

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל')

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת לך תשפ"ד

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

**4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563**

היכל הקודש

מאנסי

**32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551**

היכל הקודש

בני ברק

**רחוב ירושלים 2
052.760.5715**

היכל הקודש

וויליאמסבורג

**27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299**

היכל הקודש

בלומינגטאון

**24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804**

היכל הקודש

ירושלים

**רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150**

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

1 לא תאכל – ואפילו רוב את לא חזק – וישבה אכל בית אביה. חזרת לתרומה, ואינה חזרת לחזה ושוק. לשנייה בן ארץ – ישראל היה. ותו כפאי חזו ליה בני – טוביה ולבנו מנישים
2 הללו, מזה שכניה זמתי משלם. ותו – אפילו דרו להם, מנאי דמכבל עלו אותם נשים ובניהם? דילמא בארץ ישראל נותרו בימי גדליה אותם שכניה ומשלה, ושם נשאו טוביה ובנו
3 את בנותיהם (ולא יכלו להניח בית אבותיהן וזרעם אם מישראל הם – היינו שותקי ואסופי). למעשה סבום – שדחו מגלי עריות, דכתיב (בראשית יג) 'דעים חזאיים' רעים – כנפם,
4 וחזאיים – כמנבואם. ואמרין ב'הלך' (סנהדרין קטג.) המזי אלתאתא דחבריה ומפילה, אמר ליה תרזי נבך דרז המעברא, הרי ממזרים לבני ישראל. חרשא – לשון מרדשה. בית אבותם
5 אביו וזרעם – אמו. הו' אספי – דאילו שותקי
6 מכר לחדועי שמו שזאיה מישראל. הובא לא
7 ידע אם מישראל הם. אמר אדון – מסרס
8 דמקרא. חרשי אדון – ממו אדון. אומר – ממו
9 אמר. אדון – הקדוש ברוך הוא. כבוד – כבוד
10 קדושים כרובי הקדוש, כבוד הקדוש דכתיב ביה
11 (ויחזקאל י) 'פני הכרובים' – כבוד – כבודו זו שאינה
12 מקדשת בווג הביתה. כאילו חרשו בן – משום
13 דלא יכלו להניח יחוסם קרי להו תל מלת. אדון
14 – לשון חורש. בניס ורם – מאשה פסולה לו
15 ולשם ממונן כספה, כרסוסיים קריא יאכלם חרש
16 את הלקחים – ממונן שנעשה לשמו יאכלם
17 בחרש חרש. ושפא תמיר חלקי – כגון כבוד שאן
18 ברזל. ולא חלקה – כגון כבוד מלכו, דהיא לאו
19 איסורא עבדא, שחורה ליעשא למיחס. שאינה
20 תוגנת – פסולה לו. כפותו – מלוקח בבית דין
21 כותפין שתי ידי על העמוד, במסכת מכות
22 (בבבא). כופו על קשרו. רובעני – מלקדו
23 אלוהו בוח – מאי דקאמר אוילי ארי לו לפסול
24 דרע ולפגום את משפחתו. כגון שנשא אישה
25 שאינה הוגנת לו, ואמי אלוהו לאו אלוהו דכתיב
26 במקרא הוא. אדם כן כמי דדעה איהו מאן משפחה?
27 אלא שם מלאך הוא. שהוא סופר למעלה. כל
28 תפוסים – מנדק תמיד את המשפחות – הוא
29 עצמו פסול. ואינו מדבר בשבחה לעולם – כל
30 דכתיב על פסול לזכר בשבחה בבריות לעולם. נבך
31 עד דשקיל פשעיה רוב יהודה – המתן עד שישול
32 שלוחו של רב יהודה. שעומד כאן חסוד. כי
33 שויפקל – לשון נבאך ונרמן. אובל טוילי =
34 עלי. דכאמר בפסחים (נא.ו.) באימורי פסח
35 מצרים מאן לימאן דן דלא שויפקל בעדיהו.
36 בשם רבינו הלוי. מסתיה – דכאשכחן מנרסם
37 כלכחד הרב – ממונין קטן (נא.ו.) ממוני ליה – רב
38 יהודה רגיל הוא גברא דקרי לאינשי עבדי.
39 לקמיה דרב חזניא – למיעול בן, אם יש לו לילך
40 לפני רב נתנאל. אם מיבעי לך למיזל – לפני רב
41 נתנאל. אלא גברא גדול ממנו. ואחר ראש
42 בפסחים. רב נתנאל ראש בנדריעא רדין
43 לראש גלותא. ותחניה דבי נשיאה, כדאמרין
44 ב'ביעור התרומה' (חולין קכג.) משום דרב נתנאל
45 תחניה דבי נשיאה הוא מנזיל בשמעתיה דרבי
46 יוחנן? קריא רבי נשיאה – שהוא חתן הנשיא
47 אמר לעשות מנזילה כפי שלשה – שגנא אישה
48 ושלחה ליהוה שפכאיה לזח שאין לו מי יעשה
49 מלאכתו. גונדריעא – היינו מעקה באחד
50 הלשונות. פי סני – כלומר מכוור ושנו לשון
51 תורה ולשון סני בני אדם שאחיה מדבר בעמק
52 שפה ומתוכין היה רב יהודה לחופסו דברזין
53 לקטרו להדיעו שלא היה לו להנשא עליו
54 להזניעו לפגו. אקריפאט = פססל. תילתא
55 בריות רוחא – מתקן שליש רוחו ונסה, הוא
56 משנה דבריו. אבנא – כוס שהוא רביעית,
57 ודו רגילין לשחות כוס אחד משלשה חזשתי לשחותו שחרית. וקרויהו אספרויה במסכת ברכות (נא.א.) אנפק – כוס ש רביעית. ולשון היה שגור בפיהם. תיתי רוג – תבא
58 בתי, שכר שמה. איך משתמישין באשה – שלא לזרעה ליתר רגילה כן האנשים. קמנה היא – רב נתנאל קאמר לה לילתא – שם אשתו. קול באשה כרוח – שנאמר 'השמיעני את
59 קולך', ואם אסאל בשלומה – ששביני. אמר ליה רב נתנאל – אפשר לשלוח לה שאחלה שלום על ידי שליח.

1 און שואלן בשלום אשה כלל - והא דאמר ביהשוכר את הפועלים וכבא מציעא
 2 פוא. איה שרה אשכר ששואלן בשלום האשה על ידי בעלה - היינו דוקא
 3 בשאלת שלום, אבל לשלוח לה בשלום - אפילו על ידי בעלה אסור. קשים גרים
 4 - פירש בקטורה: לפי שאינם בקיאים במצוות, ומביאים פורענות, ועוד שממזרים את
 5 ישראל ממעשיהם וכו'. ויש מפרשים: לפי שכל

6 ישראל ערבין זה בזה, ולאו מילתא היא, דהא לא
 7 נשתרי בשביל הגרים ששבילו החרהם. דאמרין
 8 בסוטה (לזב): נמצא לכל אחד מישראל לש
 9 מנא את בקטורה: לפי שאינם בקיאים במצוות, ומביאים פורענות, ועוד שממזרים את
 10 ביריותו, שכולן נתרעבו זה בזה - אלא
 11 לא נתרעבו מן הגרים, שהיו הרבה ערב רב
 12 עלה אהם. ויש מפרשים: דקרי גרים לישראל -
 13 כספחת - לפי שהיו רוב הקדוש ברוב הוא לעולם
 14 בערשים ורובנה קסומות שלא להזנות אותם,
 15 ואי אפשר שלא יציעוהם. ויש מפרשים: לפי
 16 שעל ידי הגרים ישראל בגלות, כדאמר (ספרי)
 17 פ'ב, מפני מה ישראל מפחרים בכל ארצות
 18 יתור

1 און שואלן בשלום אשה - על ידי בעלה! - אָמַר ליה,
 2 הָכִי אָמַר שְׂמוּאֵל: אֵין שְׂוֹאֲלִין בְּשֵׁלוֹם אִשָּׁה כָּלָל.
 3 שְׁלָחָה ליה דְּבִיתָהּ: שְׂרֵי ליה תְּגִידָהּ, דְּלֵא נִשְׁוֹוֹךְ
 4 מְשָׂרָא עִם הָאָרֶץ. אָמַר ליה: מַאי שְׂאִמְיָה דְּמָר הָכָא?
 5 אָמַר ליה: טַסְקָא דְּהִקְמוֹנְתָא שְׂרָד מִר אַבְתָּרָא. -
 6 אָמַר ליה: הַשְׂתָּא שׁוּתָא דְּמָר לֵא גְמִירָנָא, טַסְקָא
 7 דְּהִקְמוֹנְתָא מְשֻׁרְנָא לְמָר? אַפִּיק דִּיקְסָא דְּהִקְמוֹנְתָא
 8 מְבִי חֲרִידָה, וְאֲחוּ ליה, אָמַר ליה: הַא גְּבָרָא וְהָא דִּיקְסָא.
 9 אָמַר ליה: הַוֵּילָא וְאֲתָא מִר לְהָכָא - לִישְׁמַעֵי מִיִּלְיָהּ, מַאי
 10 הִכִּי דְּלֵא לְמִיּוּ: מַחְזִפֵּי רַבְנָא אַחֲרֵי. אָמַר ליה: מַאי
 11 טַעְמָא שְׂמִיתָהּ מִר לְהָהוּא גְּבָרָא? - צִיעַר שְׁלִיחָא

12 דְּרַבְנָן. - וְגִידָהּ מִר, דְּרַב מְגִידֵי שְׁלוּחָא דְּרַבְנָן! - דְּעִידָרֵי מִזִּינָה עֲבָדֵי ליה. -
 13 מַאי טַעְמָא אֲכַרְזוּ מִר עֲלֵיהּ דְּעִבְרָא הוּא? - אָמַר ליה: דְּרַגִּיל דְּקָרִי אֵינִישׁ עֲבָדֵי, וְתַנְיָ: כֵּל הַפּוֹסֵל
 14 פְּסוּל, וְאִינוּ מְרַבֵּי בְּשִׁבְחָא לְעוֹלָם. וְאָמַר שְׂמוּאֵל: בְּמוֹמָא פּוֹסֵל. - אָמַר דְּאָמַר שְׂמוּאֵל לְמִיּוּשׁ
 15 ליה, לְאֲכַרְזוּ עֲלֵיהּ מִי אֲמַר? אֲדַהֲבִי וְהִכִּי וְאֲתָא הַהוּא בִּר דִּינֵיהּ מְתַדְרַע, אָמַר ליה הַהוּא
 16 בִּר דִּינֵיהּ לָרַב יְהוֹדָה: לְדִידִי קָרִית לִי עֲבָדָא, דְּתַחֲנִינָא מִבֵּית חֲשִׁמוּנָא מְלָכָא?! - אָמַר ליה, הָכִי
 17 אָמַר שְׂמוּאֵל: כֵּל דְּאָמַר "מִדְּבֵית חֲשִׁמוּנָא קָאֲתִינָא" - עֲבָדָא הוּא. - אָמַר ליה: לֵא קִסְרָא לְהָא
 18 מִר לְהָא דְּאָמַר רַבִּי אָפָא אָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב: כֵּל תְּלִמִיד חָבֵם שְׂמוּרָה הֲלָכָה וְכָא, אֵם קוֹדֵם
 19 מְעַשֵּׂה אֲבֵרָה - שְׂמוּעִין לוֹ, וְאֵם לֹא - אֵין שְׂמוּעִין לוֹ? - אָמַר ליה: הָא אִפָּא רַב מְתַנֵּה דְּקָא
 20 עוֹרֵת. רַב מְתַנֵּה לֵא חֲוִיָּה בְּרַחֲמֵי תְּלִיסֵר שְׁנֵי, הַהוּא יוֹמָא אֲתָא, אָמַר ליה: דְּכִרִי מִר מַאי
 21 אָמַר שְׂמוּאֵל בִּי קָא חִידָא פְּרַעַרָא אַנְוָרָא וְהָדָא פְּרַעַרָא מְבַכְרָא? - אָמַר ליה, הָכִי אָמַר שְׂמוּאֵל:
 22 כֵּל דְּאָמַר מִדְּבֵית חֲשִׁמוּנָא מְלָכָא קָאֲתִינָא - עֲבָדָא הוּא. דְּלֵא אִישְׁתִּירִי מִיְיָוִוּוּ אֵלָא תַּחֲוִי
 23 רְבִיתָא, דְּסֻלָּא לְאִינָרָא וְרַמָּא קָלָא, וְאֲמַרְהּ: כֵּל דְּאָמַר מִבֵּית חֲשִׁמוּנָא אָנָּא - עֲבָדָא הוּא.
 24 נְפָלָה מֵאִינָרָא וּמִיתָה. אֲכַרְזוּ עֲלֵיהּ דְּעִבְרָא הוּא. הַהוּא יוֹמָא אֲפֻרְעָן פְּמָה פְּתוּבָתָא בְּתַרְדֵּעָא.
 25 בִּי קָא נְפִיק - נְפִיק אַבְתָּרִיהּ לְמִדְּוִמְיָהּ. אָמַר ליה: אִישְׁתִּיקוּ - אִישְׁתִּיקוּ, וְאִי לֹא - מְלִילָנָא עֲלִיבּוּ
 26 הָא דְּאָמַר שְׂמוּאֵל: תַּחֲוִי וְרַעֲיָתָא אִיכָא בְּתַרְדֵּעָא, חִידָא מִקְרִיא "דְּבִי יוֹנָה" וְהָדָא מִקְרִיא "דְּבִי
 27 עוֹרְכִתִּי", וְסִמְיָנִד: מַמָּא - מַמָּא, מַחֲוֹר - מַחֲוֹר, שְׂרִידָה לְהַתְוֵא יוֹנָמָא מִיְיָוִוּוּ, וְכֵם אֲמַטָּא בְּגִידִי
 28 מְלָכָא. מְכַרְזוּ רַב יְהוֹדָה פְּמִימְדִּירָתָא: אֲדָא וְיוֹנָתָן - עֲבָדֵי, וְהָדָא בִּר פַּפָּא - מְמִינְוָרָא, בְּסִי רַב
 29 מְטוּבָה - בְּרָמוֹת רְוּחָא לֵא שְׁקוּל גִּישׁוּא דְּחִירוּתָא. מְקַרְזוּ רַבָּא בְּמַחְוָא: בְּלָאֵי דְּנָאֵי מְלָאֵי מְלָאֵי
 30 גּוֹלָם לְפּוֹסֵל. אָמַר רַב יְהוֹדָה: גּוֹבָא - גְּבַעוּנָא, דְּרוּגְנִיתָא דְּרָא - נְתִינָא. אָמַר רַב יוֹסֵף:
 31 גָּאֵי בִי מִבְּנֵי דְּפּוֹמְבִירְתָּא - פּוֹלָג עֲבָדֵי. אָמַר רַב יְהוֹדָה אָמַר שְׂמוּאֵל: אֲכַרְזוּ מֵאוֹת עֲבָרִים,
 32 וְאָמַר ליה אֲרַעַת אֲלִפִּים עֲבָרִים הִיוּ לוֹ בְּפִשְׁחוֹר בִּי אִמִּיר, וְכֵלָם נִמְנָעוּ בְּכַהֲנָא, וְכֵל בְּתוֹן שֵׁשׁ
 33 בּוֹ עֲלוֹת פְּנִים - אֵין אֵלָא מַתֵּם. אָמַר אֲבִי: מִלְּוָה יִתְבֵּן בְּשׂוּרָא דְּבַתְרֵבְרָא. וְפִלְגָה דְּרִבִּי אֲעוּרִי,
 34 דְּאָמַר רַבִּי אֲלֵעוּר: אֵם רֵאתִי בְּתוֹן בְּעִזֵּית מַצָּח - אֵל תְּתַרְתֵּר אַחֲרֵי, שְׂנַאֲמִר "עֲמִדִּי מְכַרְזִי
 35 כְּתוּ". אָמַר רַבִּי אֲבִין בִּר רַב אֲדָא אָמַר רַב: כֵּל הַגּוֹשָׁא אִשָּׁה שְׂאִינָה הוֹנְתָּ לִי, כְּשֶׁתְּקַדְּשׁ בְּרִידִךְ
 36 הוּא מְשַׂרָה שְׂכִינְתָּ - מַעֲדֵי עַל כֵּל הַשְּׂבָטִים, וְאִין מַעֲדֵי עֲלִיו, שְׂנַאֲמִר "שְׂבַטִי יְהִ עֲדוֹת לְיִשְׂרָאֵל",
 37 אִימְתִי חָרִי עֲדוֹת לְיִשְׂרָאֵל - בּוֹמִן שְׁהַשְּׂבָטִים שְׂבַטִי יְהִ. אָמַר רַבִּי חֲמָא בְּרַבִּי חֲנִינָא: כְּשֶׁתְּקַדְּשׁ
 38 בְּרִידִךְ הוּא מְשַׂרָה שְׂכִינְתָּ - אִין מְשַׂרָה אֵלָא עַל מִשְׁפָּחוֹת מִיַּחְסוֹת בְּיַשְׂרָאֵל, שְׂנַאֲמִר "בְּעַת
 39 הַיּוֹם גָּאֵם ה' אֲהִיָּה לְאֵלֵהֶם לְכָל מִשְׁפָּחוֹת יִשְׂרָאֵל", לְכָל יִשְׂרָאֵל - לֵא נֵאֻמֵּר, אֵלָא "לְכָל
 40 מִשְׁפָּחוֹת". [וְהוֹתָ] הָיוּ לִי לְעַם" אָמַר רַבָּא בִּר רַב הוּנָא: זוּ מַעֲלָה יְתִידָהּ בִּישׁ בִּישׁ יִשְׂרָאֵל לְגַרְמֵי,
 41 דִּיאִילוּ בְּיִשְׂרָאֵל כְּתוּב בְּהוּ "וְהִיתִי לָהֶם לְאֵלֵהֶם וְהָיוּ לִי לְעַם" וְאִילוּ בְּגַרְמֵי כְּתוּב "מִי
 42 הוּא זֶה עֲרַב אֶת לְבֹו לְנַשְׂת אֵלֵי גָאֵם ה'. וְהִיתִים לִי לְעַם וְאֲנִכִּי אֲהִיָּה לָכֶם לְאֵלֵהֶם". אָמַר רַבִּי
 43 חֲלָבִי: קְשִׁים גְּרִים לְיִשְׂרָאֵל כְּסַפְחָתָא, שְׂנַאֲמִר "וְלִוְלוּ הֲנָה עֲלֵיהֶם וְנִסְפָּחוּ עַל בֵּית יַעֲקֹב". כְּתוּב
 44 הָכָא "וְנִסְפָּחוּ" וְכְתוּב תַּתָּם "לְשִׁאת וְלִפְסַחְתָּ". אָמַר רַבִּי חֲמָא בִּר חֲנִינָא: כְּשֶׁתְּקַדְּשׁ בְּרִידִךְ הוּא

1 און שואלן בשלום אשה - שמא מתוך שאלת שלום יהיו גרילים זה עם זה על ידי שלוחם,
 2 ויבואו לידי חובה. אמר ליה רב נחמן על ידי בעלה - אודה אני שלוח דבר, און שואלן
 3 בשלום אשה כלל - שמרגילי לכה דרעתה אצלו. שלוח ליה - ילחא לרב נחמן. שרי ליה
 4 - פטור אותו מלפניך. זה חזק הגמרא לומר "משרי לי תיגידה" כשממזר
 5 לעשות בקשת לבשר האיש או רינו, כדי להפטר ממנו.
 6 מאי שמיחא רבי האב - מה דרבי רבי אונאי
 7 לטוט הלום, כלומר: הלחא ברא אונאי הנהא שותא
 8 רבי ראי ידעא - שידחור על דבר אונאי מניי אביי,
 9 דלרב בצחות לשונו. לדינא מופיגא ליה -
 10 בתמיה. אפיק דיסקא דאמונתא - הוציא שטר
 11 הזמנה מחזק, ששלח לו רב נחמן שיבא לפני.
 12 מבי חרדי - מתוך חזק. ליפא פר מיציה - דבר
 13 דבר וכו' על רבי על אותו האיש. ציער שליחא
 14 דרבנן - ביחא את שלוחו לפני, ויחבי מלקח.
 15 דרב מנדי אפיק דמעיקר שליח דרבנן - כדאמר
 16 בפרק אטאן (קדושין זבג). עדימא מיניה -
 17 תגורה ממנה עשיתי לו לנסכו. איהבי אבי
 18 הווא בר דיניה לרב יונה לירי - דאתינא
 19 מבית שמעאנא. קרית לי עברדו: כל דאבי פבית
 20 השמיטא אלא עבר ווא - שכל ידעו דרבנן
 21 הורדוס, ועבר ויהו. ומלך חתניה, וקרא בניו על
 22 שם בית השמיטא. ומסמאמא אלא בות ישראל
 23 נסיכ, וחדריהם הם להשיב בתוהם לעבדים, והו
 24 לזה כולם עבדים. אם קודם שבא מעשה ליהו
 25 אביה - ליהא שמועה לתלמידיו בשם רב -
 26 נאמן לאומרה בשעת מעשה, ואם לאו - אינו
 27 נאמן לתלמידו בשם רבו, שזאת מחמת מעשה הבא
 28 ליהו הוא אמר כן. אנדא - שפת הנהר. אמברי
 29 אי - על הגשר. אי נמי סתור הפניה לה שפוחות.
 30 איקרינן כמת בתוכתא - מניש אותה המשפחה.
 31 בי קא נפיץ - רב יהודה למיריבתי - לפי
 32 שזילה את פוסלם ויחייבתי - משפחות. וקם
 33 אפסא נהר מלכא - איתון דאבניו שהשליכים
 34 נהר רבא במכשול, סתוחינן בני נהרה, ומנע את
 35 מהלך המים. אפסא - סתימה, כדמותרגם
 36 "סתימה" - עמונון (בבבאית פ' ב' ר"ב) ויהוה
 37 בפומבדיתא - שם היה יושב. כלבי נאי מאי
 38 מלאי נאי - שמוות מקומות או משפחות. נאיכ
 39 - בעיננו. כלומר, על שם שהיו גבועים לקרא
 40 בכלל גובאי, קרוב לגבעותי בשמן. ויהוהתי
 41 דרא תתינאי - כפר תניס דיה, דרא - פ'ב,
 42 כדאמר (עירובין זבג) איתון דרעותא. אמר ליה
 43 מרי דרתי (פסחים כתב), ועל שם שזוהו כפר
 44 תניני, נקרא דרתינתי - לפי מובי דפומבדיתא -
 45 כפר הסמוך אל פומבדיתא, ומקרי ב' ביבוי.
 46 פשוהו בן אישי - בימי דימיה היה. וכולם נפסעו
 47 בכחונה - ולא רטינון גדולה. נפסען - נהנעו,
 48 נשאו בנות כהנים, שהיו מחזיקין נעמן בכתיבם
 49 מתוך שהיו אוכלים תרומה מחמתו (שהיו עבדי
 50 כהנים אל תהירו אחיו - אתר משפחתם,
 51 שהם בני מריבה, כדכתיב "מכריבי כהן". עדות
 52 לישראל - אותן שן ישראל הוא מיעות
 53 שזן משלו. משפחות ישראל - משפחות שהם
 54 ישראל נמורים. בישראל לביב - ויהייתו להם
 55 לאלהים: אף על פי שאינם לי תבם, ומתוך שאני
 56 מקרבן - הם יהיו לי לעם אבלי גרים - אף
 57 מקרבן אותן מן השמים. אלא אם כן מקרבן
 58 עצמם תחילה להיות טובים. קיין גרים - שאינם
 59 והיירם במצות. והריגילם אלא נמשכים ונאיכ
 60 ולמודים מן מעשיהם.

קידושין. עשרה יוחסין – פרק רביעי דף עא עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" תוספות

1 יותר משאר אמות כדי שיתוספו עליהם גרים. ולא נזכר, דהא אמר בביבא (מזא): כבד
2 דבא לתנייה אמורים לה: מה ראית שבאת לתנייה? תדע שיראל בנאן חומוס דחופים. ואמרנן
3 דתם: משום דפרשו הוא. דאמר מר: קשין גרים לישראל כספחת. אלמא דבתר שתיגורו
4 קשים הם. ודבר רבינו אברהם גר פירש: לפי שהגורין בקיאין במנות מורקדקין בהם – קשים
5 הם לישראל כספחת. ודמורן כן הקדוש ברוך הוא
6 הומר ענותותם של ישראל כמאן עשין רבנו.
7 והבאי גזונא גבי הנפשות (מלבי"ם א) שאמרנו
8 "מה לי ולך איש האלמים (כפי זאת אילי לחיבר
9 [אתו] עניי. שמתוך שהוא צדיק נגמר היה נראה
10 לה שמכיר השם ענה. ורבינו יצחק פירש:
11 דלפיכך קשים – שנטבעו בישראל, ואין השכינה
12 שורה אלא על משפחה מיוחדת. וכן נראה,
13 ודמסו הכי מייחא את דרבי אבהו על הא מילתא
14 דרבי חנא בר תנאי.

כאן

1 **מְטַרְהַר שְׂבָמִים** - שְׂבָמֵי לְוִי מְטַרְהַר תְּחִלָּה,
2 **שְׂבָמֵי אֲמֹר** "וַיִּשַׁב מִצְרַף וּמְטַרְהַר כֶּסֶף וְנִתְּרָה אֶת בְּנֵי
3 לְוִי וַיִּחַק אֹתָם כְּפֹתֵה וַיְחַקְּסֵם וַיְחִיו לָהֶם מְנִישֵׁי מִנְחָה
4 בְּצִדְקָה". אֲמֹר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לְוִי: כֶּסֶף מְטַרְהַר
5 מְמִירִים, שְׂבָמֵי אֲמֹר "וַיִּשַׁב מִצְרַף וּמְטַרְהַר כֶּסֶף". מֵאֵי
6 "מְנִישֵׁי מִנְחָה בְּצִדְקָה"? אֲמֹר רַבִּי יִצְחָק: בְּצִדְקָה עֲשֵׂה
7 תְּקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם יִשְׂרָאֵל, שֶׁמִּשְׁפַּחַה שְׂנֵמְטָמְעָה
8 - נְטֻמָּעָה. וְנֹפֵא, אֲמֹר רַב הַיְהוּדָה אֲמֹר שְׂמֹאֵל: כָּל
9 אֲרָצוֹת עִיפָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עִיפָה
10 לְכָבֵל. בְּיַמֵּי רַבִּי בְּקָשׁוּ לַעֲשׂוֹת כְּבָל עִיפָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. אֲמֹר לָהֶן: קוֹצִים אֲתֵּם מוֹשִׁימִים לִי
11 בֵּין עֵינַי? וְגוֹנֵבֵם, וְנֹפֵל עִמָּכֶם רַבִּי חֵינָא בֵּר חֵמָא. וְנֹפֵל עִמָּכֶם רַבִּי חֵינָא בֵּר חֵמָא. אֲמֹר
12 לָהֶם: קִדְּ מִקּוֹבְלֵי מִרְבֵּי יִשְׁמַעֲלֵי בְּרַבִּי יוֹסִי, שְׂאֵמֵר כְּשׁוֹשׁ אָבוֹי: כָּל אֲרָצוֹת עִיפָה לְאֶרֶץ
13 יִשְׂרָאֵל, וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עִיפָה לְכָבֵל. בְּיַמֵּי רַבִּי פְּנַחֵם בְּקָשׁוּ לַעֲשׂוֹת כְּבָל עִיפָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל,
14 אֲמֹר לָהֶם לְעַבְדֵי:וֹי: שְׂאֵנֵי אֲמֹר שֵׁנֵי דְבָרִים בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ - מְלַוֵּי בְּעִירְסָה וְרוֹצֵנֵי. כִּי עֵינֵי,
15 אֲמֹר לָהֶם: אֵין שְׂחִיטָה לְעוֹף מִן הַתְּוֹרָה. אֲדִיחֵבֵי וְקָמְעֵינֵי בָּהּ, אֲמֹר לָהֶן: כָּל אֲרָצוֹת עִיפָה
16 לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עִיפָה לְכָבֵל. וְנִלְוָהוּ בְּעִירְסָה וְרָצוּ, רָצוּ אַחֲרָיו וְלֹא הִנְעִיחֵהוּ.
17 יָצְבוּ וּבְדָקוּ, עַד שֶׁהִנְעִינֵו לְכַסְּנָהּ, וּפְרִישֵׁי. אֲמֹר רַבִּי יְחִזְקִיָּה הִקְלָא בְּיַדֵּינֵי הוּא, אָבֵל מָה
18 אֲעִשֶׂה, שְׂהַרֵי גְדוּלֵי הַרְוֵי וְנִמְקֵעוּ בָּהּ. כֹּסֵר לָהּ כְּרַבִּי יִצְחָק, דְּאֲמֹר רַבִּי יִצְחָק: מִשְׁפַּחַה
19 שְׂנֵמְטָמְעָה - נְטֻמָּעָה. אֲמֹר אֲבִי: אַף אֲנִי נִמֵּי תֵּנִינָא: מִשְׁפַּחַת בֵּית הַצִּירְפֵי הִתְּהָה כְּעֵבֶר
20 הַתְּרַן וְרִתְקָה בֵּין צִיּוֹן בּוֹרְעָה, עוֹד אַחֲרֵת הִתְּהָה וְקִירְבָּה בֵּין צִיּוֹן בּוֹרְעָה. כְּגוֹן אֵלוּ - אֲלֵיָּהוּ בָּא
21 לְטֻמְאָה וְהִתְּהָה, לְרַחֵק וּלְקַרְבֵּי. כְּגוֹן אֵלוּ - יְדִיעֵינֵי, אָבֵל מְשִׁמֵּם שְׂנֵמְטָמְעָה - נְטֻמָּעָה. תֵּנִינָא:
22 עוֹד אַחֲרֵת הִתְּהָה, וְאֲמֹר לָהֶן רָצוּ חֲקָמֵם לְגִזְלוֹתֵהּ. אָבֵל חֲקָמֵם מוֹסְרִים אוֹתוֹ לְבָנִיָּהִם וְלִתְּלֵמִידָן:
23 פְּעַם אַחַת בְּשָׁבוּעוֹ, וְאֲמֹר לָהֶן רָצוּ פְּעָמִים בְּשָׁבוּעוֹ, אֲמֹר רַב נַחְמֵן בֵּר יִצְחָק: מִסְתַּבְרָא כְּמֵאֵן
24 דְּאֲמֹר פְּעַם אַחַת בְּשָׁבוּעוֹ, כְּתִיבָנָא: "תְּרִינֵי נִזְרֵי אֵם לֹא אֲנִלְּהָ מִשְׁפַּחֹת" - וְהִתְּהָה נִזְרֵי וְלֹא
25 יִגְלָה מִשְׁפַּחֹת. אֲמֹר רַבָּה בֵּר בֵּר חֵנָה אֲמֹר רַבִּי יְחִזְקִיָּה: שֵׁם בֵּן אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת חֲקָמִים מוֹסְרִין
26 אוֹתוֹ לְתִלְמִידֵיהֶן פְּעַם אַחַת בְּשָׁבוּעוֹ, וְאֲמֹר לָהֶן: פְּעָמִים בְּשָׁבוּעוֹ. אֲמֹר רַב נַחְמֵן בֵּר יִצְחָק:
27 מִסְתַּבְרָא כְּמֵאֵן דְּאֲמֹר פְּעַם אַחַת בְּשָׁבוּעוֹ, דְּכִתְּבִי "וְהוּ שְׂמִי לְעֹלָם" לְעֹלָם. כְּתִיב, רַבָּא
28 כֹּסֵר לְמוֹדֵרֵשֵׁי בְּפִרְקָא, אֲמֹר לֵיה הִתְּהָוֵי סָבָא: "לְעֹלָם" כְּתִיב. רַבִּי אֲבִינָא רְמִי: כְּתִיב "וְהוּ
29 שְׂמִי" וְכִתְּבִי "וְהוּ זְכָרִי", אֲמֹר תְּקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: לֹא כְּשֵׂאנֵי נִקְבֵי אֵינִי נִקְרָא, וְנִקְבֵי אֵינִי
30 בְּיַד ה' וְנִקְרָא בְּאִלְּפִי דְלֵאִית. תְּנֵי רַבְּנֵי: כְּרָאשׁוֹנָה שֵׁם בֵּן שְׁתֵּים עָשָׂר אוֹתִיּוֹת הוּי
31 מוֹסְרִין אוֹתוֹ לְכָל אֲדָם, מִשְׁרַבֵּי הַפְּרִיצִים - הוּי מוֹסְרִים אוֹתוֹ לְצִנְעִים שְׂבַכְהוּנָה, וְהַצְנִיעִים
32 שְׂבַכְהוּנָה מְכַלְעִים אוֹתוֹ בְּנִיעוּתָם אֲחִידֵם תְּפָהִינֵם. תֵּנִינָא, אֲמֹר רַבִּי מַרְפוּל: פְּעַם אַחַת עֵלִיתִי
33 אַחַר אֲחִי אֲמִי לְדוֹבֵי, וְהִפְתִּיתִי אֲנִי אֲצֵל כְּתוֹן גְּדוּלֵי וְשְׁמַעְתִּי שְׂהִלְבַּע שֵׁם בְּנֵי מְטַרְהַר אֲחִי
34 תְּפָהִינֵם. אֲמֹר רַב הַיְהוּדָה אֲמֹר רַב: שֵׁם בֵּן אַרְבַּעִים וְשְׁתֵּים אוֹתִיּוֹת אוֹתוֹ מוֹסְרִין אוֹתוֹ אֲלֵא
35 לְמִי שְׂצִנְעוֹ, וְעִנְיוֹ, וְעוֹמֵד בְּחִצֵי יָמָיו, וְאֵינוֹ בּוֹעֵם, וְאֵינוֹ מִשְׁתַּבֵּר, וְאֵינוֹ מְעַמֵּד עַל מְדוּתוֹ.
36 וְכָל תִּיזְעוּ, וְהִזְדוּר בּוֹ, וְהִמְשִׁמְרוּ בְּטַהְרָה - אֲהוּבֵי לְמַעְלָה וְנִחְמַד לְמַסּוֹת, וְאֵימָתוֹ מוֹפְלָת
37 עַל הַבְּרִיתוֹ, וְנִחַל שְׁנֵי עוֹלָמִים, הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא. אֲמֹר שְׂמֹאֵל מְשִׁמֵּה דְסָבָא:
38 כְּבָל בְּחֻקְתָּ מִשְׁרָה עוֹמְדָה - עַד שִׁינְדַע לָךְ בְּמָה נִפְסְלָה, שְׂאֵר אֲרָצוֹת - בְּחֻקְתָּ פְסוּל הֵן
39 עוֹמְדוֹת, עַד שִׁינְדַע לָךְ בְּמָה נִבְשְׂרָה. אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מוֹחֹק לְפְסוּל - פְּסוּל, מוֹחֹק לְכֶשֶׁר -
40 מִשְׂר. הֵא גּוֹפָא מְשִׂיא! אֲמַרְתָּ מוֹחֹק לְפְסוּל - פְּסוּל, הֵא סְחָמָא - כְּשֶׁר, וְהַרְוֵי תֵּנִי: מוֹחֹק
41 לְכֶשֶׁר - כְּשֶׁר, הֵא סְחָמָא - פְּסוּל! - אֲמֹר רַב הוֹנָא בֵּר תְּחִלְיָא מְשִׁמֵּה דְרַבִּי: לֹא מְשִׂיא;
כאן

1 במשפחה
2 שאתה שלל באת נאשם בך, במה נפסלה. עדי שיועד לך במה נבשרה – צריך אתה לבודק אחר המשפחה, כמו שאמרנו משנתנו (קידושין ע"א): ארבע אמהות שהן שמנה.
3

1 **מְטַרְהַר שְׂבָמִים** - כֶּסֶף מְטַרְהַר - הַמְטוּמְעִים בִּישְׂרָאֵל מִמֹּתוֹ מְמֹנֵם,
2 הוּא גֹרֵם לָהֶם שְׂטוּרָה. שְׂלֵטְנֵיהֶן לֹכֵא כֹּא אֵין הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבַדֵּלֵם מֵאֲחֵר שְׂטוּרֵי
3 בָּהֶם מִשְׁפַּחֹת יִשְׂרָאֵל הִרְבֵּה. שְׂאֵמֵר וַיִּשַׁב מִצְרַף וּמְטַרְהַר כֶּסֶף - אוֹתָם שְׂנֵמְטוּ מִחֻמַּת
4 עֲשֵׂרִם. וְסִפְיָה וְקָרָא "וְהוּ יָחִיו לְוִי מְנִישֵׁי מִנְחָה בְּצִדְקָה" - עֲרַקְתּוּ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
5 הִדָּה שְׂאֵינוֹ מְבַדֵּלֵם, אֵלָּא הוֹאִיל שְׂנֵמְטוּ -
6 נְטֻמָּעוּ. וְרַבִּי חֵינָא בֵּר לוי סְבִירָא לֵיה הוּא
7 מְטַרְהַר - לֹא מְבַדֵּל פְּסוּלֵיהֶן קִאמֵר, אֵלָּא
8 מוֹטְרֵם מוֹטְרֵמִישׁ כּוּלָם. עִיפָה - עִיפָה שְׂבָמִים
9 מְעוּרְבָה. וְנִשְׁמַע רַבִּי מִשֵׁם "מְרֻמְטָא מְשִׁמֵּי
10 עִיפָה" - כִּפְסוּלֹת עֲנִיִּים שְׂנֵמְטוּ מִשְׁקָה שְׂלֵהֶם.
11 כְּשֵׁי לַעֲשׂוֹת כְּבָל עִיפָה - לְחַזְקָה מִשְׁפַּחֹת
12 אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִיחֻסוֹת, וְלִבְדוּקָה אַחַר מִשְׁפַּחֹת
13 כְּבָל, לֵב לְהַבְטִיחַ לִישָׂא מִשֵׁם אֲשֶׁר. קוֹצִים אֲתֵּם
14 מְשִׁימִים בֵּין עֵינֵי - מִשׁוֹם הִרְבֵּי מִמְשַׁחַת כְּבָל
15 הַהֵן. מְנִישֵׁי בְנֵי שֶׁל הַשֵּׁלָה וְקִבֵּל גִּישְׁיָתוֹ
16 שֶׁל בְּנֵי תְּבִירָא. הַיִּלְל לֵבֵי רַבִּי חֵינָא -
17 לְהַשְׁכִּיחַם בְּבֵית כְּעִירְסָה וְרוֹצֵנֵי - שֶׁלֹּא
18 יִשְׁפַּעְטוּ אַחַר דְּבִרְיָה, וְהוּא צִירֵךְ לַגְלוֹת
19 מִשְׁפַּחֹת. הוּא הוּא זֶקֶן וְלֹא הוּא יוֹלֵד לְרוּחֵי.
20 אֲמִי לֵהֵם אֵין שְׂחִיטָה לְעוֹף - כֹּסֵר שְׂחִיטָה תִּימָה
21 לָהֶם, וְלֹא גִלָּה לָהֶם טַעְמוֹ, כִּי שִׂדּוּ טְרוּדִים
22 כְּסִבְרָא רְאִישׁוֹהֵם, וְלֹא יִחְזוּ אַחַר טַעַם הַשִּׁנִּי
23 עַד שִׁפְטֵר מַהוֹת. וְטַעַם דְּרִיאָן שְׂחִיטָה לְעוֹף מִן
24 הַתְּוֹרָה - בִּישְׂחִיטָה וְלִיחֵי (כּוּבֵי) לִיחֵי שְׂכִיפֵר
25 אֵת דְּמוֹ - בְּשִׁפְכָה בְּעַלְמָא. יִשְׁבוּ וּבְדוּקוּ -
26 בִּמְשַׁחֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְבִרַת אֵת דְּבִרְיָה. בֵּינֵן
27 שְׂהִנְעִינֵי לְכַסְּנָה - פְּסוּל מִשְׁפַּחֹת אֲנֵשֵׁי וְרוֹעַ
28 שִׁהֲרוּסִים, פִּירְשׁוּ. וְיִבְלֵא - שְׂבוּעָה בְּחֻבְלָה שֶׁל
29 מוֹקֵם. בְּיַדֵּינֵי הוּא - לַגְלוֹת פְּסוּל מִשְׁפַּחֹת אֶרֶץ
30 יִשְׂרָאֵל. תֵּנִינָא - דְּכָל מִשְׁפַּחַה שְׂנֵמְטָמְעָה
31 נְטֻמָּעָה, דְּאֵין לְפִירְשֵׁיהָ וְלִדְרוּקָה וְלִבְרֵי וְרוֹעַ
32 מְטוּמְעִים, הוּא נְטֻמֵּי מִלֵּא נְטֻמֵּי אֵלֵא יְנוּחֵם,
33 וְהֵם סָפֵק, וְהֵם כְּרִימִים לְעִתֵי לְבוֹא. בֵּית
34 הַצִּירְפֵי - הוּא מְשַׁמְטָמְעָה בֵּין צִיּוֹן - אֲדוּם שְׂחִיטָה
35 וְאֵישׁ וְרוֹעַ. רִיחָק - הִרְוֵי שֶׁהוּא שֶׁפּוֹלֵק. אֵיחֵי
36 כֹּא - לְעִתֵינֵי לֹכֵא. דְּכִתְּבִי (מְלָבִיב א) "וְהִשִּׁיב לִבִּי
37 אֲבוּבָה עַל בְּנֵי" - הוּא מְנִישֵׁי בֵּין שֶׁל זה. וְיִדְוּעֵינֵי
38 - שְׂהִבֵּל מוֹסְרִים אוֹתָם מִפְּסוּלֵם, וְהִתְּהָוֵי
39 בּוֹרְעָה. אֲבֵל מִשְׁפַּחַה שְׂנֵמְטָמְעָה - מִמֹּתוֹ שֶׁלֹּא
40 נִדְעָה פְסוּלָה נְטֻמָּעָה. עוֹד אַחֲרֵת - מִשְׁפַּחַת
41 אַחֲרֵת הִתְּהָה. לְכֹד אַתְּהָה שְׂקֵרָה בֵּן צִיּוֹן. שֵׁם
42 אֲרִבְעָה אוֹתִיּוֹת - קִירְתוֹן וְכִתְּבוֹת וּפְרִישָׁה
43 חֲכִימִים מוֹסְרִין אוֹתוֹ כו'. לְעֹלָם - לְהַעֲלִים. כְּתִיב
44 זה שְׂמִי וְכִתְּבִי וְהוּ זְכָרִי - מוֹדָל כְּתִיב שְׂמִי
45 וְזְכָרִי - וְשִׁמְעוּ שְׂלֹמֹה שֵׁם שְׂמֹנֶת. וְנִבְרָא לֵיה זה
46 שְׂמִי מוֹיֵד, וְבוֹה הִשְׁנֵי אֵינוֹ נוֹכֵר. שֵׁם בֵּין שְׂתִים
47 עֲשָׂרֵה בֵּן אֲרִבְעִים וְשְׂתִים לֹא פִירְשׁוּ לֵנוּ
48 מְשִׁרְבֵי הַפְּרִיצִין - הַמְשַׁתְּמָקֵשׁ בְּכֵי לְצִנְעוֹת
49 כְּשִׁבְתוּהֵן - לְכַרְךְ בֵּן הַעַם בְּמִקְדָּשְׁךָ. לְאֲחֵר
50 עֲבַדְתָּ צִבּוֹר שֶׁל חֵמֵי שֶׁל שַׁח. מְכַלְעִים אוֹתוֹ
51 כְּנִיעֵית אַחֲרֵם הַכְּתִיבִים - אוֹתוֹן שֶׁלֹּא אֵל
52 בְּקִיאָן בָּהּ, וּמְבַרְכִין בָּשֶׁם בן אֲרִבְעֵי אוֹתִיּוֹת
53 כְּשִׁדּוּ מוֹשְׁכִין אֵת קוּלָם בְּנִיעִימָה - הוּי אֵלוּ
54 מְמַרְמְרֵם לְחַבְלֵיעַ אוֹתָם שֵׁם שְׂתִים עֲשָׂרָה וְלֹא
55 הִדָּה נְשַׁמְעוּ לְרַבִּים מְקוּל נִיעוּמוֹת אֲחִידֵים
56 בְּנִיעוּתֵי בִּיסוּם קוּל, שְׂקִירִין אֲטוּרִף. אַחֵר אֵל
57 אֲבִי - שְׂהִיָּה כְתוּ. וְרַבִּי טַרְפוֹן הִדָּה כְתוּ,
58 בְּתוֹסַפְתָּה דְּכּוֹתוּבֵת שֵׁם פִּרְסֵהּ: מְשִׁמֵּה דְרַבִּי טַרְפוֹן
59 שְׂקֵרְתָּ שֶׁלל בָּאת נָשִׁים בְּכָה בְּצוּרָה. כִּי לְאֲבִיבֵים לְרִמּוֹת. לִדְבוּב - לְכַרְךְ בְּרַחַת בְּתוּבִים. וְאֵינוֹ מְפַסֵּד עַל מִירוֹתוֹ - לְנוֹסֵר אִיבָה, שְׂמֹא יִשְׁתַּמֵּם מוֹ לְהַסֵּק. עַד שִׁינְדַע לָךְ בְּמִשְׁפַּחַת
60 שְׂחִיטָה שֶׁלל בָּאת נָשִׁים בְּכָה בְּצוּרָה. כִּי לְאֲבִיבֵים לְרִמּוֹת. לִדְבוּב - לְכַרְךְ בְּרַחַת בְּתוּבִים. וְאֵינוֹ מְפַסֵּד עַל מִירוֹתוֹ - לְנוֹסֵר אִיבָה, שְׂמֹא יִשְׁתַּמֵּם מוֹ לְהַסֵּק. עַד שִׁינְדַע לָךְ בְּמִשְׁפַּחַת
הַשְּׂאֵא

1 כאן להשיא אשה - פירושו: מוחסת מארבע אמהות. דאי משום ישראלית - לא עריך
2 להיות בחוקה כשהו. בדבלאו הכי מותר בישראלית, כדאמר בעלמא (בבבא בתרא) גבי
3 גבר הגולד מנכרי הבא על בת ישראל אדמריקן ליה. וזיל גלי לא נסיב בת מינה. אלאמא משמע
4 בדמקום שאין מצריחין אותו נתנון לו ישראלית, ומותר לאשגא.

5 עד היכן היא בבל - פירש בגומטוס. דלפי הענין
6 נראה שבבל היהוה בין שני נהרות גדולים
7 הללו, חדקל ופרת. והוה מן הגדולה והוה מן הנמורה.
8 ובאין ומתשכן מן הדרום לעצמן, וסופו על פרת
9 שופך בחדקל. כל זה שני ללמוד מבאן. אריץ
10 ישראל בדדומה של בבל, כדכתיב "מצפן הפתח
11 הרעה" - אלאמא דבבל מצפון. ופרת וירד מאריץ
12 מישראל לנבבל, כדאמר בעלמא (שבת סה.ג.)
13 שירא לנבברא מנברא אהדרא רבא פרת. שמימיז היו
14 רבין ומלאים על שפתיה. וקא בעי נגרא: מה נסיב
15 שתי הנהרות - פשיטא לן דרבא אבא
16 משפת חדקל ומבחינו עד היכן מתפשט הרחבה של
17 בבל? אמר רב: עד נהר עוק. ורבינו הם פירש:
18 שנהר פרת היא ובה מושכן מן הצפון לדרום, שנהר
19 נהר פרת בא מקדמת עוק, וגו' עד הן מצפון על
20 עלים מאריץ ישראל לדרום, ופרת בא מנחן והיה
21 מושך מצפון לדרום. והא דאמר: משרא מנברא
22 שהיא רבא פרת, דמשמע וקדמין מדרום לצפון -
23 יש לומר דהכי קאמר: שהשמים של תרבו רבס כל
24 כך שחורו הימים למקום שבאן, והיינו מדרום
25 לצפון.

לדך

1 **כאן - להשיא אשה, כאן - להוציא אשה מידו.**
2 **אמר רב יוסף: כל שפחתו כבבל משיאין לו אשה.**
3 **והאידנא דאיכא רמאי - חישינן, ועירי ההא קא**
4 **מישפטיט מיניה דרבי יוחנן, דהוה אמר ליה: נסיב**
5 **ברתי. וימא חד הוה קאזלי באורחא, מנו לעורקא**
6 **דמיא, ארקיביה לרבי יוחנן אפתפיה, וקא מעבר ליה.**
7 **אמר ליה: אורייתא כשרה, גתנין לא פשרן? מאי**
8 **דעתך? אילמיא מרתנין: עשרה יוחסין עלו מבבל**
9 **קהני לניי אפנו קהני לניי וישראלית מבוהו? סליק?**
10 **כי היכי דאישתייהו מהני - ואישתייהו נמי מהני.**
11 **אישתמיטתיה הא דאמר רבי אלעזר: לא עלה ענייא**
12 **מבבל עד ששעאה כסולת קניה ועלה. ועולא איקלע**
13 **לפומבדיתא לבי רב יהודה, חזייה לרב יצחק בריה**
14 **דרב יהודה הגולד ולא נסיב. אמר ליה: מאי מעמיא**
15 **לא קא מניסיב ליה מר איתתא לבריה? - אמר ליה:**
16 **מי דענא מתיבא אנסיב? - אמר ליה: אפנו אנו מי**
17 **דענין מהיבא קאתינן? דילמא מהנד דכתיב 'נשים'**

1 להשיא אשה - שתמו בעי בריקה. להוציא ממנו אשה - משאיה כבר, ודבול לא
2 מפקנין. כל שפחתו כבבל - שנספח בלשון אנשי בבל - שניאאו לו אשה. דמחוקין
3 ליה מבבל. דאיכא רמאי - שנמלטים שיחת בבל, להחזיק במיחותיהם. והוה אמר ליה
4 רבי - יוחנן. נסיב ברתאי - וזה היה פנה. מפני שהיא מאריץ ישראל, והוה היה
5 כנבבל. אורייתא כשרה ברתין לא כשרה -
6 תלמידי אהוה, ונותרו בשריה לך, ובתי איך
7 הפך. מאי דעך? - אהתא מחזיק בבל במיחותיה
8 דהנן (דקושין טא.א.) "עשרה יוחסין כר וסוכר
9 אהא שעלו לא הפסולין. מתיבא נסיבא" - איז
10 אשה מוחסת, וזל בתר שתיקואא - שאל לך
11 משפחה שתקני, שבתה שני מריבה הם פסולין.
12 שמתוך פסולן שהיו מורשים מהם נטרו איבה,
13 החזיקו במריבה. ומיחסי מריבה היו
14 שתיקואא, מתוך שהם שתקניו החזיקו
15 במיחותיהם. אם כן הוא לבדוק כבבל אינו בודק
16 אלא בשתיקה. לבדוק בשתיקה. לבי בר שפי
17 חלא - שם האיש שופה חמוץ. כמו "השופה יין
18 לתביר" (בבא מציעא ס.א.) ואין מניחין אותו -
19 מן השמים לירדק בתבירה, לךך היטול מן
20 השמים מריבה בניעין. ברתאי - מוחסת נפקית.
21 פתה - ממוזים נגזורים כולם. וחלה - רובם
22 כשרים ומיעוטן פסולין. וכלתיה הללו שורין
23 לחלום. נסיב - רובן פסולין ומיעוטן כשרין. עד
24 היכן היא בבל - ליחוס. עד נהר עוק עד נהר
25 ויאני - לפי הענין נראה שבבל בין שני נהרות
26 גדולים חדקל ופרת, מציעים אותה בניהם. והו
27 מן המהות והוה מן המעבר, ובאין ומתשכן בן
28 הדרום לעצמן, וסופו על פרת שופך בחדקל. כל
29 זה שני ללמוד מבאן, אריץ ישראל בדדומה של
30 בבל, כדכתיב (ירמיה א.) "מצפן הפתח דרעה".
31 כלומר, בבל בצפון, ופרת וירד מאריץ ישראל
32 לנבבל, כדאמר בעלמא (שבת סה.ג.) מיטרא
33 מנברא אהדרא רבא פרת. וקא בעי נגרא: מה
34 שכן שני הנהרות - פשיטא לן דרבא היא, אלא
35 משפת חדקל ולוחין, עד היכן מתפשט הרחבה
36 של בבל אמר רב עד נהר עוק, ושמואל אמר:
37 עד נהר ויאני. לעיל בדבולת עד היכן - למדת
38 דרבה שבין שני הנהרות, ועד לתלן בחדקל עד
39 נהר עוק, וצריכין ליעד אריכה כבהל לעיל
40 בריגלא - לצד דרום עד היכן. עד נגרא ואונא
41 ומקומות הם כסמכות זה לזה, וחדקל ממסיק
42 הנהר. ושמואל - מוסקי בארכה לדרום עד
43 משכניו. בגולה - פומבדיתא קרוי גולה בראש
44 הצנה (כ.ג.). לתחתית בריגלה עד היכן -
45 ועל גבה שפת חדקל מביניהם של בבל, עד
46 היכן ארכה משוך צפון? תמאה - התחנתה.
47 לפי שהמים היו, וזל עליהוה חו התחנה. ורך
48 משכיבת הנהר ורוסם של בבל עד התחתונה. אלא
49 היא בכלל. חדא כשרה - העלינהו. והוא
50 פסולה - תחתונה. ואפילו נורא לא מושייל
51 אהדיה - כד שפירא. אמר רב שמואל, תרתי אפמיא
52 להתחתון בם. דפסולותא אח התחתונה. אלא
53 - וסימון זה היא בידך שלא תטעה! אי זו פסולה
54 עד דך דשמעית בלשון מישן, שהיא קרובה
55 למנישן, ואמר לעילי מישן מיהא. כפרת - על
56 שפת פרת מנברא של בבל, עד היכן אריכה
57 משוך לדרום? עד שניאא דפרת - שמואל היה
58 מוסקי. לייש - כל שסימון על זה. שאין יחוסה
59 של בבל משוך כל כך. ארשמואל לא לייש -
60 בתמיה, ודרי הוא מוסקי ארשמואל לא לייש -

וכי אמרה שמואל למליתיה - פוחת היה ולא מוסקי. ובימי שמואל היה הגשש למטה מאקרא ותולבקין. והאידנא

קפּה **קידוּשין**, עשרה יוחסין – פרק רביעי דף עב עמוד א – מותן מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" תוספות

1 **היאנא** הוא לריוה פּרסאי – שלקחוו ממוקמו ובאווהו למעלה מארקא. ולהכי לא
2 בעי לתת פרט עד היכן – לפי שפרת נופל בחרקל, ועוד, בכל מושבת למטה ממנו עד
3 אפמאי תראה, כדאמר לעיל. לך נוסף דפרת עד היבא – בשפתה כלפי מערב עד היכן
4 מתפשט רובה של בבל? מאי דעתך – שבתא לאישאל, משום בירם – שמוא בירם שושבת
5 בוך גיסא מבינעא לך – מייחסי דפומבדיתא –

6 **והאדנא** הוא דליוה פּרסאי. אַמר ליה אבוי לָרב
7 **יוסף:** לָהא גיפא דפרת עד היבא? אַמר ליה: מאי
8 **דעתך** – משום בירם, מייחסי דפומבדיתא מבינם
9 נסכי. אַמר רב פפא: כמחלוקת ליוחסין קד מחלוקת
10 לעגנן גיפין. ורב יוסף אַמר: מחלוקת ליוחסין, אבל
11 לגיפין – דברי הכל עד ארבא תינינא דגישרא. אַמר

12 רמי בר אבא: תבילתא דבבל, שנייא וגוביא – תבילתא דתביל יפא. רבינא
13 אַמר: אף ציצורא. תניא גמי הכי, אָנא בן פנתא אומר: תבילתא דבבל, שנייא
14 וגוביא וציצורא – תבילתא דתביל יפא. אַמר רב פפא: והאדנא אשכרי בהו פותיא. – וְלֹא
15 היא, איתתא הוא דבַקעא מייניו; וְלֹא יָהּבו ליה. – מאי תביל יפא? אַמר רב פפא: זו פרת

16 שנייא וגוביא וציצורא. תניא גמי הכי, אָנא בן פנתא אומר: תבילתא דבבל, שנייא
17 וגוביא וציצורא – תבילתא דתביל יפא. אַמר רב פפא: והאדנא אשכרי בהו פותיא. – וְלֹא
18 היא, איתתא הוא דבַקעא מייניו; וְלֹא יָהּבו ליה. – מאי תביל יפא? אַמר רב פפא: זו פרת
19 שנייא וגוביא וציצורא. תניא גמי הכי, אָנא בן פנתא אומר: תבילתא דבבל, שנייא
20 וגוביא וציצורא – תבילתא דתביל יפא. אַמר רב פפא: והאדנא אשכרי בהו פותיא. – וְלֹא
21 היא, איתתא הוא דבַקעא מייניו; וְלֹא יָהּבו ליה. – מאי תביל יפא? אַמר רב פפא: זו פרת
22 שנייא וגוביא וציצורא. תניא גמי הכי, אָנא בן פנתא אומר: תבילתא דבבל, שנייא
23 וגוביא וציצורא – תבילתא דתביל יפא. אַמר רב פפא: והאדנא אשכרי בהו פותיא. – וְלֹא
24 היא, איתתא הוא דבַקעא מייניו; וְלֹא יָהּבו ליה. – מאי תביל יפא? אַמר רב פפא: זו פרת
25 שנייא וגוביא וציצורא. תניא גמי הכי, אָנא בן פנתא אומר: תבילתא דבבל, שנייא
26 וגוביא וציצורא – תבילתא דתביל יפא. אַמר רב פפא: והאדנא אשכרי בהו פותיא. – וְלֹא
27 היא, איתתא הוא דבַקעא מייניו; וְלֹא יָהּבו ליה. – מאי תביל יפא? אַמר רב פפא: זו פרת
28 שנייא וגוביא וציצורא. תניא גמי הכי, אָנא בן פנתא אומר: תבילתא דבבל, שנייא
29 וגוביא וציצורא – תבילתא דתביל יפא. אַמר רב פפא: והאדנא אשכרי בהו פותיא. – וְלֹא
30 היא, איתתא הוא דבַקעא מייניו; וְלֹא יָהּבו ליה. – מאי תביל יפא? אַמר רב פפא: זו פרת
31 שנייא וגוביא וציצורא. תניא גמי הכי, אָנא בן פנתא אומר: תבילתא דבבל, שנייא
32 וגוביא וציצורא – תבילתא דתביל יפא. אַמר רב פפא: והאדנא אשכרי בהו פותיא. – וְלֹא
33 היא, איתתא הוא דבַקעא מייניו; וְלֹא יָהּבו ליה. – מאי תביל יפא? אַמר רב פפא: זו פרת
34 שנייא וגוביא וציצורא. תניא גמי הכי, אָנא בן פנתא אומר: תבילתא דבבל, שנייא
35 וגוביא וציצורא – תבילתא דתביל יפא. אַמר רב פפא: והאדנא אשכרי בהו פותיא. – וְלֹא
36 היא, איתתא הוא דבַקעא מייניו; וְלֹא יָהּבו ליה. – מאי תביל יפא? אַמר רב פפא: זו פרת
37 שנייא וגוביא וציצורא. תניא גמי הכי, אָנא בן פנתא אומר: תבילתא דבבל, שנייא
38 וגוביא וציצורא – תבילתא דתביל יפא. אַמר רב פפא: והאדנא אשכרי בהו פותיא. – וְלֹא
39 היא, איתתא הוא דבַקעא מייניו; וְלֹא יָהּבו ליה. – מאי תביל יפא? אַמר רב פפא: זו פרת
40 שנייא וגוביא וציצורא. תניא גמי הכי, אָנא בן פנתא אומר: תבילתא דבבל, שנייא
41 וגוביא וציצורא – תבילתא דתביל יפא. אַמר רב פפא: והאדנא אשכרי בהו פותיא. – וְלֹא
42 היא, איתתא הוא דבַקעא מייניו; וְלֹא יָהּבו ליה. – מאי תביל יפא? אַמר רב פפא: זו פרת
43 שנייא וגוביא וציצורא. תניא גמי הכי, אָנא בן פנתא אומר: תבילתא דבבל, שנייא
44 וגוביא וציצורא – תבילתא דתביל יפא. אַמר רב פפא: והאדנא אשכרי בהו פותיא. – וְלֹא
45 היא, איתתא הוא דבַקעא מייניו; וְלֹא יָהּבו ליה. – מאי תביל יפא? אַמר רב פפא: זו פרת
46 שנייא וגוביא וציצורא. תניא גמי הכי, אָנא בן פנתא אומר: תבילתא דבבל, שנייא
47 וגוביא וציצורא – תבילתא דתביל יפא. אַמר רב פפא: והאדנא אשכרי בהו פותיא. – וְלֹא
48 היא, איתתא הוא דבַקעא מייניו; וְלֹא יָהּבו ליה. – מאי תביל יפא? אַמר רב פפא: זו פרת
49 שנייא וגוביא וציצורא. תניא גמי הכי, אָנא בן פנתא אומר: תבילתא דבבל, שנייא
50 וגוביא וציצורא – תבילתא דתביל יפא. אַמר רב פפא: והאדנא אשכרי בהו פותיא. – וְלֹא
51 היא, איתתא הוא דבַקעא מייניו; וְלֹא יָהּבו ליה. – מאי תביל יפא? אַמר רב פפא: זו פרת
52 שנייא וגוביא וציצורא. תניא גמי הכי, אָנא בן פנתא אומר: תבילתא דבבל, שנייא
53 וגוביא וציצורא – תבילתא דתביל יפא. אַמר רב פפא: והאדנא אשכרי בהו פותיא. – וְלֹא
54 היא, איתתא הוא דבַקעא מייניו; וְלֹא יָהּבו ליה. – מאי תביל יפא? אַמר רב פפא: זו פרת

16 שנייא וגוביא וציצורא. תניא גמי הכי, אָנא בן פנתא אומר: תבילתא דבבל, שנייא
17 וגוביא וציצורא – תבילתא דתביל יפא. אַמר רב פפא: והאדנא אשכרי בהו פותיא. – וְלֹא
18 היא, איתתא הוא דבַקעא מייניו; וְלֹא יָהּבו ליה. – מאי תביל יפא? אַמר רב פפא: זו פרת
19 שנייא וגוביא וציצורא. תניא גמי הכי, אָנא בן פנתא אומר: תבילתא דבבל, שנייא
20 וגוביא וציצורא – תבילתא דתביל יפא. אַמר רב פפא: והאדנא אשכרי בהו פותיא. – וְלֹא
21 היא, איתתא הוא דבַקעא מייניו; וְלֹא יָהּבו ליה. – מאי תביל יפא? אַמר רב פפא: זו פרת
22 שנייא וגוביא וציצורא. תניא גמי הכי, אָנא בן פנתא אומר: תבילתא דבבל, שנייא
23 וגוביא וציצורא – תבילתא דתביל יפא. אַמר רב פפא: והאדנא אשכרי בהו פותיא. – וְלֹא
24 היא, איתתא הוא דבַקעא מייניו; וְלֹא יָהּבו ליה. – מאי תביל יפא? אַמר רב פפא: זו פרת
25 שנייא וגוביא וציצורא. תניא גמי הכי, אָנא בן פנתא אומר: תבילתא דבבל, שנייא
26 וגוביא וציצורא – תבילתא דתביל יפא. אַמר רב פפא: והאדנא אשכרי בהו פותיא. – וְלֹא
27 היא, איתתא הוא דבַקעא מייניו; וְלֹא יָהּבו ליה. – מאי תביל יפא? אַמר רב פפא: זו פרת
28 שנייא וגוביא וציצורא. תניא גמי הכי, אָנא בן פנתא אומר: תבילתא דבבל, שנייא
29 וגוביא וציצורא – תבילתא דתביל יפא. אַמר רב פפא: והאדנא אשכרי בהו פותיא. – וְלֹא
30 היא, איתתא הוא דבַקעא מייניו; וְלֹא יָהּבו ליה. – מאי תביל יפא? אַמר רב פפא: זו פרת
31 שנייא וגוביא וציצורא. תניא גמי הכי, אָנא בן פנתא אומר: תבילתא דבבל, שנייא
32 וגוביא וציצורא – תבילתא דתביל יפא. אַמר רב פפא: והאדנא אשכרי בהו פותיא. – וְלֹא
33 היא, איתתא הוא דבַקעא מייניו; וְלֹא יָהּבו ליה. – מאי תביל יפא? אַמר רב פפא: זו פרת
34 שנייא וגוביא וציצורא. תניא גמי הכי, אָנא בן פנתא אומר: תבילתא דבבל, שנייא
35 וגוביא וציצורא – תבילתא דתביל יפא. אַמר רב פפא: והאדנא אשכרי בהו פותיא. – וְלֹא
36 היא, איתתא הוא דבַקעא מייניו; וְלֹא יָהּבו ליה. – מאי תביל יפא? אַמר רב פפא: זו פרת
37 שנייא וגוביא וציצורא. תניא גמי הכי, אָנא בן פנתא אומר: תבילתא דבבל, שנייא
38 וגוביא וציצורא – תבילתא דתביל יפא. אַמר רב פפא: והאדנא אשכרי בהו פותיא. – וְלֹא
39 היא, איתתא הוא דבַקעא מייניו; וְלֹא יָהּבו ליה. – מאי תביל יפא? אַמר רב פפא: זו פרת
40 שנייא וגוביא וציצורא. תניא גמי הכי, אָנא בן פנתא אומר: תבילתא דבבל, שנייא
41 וגוביא וציצורא – תבילתא דתביל יפא. אַמר רב פפא: והאדנא אשכרי בהו פותיא. – וְלֹא
42 היא, איתתא הוא דבַקעא מייניו; וְלֹא יָהּבו ליה. – מאי תביל יפא? אַמר רב פפא: זו פרת
43 שנייא וגוביא וציצורא. תניא גמי הכי, אָנא בן פנתא אומר: תבילתא דבבל, שנייא
44 וגוביא וציצורא – תבילתא דתביל יפא. אַמר רב פפא: והאדנא אשכרי בהו פותיא. – וְלֹא
45 היא, איתתא הוא דבַקעא מייניו; וְלֹא יָהּבו ליה. – מאי תביל יפא? אַמר רב פפא: זו פרת
46 שנייא וגוביא וציצורא. תניא גמי הכי, אָנא בן פנתא אומר: תבילתא דבבל, שנייא
47 וגוביא וציצורא – תבילתא דתביל יפא. אַמר רב פפא: והאדנא אשכרי בהו פותיא. – וְלֹא
48 היא, איתתא הוא דבַקעא מייניו; וְלֹא יָהּבו ליה. – מאי תביל יפא? אַמר רב פפא: זו פרת
49 שנייא וגוביא וציצורא. תניא גמי הכי, אָנא בן פנתא אומר: תבילתא דבבל, שנייא
50 וגוביא וציצורא – תבילתא דתביל יפא. אַמר רב פפא: והאדנא אשכרי בהו פותיא. – וְלֹא
51 היא, איתתא הוא דבַקעא מייניו; וְלֹא יָהּבו ליה. – מאי תביל יפא? אַמר רב פפא: זו פרת
52 שנייא וגוביא וציצורא. תניא גמי הכי, אָנא בן פנתא אומר: תבילתא דבבל, שנייא
53 וגוביא וציצורא – תבילתא דתביל יפא. אַמר רב פפא: והאדנא אשכרי בהו פותיא. – וְלֹא
54 היא, איתתא הוא דבַקעא מייניו; וְלֹא יָהּבו ליה. – מאי תביל יפא? אַמר רב פפא: זו פרת

1 **היאנא** הוא לריוה פּרסאי – שלקחוו ממוקמו ובאווהו למעלה מארקא. ולהכי לא
2 בעי לתת פרט עד היכן – לפי שפרת נופל בחרקל, ועוד, בכל מושבת למטה ממנו עד
3 אפמאי תראה, כדאמר לעיל. לך נוסף דפרת עד היבא – בשפתה כלפי מערב עד היכן
4 מתפשט רובה של בבל? מאי דעתך – שבתא לאישאל, משום בירם – שמוא בירם שושבת
5 בוך גיסא מבינעא לך – מייחסי דפומבדיתא –
6 שהיא גיסא שתי הנדרות, מבינם נסבי – שמע
7 מינה מוחזקת הם בה בחוקת חיוס. כמחלוקת
8 ליוחסין – בארבה ורובנה של בבל, כן מחלוקת
9 לעגנן – דקיימאן קל (גמיט גיבא). והמביא וג
10 משאר ארצות – צריך שיאמר 'רפני נכתב ובפני
11 נחתם' לפי שאין בקיאן לשמה, והמביא וג
12 מאריך ישראל לכבל – אנו צריך לומר. ובכל
13 הרי הוא בארץ ישראל לגיטין, שאף הם היו
14 הנכנסים ובקיאן לשמה. עד ארבא תניינא – אנם
15 של קצין ועברה, שרוקין 'אשוריא. תניינא
16 דניינא – שני אנשים היו למטה מחגינה, ו
17 למטה מזה. תביל יפא – שם מקום. תבילתא
18 דבבל – מכלילא ותפארתה של בבל ליוחסין.
19 שנייא וגוביא וציצורא מקומות הם. תבילתא
20 דתביל יפא – הפארת של תביל יפא. איתתא
21 בעא מייניו – כותיים לא נתרבו בהם, אבל
22 הקול יצא על ידי רשע כותי אחד אשה מהם,
23 אבל על לא נתנו לה, ושל אומרים: רב פפא בעא
24 מייניו איתתא ולא יחבי ליה, וכן היה מציא
25 עליהם שמץ פסול. וקשה בעיני לומר, כן, גבולה
26 פומבדיתא קרי גולה בראש השנה (בגב).
27 מאי תביל יפא – הפארת של תביל יפא, למעלה
28 מכל המקומות הנזכרים למעלה. והאמר רבי
29 יוחנן – לעיל: מייחוסתא דבבל בפרת עד
30 מעברתא דגרבא, ותו לא אבא אבוי רבינא
31 נפיק – כאלבטס שמעברתא דגרבא. ומקפת
32 את הפסולין עד מעלה מאדא דקריא שהיא מן
33 הפסולין, ושט משוט בפי הרצועה על פרת.
34 תלוזן – רהו. ויתם בלחל ובחבור – בעשרת
35 השבטים שהגלה סנחריב משטעה. וכולן לפסול
36 – כל מקום שגלו השבטים נטמנו דרים
37 בנתיניהם, ונכרי יועת הבא על בת ישראל,
38 אפילו לא טעא אנפיה (ויפחת מתא). הולד ממנו לא
39 הוי – פגום מזהא הוי. ותלת עלעין בפומה –
40 בחדא השניה שבמראה דניאל בתיה, והיא בכל.
41 כמפתי בת שיעה – כמפתי' משמע מנפתי
42 'בין שיעיה' משמע שבלטות מבחוץ. בולעטן –
43 מושלת עליהם. ומפורסבים ברוב – בעלי בשר
44 שעב ושוטן הוא. ובעלמא (שבת קל"ג). בעש
45 אפרוין: קטן מסורבל בעשר – המלונב בעשר
46 כסרבל. דוב אין לו מנוחה – כשהוא קשור
47 הדולק ונאב תמידי סיבתו. וזבא יפא – דוב
48 נדרה. הרמאי פריסיים – בעל משלת דומייתו
49 דהו לוי, וקאמר לו רבי: משול לי פריסיים למח עד דומים. כחילול של בית דוד – גבורים. חבין – אומה הסמוכה לפריסיים, ומיחשיתיה הם, וטרפנים הם יותר מפרסיים. לשעירים
50 מלובושים שחורים. דומים לשירים. דומים למלאכי השרת – לבושים לבנים ונוטפים כמלאכי השרת, וכתוב (חוקאל ט) 'והאיש לבוש הדרים', וכן נמי אמרין 'בבמה מליקין
51 שבת (כהב). עד רבי יהודה שהיה מתעטף חושב כסדינים המצויין, ודומה למלאך כו. ונדרים (כ"ג) נמי אמרין: מאן מלאכי השרת – רבנן. ואמאי קרי להו מלאכי השרת – משום
52 דעושיין כמלאכי השרת מלבושים נאים. ב' קא נחא נפשיה – נוחק נבואה בפומיה. חומפניא – עיר ששמה כן. מפנייא – עיר היא, וכל תנן כולוהו מקומות ניהו. בירתא דסביא
53 – על שם ססור מאחרי המקום, ופירש רבי האק סור. דאקפ' פירא רבוויי ואילי עיזיי כשבתא ושמתיהו וכו' – הצף הביכר דגים הרבה, והלכו צודו. דאקפ' – הצף, כדמתרגמינן
54 'דצף הברול' (מלכים ב' ו) – וקפא פורלא. פירא – בריכה עשויה לגדל דגים, ובלעו 'ביב'ר, ואישתמו – נשמדו.

היום

1 היום יושב בחיקו של אברהם אביו - פירש בקונטרס, שאמרם, ומאן כן אן אה רב
 2 אדא בר אבהו שבנמרא. ונראה לומר יושב בחיקו של אברהם - שענכס לבית
 3 מילה, והוה רב אדא בר אבהו. שחאריך ימים ורבה משמת רבי עד זרות אחותיה בני רב
 4 תמן רב יצחק, כדאמרין בבבא בתרא (בבא.) אן רבינו יודק פירש דשני רב אדא בר אבהו
 5 הוה. **המשנה** קהלי כתבי - פירוש בני אחרת

6 פסולי יחסין, אבל קהל דגבי פעות רבא לא
 7 חשיב. ודא פסולי יחסין משעתיה עד אמר
 8 רבינו יצחק משום דלא שייך ביה קהל.
 9 וחד

1 היום יושב בחיקו של אברהם. היום נולד רב יהודה
 2 בבבל. דאמר רבי: בשמנת רבי עקיבא - נולד רבי,
 3 בשמנת רבי - נולד רב יהודה, בשמנת רב יהודה
 4 - נולד רבא, בשמנת רבא - נולד רב אשי, ללמדך

5 שאין צדיק נפטר מן העולם עד שנברא צדיק כמותו, שנאמר "וירח השמש ויבא השמש".
 6 עד שלא כבחה שמשו של עלי - וירחה שמשו של שמואל הרמתי, שנאמר "ויהי אלהים
 7 מרם ויבא השמואל שוכב" וגו'. "צוה ה' לעינך סביבו ציווי" רב יהודה אמר: כגון הומניא
 8 לפום נהרא. "ויהי כהנביא ופלטתיו בן בגנה מת ואפל על פני ואועק קול גדול ואמר אהיה
 9 אוני ה'" רב ושמואל; חד אמר: לטובה, וחד אמר: לרעה. מאן דאמר לטובה - כי הא
 10 דאיסתגדא דמישן התנה דנבוכדנצר תת, שלח ליה: מבולאי האי שקיית דאייתית לך לא
 11 שדרת לן דקאי ללמן. בעי לשהורי ליה מישראל. אמר ליה פלטהו בן בגנה: אגן דחשבינן

12 בקוין ממקדך דאמר, ועברין ויזלו הרחם. ואמר נביא: מי שעשה טובה בישראל ימות פחצי
 13 גמיו? ואין דאמר לרעה - דכתביב "ותבא אתי אל שער בית ה' התקדמוני הפונה קדימה
 14 והנה בפתח השער עשרים ותמשה איש וארעה בתוכם את ואונתו בן עזר ואת פלטימה
 15 בן בגנהו שרי העם" ותיב "ותבא אתי אל חצר בית ה' הנשימית והנה פתח היכל ה' בין
 16 האולם ובין הפתח עשרים ותמשה איש אחריהם אל היכל ה' ופניהם קדמה" ממשמע
 17 שנאמר "ופניהם קדמה" איני יודע שאחריהם פלפי מערב? מה תלמוד לומר "אחריהם"
 18 אל היכל ה'" - מלמד שהיו מפרעין ענכמם, ובתריזין ענכמם פלפי מעלה. ואמר נביא: מי

19 שעשה הרעה הוהא בישראל ימות על מישתו?! סתמיים דשמואל דאמר לרעה, דאמר רבי
 20 תיבא בר אבין אמר שמואל: מושפני הרי היא בגולה ליוחסים, מישון - לא חשו לה לא
 21 משום עבדות ולא משום ממורות, אלא כהנים שהיו בה לא הקפידו על הנהגותיה. - לעולם
 22 אימא לך שמואל אמר לטובה. ושמואל לטעמיהו, דאמר: המפקד עבדו - יצא לחירות,
 23 ואינו צריך גט שחרור, שנאמר "כל עבד איש מקנת כסף". עבד איש ולא עבד אשה
 24 אלא: עבד שיש לו רשות לרבו עליו - קרוי עבד, עבד שאין לרבו רשות עליו - אן קרוי
 25 עבד. אמר רב יהודה אמר שמואל: זו דברי רבי מאיר, אבל חכמים אומרים: אן אצות

26 בחוקת פירות הם עומדות. אמיקר שרא ליה לרב הוהא רב נתן למינסב אחתא מחוץתא.
 27 אמר ליה רב אשי: מאי דנתתיה, דאמר רב יהודה אמר שמואל: זו דברי רבי מאיר, אבל
 28 חכמים אומרים: כל אצות בחוקת פירות הן עומדות, והא בי רב פהנא לא מתני הכי,
 29 ובי רב פפא לא מתני הכי, ובי רב וביד לא מתני הכי! אפילו הכי לא קובלה מנייה, משום
 30 דשמעי ליה מרב וביד דנתתיה. תנו רבנן: ממוזי והנינו מהורים לעתיד לבא, דברי רבי
 31 ויסי. רבי מאיר אומר: אין מהורים. אמר לו רבי יוסי: ותלא כבך נאמר "ורקתי עליכם מים
 32 מהורים ומהרתם"! - אמר לו רבי מאיר: כשהוא אומר "מפל ממוזותיכם ויגבל גלגליכם" -
 33 ולא מן הממורות. - אמר לו רבי יוסי: כשהוא אומר "אטהר אתכם" - הוי אומר אף מן
 34 הממורות. בשלמא לרבי מאיר - היינו דכתביב "וישב ממוז באשדוד", אלא לרבי יוסי - מאי

35 "וישב ממוז באשדוד"? - כדמתרגם רב יוסף: יתבון בית ישראל לרוחצן בארעהון דהוון דמו
 36 רב לנורבאין. אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כרבי יוסי. אמר רב יוסף: אי לאו דאמר
 37 רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יוסי - הוה אתי אליהו מפיק מינן צוורני צוורני קולרין.
 38 תנו רבנן: גר נושא ממוזת, דברי רבי יוסי. רבי יהודה אומר: גר לא ישא ממוזת. אחר
 39 גר, אחד עבד מוחרר, וחלל מוחררם ככהנת. מאי טעמא דרבי יוסי? המששה קהלי פתיבי,
 40 חד

1 היום יושב בחיקו של אברהם - יש אמרום, מת היום, ואם כן אן אה רב אדא שבנמרא.
 2 ונראה הוא יושב בחיקו של אברהם אביו - שנכנס לבית אבהו רב אדא בר אבהו
 3 שחאריך ימים ורבה משמת רבי עד זרות אחותיה בני רב נתן, רב יצחק, כדאמרין
 4 בבבא בתרא (בבא.) צוה ה' לעינך סביבו ציווי - צרים שהיו סובבים אותם בארעם,
 5 והיו עמו ומנא, שהצריז להם יותר מן הכל,
 6 כדאמרין ביבולק (תהרוז צוה.) עמו וטובא
 7 כשני בישל דירושלמי הוה עד זרות אחותיה בימי רב נתן, רב יצחק, כדאמרין
 8 דעכבים אותם אף בגלותם. כגון הומניא בדולה
 9 דעמונאי היא, כדאמרין לעיל, והושבם מחרוב
 10 בבבל, והיו מצוירים לישראל שבכפם נרדא, חד

11 אמר לשיבא - היה מיליל הנביא עליו. וחד
 12 אמר לרעה - שהיה רע בעיניו שמת אותה יפה.
 13 דאיסתגדא דמישן - שלטון של מישן. סי
 14 שעתה השובח הוהא - שהליל את הגולה
 15 מלכות עברים לעבודת. איני יודע שאחריהם
 16 לא חיביל - שהיה במערב ירושה? מה תלמוד
 17 למר אחריהם וגו' - אחריהם ממש, שהוה
 18 מופרע, שהיו מתכוונין לדראות אחריהם
 19 לעבא, תמימים דשמואל הוה דאמר לרעה -

20 דשמואל לית ליה הא דאמר דעבדים נשתלחו
 21 למישן, מרקאמו: חד חשו לה משום עבדות.
 22 לעולם אימא לך שמואל הוה דאמר לטובה -
 23 דאית ליה הא דנשתלחו עבדים למישן. והאי
 24 דקאמר, לא חשו לה משום עבדות - שמואל
 25 דקאמר, דאמר: עבר שאן לו לרבו רשות עליו
 26 - אן קרוי עבד. והני נמי, מאחר שנולדם בדם
 27 נתייאשו מהם - וזה הפקר, וכדאמרין גבישן
 28 (לטב.) תמיאשתי בלמני עבדי. ומישן לשון
 29 הפקר נקט לה, כדיון דאמיאש ליה מנייה -

30 פקע ליה רשתיה. ואינו צריך גט שחרור -
 31 להיות מותר בישראל. זו ודרי רבי מאיר -
 32 מתניתין דקתני דעלו פסולי ארצי ישראל,
 33 ושמעע דאין כל הארצות בחוקת מוחסות חוץ
 34 מנגבל לבדר, כדאמר רבי פירקא (קדושין ט"ב)
 35 דמסייע ליה לרבי אלעזר, דקאמר יחס עורא
 36 את בבל. מפחוייתא - ואין מחוזה בתוך גבול
 37 בכל האמורים לענין יחסין. והא בי רב כהנא
 38 אל פתנא לה הכי - משמיה דשמואל, אלא
 39 כדאמר לעיל: כל הארצות בחוקת פסולות,
 40 ואמר רב יהודה אמר שמואל: כל הארצות
 41 עישה. ורב וביד מנהירעא - לאו הינו רב וביד
 42 סתמא, וישב ממוז במלשוד - יבדלו הממורים
 43 מהם, וישבו בפני עצמם. יתבון בית ישראל
 44 לרוחצן - תרגום של "וישב", דהוה דמיין בה

45 לנורבאין - תרגומו של ממוז, והכי קאמר רישב
 46 דעם שהיה מנוכר ממור ארעו ונתור וישב
 47 באשדוד, גם הוא מנגבל ארצי ישראל, וירושע
 48 חלקה להם אף על פי שלא נכבשה ביניה,
 49 בדכתיבי (דעם יג) "אחא זקת באת בימס
 50 דאזרין נשאר, וזרבי מאר ארעו ונתור וישב
 51 ואולו חמשת סניי פלמישם: "העומו דאשדוד"
 52 וגו'. צוורני צוורני - תבורת תבורת. לישא
 53 ארמיא: קולרין קולרין. והוא לשון מנשה
 54 בקולר של בני אדם דסוף ימות (בבא.) טי
 55 נישא ממוזת - דקסברי: קהל גרים לא איקרי

56 קהל, והולד ממוז, דכתיב "לר" - הלך אחר פסולו. לא ישא ממוזת. קסבר דקהל גרים אקרי קהל. ומותרים כבתת - ואף על
 57 דקסבר: לא הוחרו כהנות כשירות להנשא לפסולין, לאותן שהפסול אינו מוחרר עליהן, כגון אלו. המשך קהלי כתבי - בני אודות פסולי יחסין: לא יבא ממוז מל" (רביס
 58 כג.) לא יבא לו בקהל" (שם), לא יבא עמוני ומואבי בקהל" (שם), לא יבא לרם בקהל" (שם), דרר שליש יבא להם בקהל" דמצרי וארומי (שם), וקהל דגבי פעות רבא (שם) לא חשיב,
 59 דלא מן פסולי יחסין קא משתני.

קפס **קידושין, עשרה יוחסין - פרק רביעי דף עג עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" תוספות**

1 **חד לבתים** - מדרוהו למיבתיהו לכולוהו כבודא אודהו וחד קהל: ובי יבא ממזר
 2 ועמוני ומובאי בקהל גם דור עשירי ואי יבא להם בקהל עד עולם, ובי מצוי ואדמוי
 3 'דור שלישי' ביה להם בבסי, חד לקהל בתנים וחד לקהל לזים וחד לקהל ישראלים -
 4 דאי הוה תבית חד - ודא אמנא: בתנים קאמר, אבל לזים - מותרים, ואי תבית תר -
 5 הוה אמנא לזים ודבניה, אבל ישראלים - לא.

6 **חד למישרי פמרות בשתוקו** - אף על פי שזה
 7 דאי הוה ספק - לא חשינין שמוא חד כשר
 8 ואסור לישא ממורת, דהכי דרשינן בקהל דאי
 9 הוה דלא יבא ממזר, הא בקהל ספק, כגון שתוק
 10 - יבא, וחד למישרי שתוקו בישראל - דדרשינן
 11 דהכי: ממזר דאי דלא יבא בקהל, הא פסול
 12 ספק - יבא, ודקתינו מתינין שתוקו - א פמור
 13 הוה מדרבנן, כדלקמן, שמוא ישר אחות מאביו,
 14 קהל גרים לא איקרי קהל - דלא אייתר לן אר
 15 לקהל גרים, **קהל דרבי יוחנן** - דשבט אחד הם,
 16 ואין לקות, **קהל חזקיה** - חזקיה ורבי חשבתי, ותי גמי תרי
 17 קהלי ינעו - בני בתנים ולזים איצטרכו תרי
 18 קהלי לדרישה, ואפילו הכי אייתר להו חד לקהל
 19 גרים, משום: בשתוקו ושתוקי בישראל מחד קרא
 20 נפקי - חד מקהל דאי, וחד ממזר דאי, דהכי
 21 מדרשו: יבא ממזר דאי בקהל דאי, הא
 22 ממוז ספק בקהל ישראל דאי, א לא ממזר דאי
 23 בקהל ספק - יבא, ואיכתיב **אימא** ותי גמי תרי
 24 קהלי ינעו - כלומר, לחך תרתי דרשות תרי
 25 קראי איצטרכו, ואי לא אייתר קרא - לא הוה
 26 דרשינן ממזר דאי וחד דלא יבא ספק
 27 ממזר יבא, אלא הוה אמרינן ככל שאר ספק
 28 איסור: על הודאי - אודות דאי, ללקות עליו
 29 ועל אודות ספק - אודות ספק, לאיסורא
 30 תקול חוקא אחת פליגי - למה לי למכתב
 31 'קהל' הבא? אלא למישר דגר אקדל קאי,
 32 ולא שמוענין דאיקרי קהל, לא הוהוהו שבות -
 33 כבנות, לינשא פסולי - לפסול בתנה - גר
 34 הלל, משוחרר, שהבתים הוהוהו על בנותיהם,
 35 והם לא הוהוהו עליהם מלישא אתו, אבל
 36 לפסולי, שהאנשים הפסולין הוהוהו עליהן
 37 מלישא אתו, כגון ממזרין או בתנים -
 38 הגשים הוהוהו עליהם, הדישה הכתוב אשה
 39 איש לכל עתשים שבתרה, דהכי אמרינן
 40 לבימות ברק" **מן מותרות** (ד"ה), נעוהו כולי
 41 עלמא - שזיו שם גרים הרבה, ודוקשה להם
 42 שאמרו קהל גרים לא איקרי קהל, איבא דרשי
 43 כהו - בתמיש, מותר כבנות - דלא הוהוהו
 44 כבודא, לינשא לפסולי, רוב כשרים אגלה -
 45 דכיון דמכרים את אמו דפניה היא - רוב
 46 העולם כשרים אגלה, אף הרוב ממרים
 47 ורקובים שדולד מהם ממזר, אף נכרי ועבר אם
 48 בא עליה - אין הולד ממזר, ושמינן פסולי -
 49 כגון ממזרין ורקובין, ואי אדוילי אינהו לגבה -
 50 ואם בעמיהו על דחך ורובעל אגלה, דהשתא נה
 51 לה מבעלה קביעה, ואין אלוהו בתורה קובע
 52 שהוא נרוך כבמחצה על מחצה - שי לנו לומר:

1 **וחד למישרי שתוקי בישראל** - תימה: דהכי מדרשו שתוקי בישראל מיתרא דקהל? ויש
 2 לומר: דמקיש ממזר לקהל, וזה גבי קהל ממעטינן קהל ספק - הכי נמי גבי ממזר
 3 ממעטינן ממזר ספק, תוספות ישיבם, **אלא** מעתה שתוקי שתוקית לא שאו - קשה
 4 דמשמע דפשיטא ליה דמותר בה, ובפרק 'החולין' (בימות לוא), אמר דרבא גופיה סבירא
 5 ליה כרבי אלעזר דמתניתין, דאמר: שפינן אסותו
 6 ויש לומר: דהתם קאמר רבא אליביה, אבל הא
 7 דקאמר מיא טעמא אמרו שתוקי פסול - קא בעי
 8 אליבא דכולי עלמא, **מאי** אבא טעמא אריות
 9 כו' - תימה: דמשמע טעמא דליבא למיחש,
 10 משום דהוה מיטעו, ולא ידעינן שזמארוהו יבא
 11 הא אנו יודעים שזמארוהו היא - דאי איבא
 12 לאחוקין בממזרות, ולא אלי דאפילו ידעינן
 13 שזמארוהו היא - לא הוי ממזר, דהא אמרינן
 14 (דקושין ג'הא), ארסה שעברה - וחדל כשר.
 15 ותר קשה דמאי קאמר, ומיעוט שחלבו בעליהם
 16 למדינת דיסו דהאי נמי על גבי השגרו, ושמא
 17 בא על ידי שם ושמע, כי הוהו עבדא
 18 (ברדשולמי) דאבא דשמואל שחך למדינת דיס
 19 ובא על ידי שם ושמע, ודלודי את שמואלו ויש
 20 לומר: דהבא איכא ריעותא, שהשליכו, ואם אנו
 21 יודעים שהוא ממזרה - מחוקין ליה בדיא
 22 ממזר, שאם היה נמי הארס - לא הוה
 23 שמיכותא, אי נמי, שי לומר: ורל תליק שבא
 24 עליה על ידי שם אלא וקא כשזמורתו, אבל
 25 דאי אסופי, כיון דאין אמו מעידה עליו - אן
 26 לחלות בכריו.

1 **חד ללכתים, וחד ללזים, וחד לישראלים, וחד למישרי**
 2 **ממזר בשתוקו, וחד למישרי שתוקו בישראל.** קהל
 3 גרים - לא איקרי קהל, ורבי יהודה: בתנים ולזים
 4 **מחד "קהל" נפקו, אייתר ליה לקהל גרים.** ואיכתיב
 5 **אימא: הכי נמי תרי קהלי ינעו, ממזר בשתוקו**
 6 **ושתוקי בישראל מחד "קהל" נפקא; לא יבא ממזר**
 7 **בקהל ה" ממזר ודאי הוא דלא יבא, הא ממזר**
 8 **ספק - יבא. בקהל ודאי הוא דלא יבא, הא בקהל**
 9 **ספק ובא. ואיכתיב אימא: הני נמי תרי קהלי ינעו,**
 10 **ושעמיה דרבי יהודה - מהבא "תקהל הקה אחת**
 11 **לכם ולגר הגר" - ולרבי יוסי: "קהל אחת" הפסיק**
 12 **הענין, "אחד גר ואחד עבד משוחרר והלל מותרין**
 13 **בבתנת". כספיעא ליה לרב, דאמר רב יהודה אמר**
 14 **רב: לא הוהוהו פשיות להנשא לפסולים. דרש רבי**
 15 **ורא במחוזא: גר מותר בממזרות. דרמיותו בולי עלמא**
 16 **באתרונתיהו. אמר רבא: מי איפא דרשי מילתא פי**
 17 **האי בדיקתא דשכחיה גינזין? דרש רבא במחוזא: גר**
 18 **מותר בבתנת, מענהו בשירא. הדר דרש להו: גר**
 19 **מותר בבתנת, אמרו ליה: אפסידתא לקמייתא. אמר**
 20 **מהבא נסיב, ואי בעי - מהבא נסיב. והילכתא: גר מותר בבתנת, ומותר בממזרות.**
 21 **מותר בבתנת - לא הוהוהו פשיות להנשא לפסולים, ומותר בממזרות - גרבי יוסי. אלו**
 22 **הן שתוקי כל שפמיר". אמר רבא: דבר תורה שתוקי פשר. מאי טעמא - רוב פשרים**
 23 **אגלה, ומיעוט פסולין אגלה, ואי אולי אינהו לגבה - כל דפריש מרובא פריש. מאי אמרת,**
 24 **דילמא אולה אויה לגביהו - הוה ליה קבוע, וכל קבוע פמחצה על מחצה דמי, והתורה**
 25 **אמרה "לא יבא ממזר" - ממזר ודאי הוא דלא יבא, הא ממזר ספק - יבא. בקהל ודאי**
 26 **הוא דלא יבא - הא בקהל ספק יבא. ומה פועם אמרו שתוקי פסול - גזירה שפא ישא**
 27 **אחותו מאביו. אלא מעתה, שתוקי - שתוקית לא ישא, שפא ישא אחותו מאביו? כל פי**
 28 **הני מינו ואולי? - בת שתוקית לא ישא, שפא ישא אחותו מאביו? אלא, לא שכיחא -**
 29 **הכי נמי לא שכיחא. אלא, מעלה עשו ביוחסין, ואמר רבא: דבר תורה שתוקי פשר. מאי**
 30 **טעמא? אשת איש בבגלה תולה. מאי אפמא - מועוט ארוסות, ומועוט שתוקי פשר. מאי**
 31 **מדינת תם. בין דאיכא פגויה, ואיכא נמי דאיכא בעלה רעבון - הוה פלגא ופלגא, והתורה**
 32 **אמרה "לא יבא ממזר בקהל ה" ממזר ודאי הוא דלא יבא - הא ממזר ספק יבא. בקהל**
 33 **ודאי הוא דלא יבא - הא בקהל ספק יבא. ומה פועם אמרו אסופי פסול - שפא ישא**
 34 **אחותו מאביו. - אלא מעתה אסופי אסופית לא ישא, שפא ישא אחותו בין מאביו בין**
 35 **מאמו? כל הני שרי ואולי? בת אסופי לא ישא, שפא ישא אחותו, אלא - לא שכיחא,**
 36 **הכי נמי לא שכיחא. אלא, מעלה עשו ביוחסים. אמר רבא בר רב הונא: מצינו מחול**

1 **אין**

1 **בא**

1 **בא**

במה דברים אמורים בנות שמתקו בידו - פירש בקונטרס. דרמי עליה למירק. לפי שהוא
 ב"מי שפירש" אם יחזרו בהן בנות המעות, ויחזיר לו דמיו. אבל בזמן שאין מקוה בידו,
 אלא שניהם אחוים - בו - אינו נאמן. דכיון דלא עליה רמיא - לא דייק לזכור מי הוה. ופריך:
 ונחזי וזי ממאן נקט! אמר מקוה בידו פריך. לפירוש הקונטרס. פירש שלא קבל המעות
 אלא מאחד מהם, וזה הוה מוכרח דכיון ממאן

קביל וזי. ומשני: אלא דנקט וזי מתריוויה ולא
 ידעי כו. ולפי זה אמרנון דאפילו אמר שדיע -
 לא דלמינני, משום דלא רמי עליה למירק. כך
 שישת לקוטרס. ומה שפירש דבר אלא מקוה
 בידו. דקאמר דאינו נאמן. ופריך: ונחזי וזי ממאן
 נקט. פירוש: ולאטו שנתן לו המעות דאי תרצה
 - עשה. דמאי יש לנו להאמיננו על טפ מעור
 דלמא: דכיון שאין מקוה בידו - לא שייך לומר
 מינו בידו להאמיננו לכן פירש רבנו הם: דמון
 שמתקו בידו - הוא הוא נאמן וטעם אלא. דמצי
 אמר: לא מבריה, וזו חזונו וקניחו. וקניחו
 מקוה בידו - אינו נאמן. דאז לא שייך מינו.
 ופריך: ולחזי וזי ממאן נקט! דהו נמי דמקוה בידו
 - אמאי נאמן אמר אלא שייך שאל קבל המעות
 לזה תרציה: דמשמע דנאמן בכל ענין. ואמאי
 נאמן? הנה מינו במקום עדים. שהו הדיו ולאטו
 שנתן המעות תרצה: ומשני: דנקט וזי כו. ולפי
 זה גרסנון "ולא ידעי" וזה גרסנון ולא ידעי.
 דמשמע שאין אנו חוששין לידעתה - והדאי
 הישגין לידעתה אי הוה ידעי. ולפי זה גרסנון לומר
 שלא ידעי. ויש שם דבר הזה אמרנון: תרצה ליה
 בריש בבא מציעא (ב.ב.) שאם שנים אחוים בטלית,
 דמיקו לה בנמיא במקום וממכר. ופריך: מיקו
 וממכר. נחזי וזי ממאן נקט! ופירש דהם רשי'
 כפי שיטתו דרבא. ועוד פירש דהם: אף על גב
 דאמר בפרק תרוא קידושין דבזמן שאין מקוה
 בידו אינו נאמן, הבלא וזי כאין מקוה בידו
 דתריויהו ארוקין בטלית. ואמאי פריך שדיא
 דמכר נאמן - הוא קוממין ביהוה דברגט עז
 מתריוויה. והשוא סלקא דעתך דלא נקט וזי
 אלא מחד. אז לפירוש רבינו הם קשה. דמאי פריך
 דהם: ונחזי וזי ממאן נקט! וזה קשה: אמאי אף על
 גב דלא נקט וזי אלא מחד - אין לנו להאמיננו,
 כדפירשיתו לך דכיון לומר דהם: ונחזי וזי ממאן
 נקט. כלומר: הדין קתני במתניתין. זה ישבע שאין
 לו בה פחות מחצי כו. ושאל למכר ממאן
 קבל המעות. ולידע כעב אחד לפטר את מי
 דאמרי אפילו משבעת הדיסה, ולחייבי את
 שבעתי שבעת דארייתא! אבל להרציא ממון
 מזה ולמסור לה פשיטא דאינו נאמן, רק
 כדפירשית. ומשני: דנקט וזי מתריוויה. וזה
 לפירוש זה גרסנון "לא ידעי", אם זה הוא ידעי
 פשיטא שאנו חוששין לידעתה לדידיה על שבעת
 דארייתא, כדפירשית. - שרדא

אין בו משום אסופי - דאי לאו דכשר הוא - לא היה טרחה ביה לממנה ליה. משלש
 הדישה - איבריו מתקונים ומישרים. אין בו משום אסופי - דאי פסול הוא - לא היה
 מתקאן ליה. האילו ודעה להשליכו. אלא מחמת רבנו הושלך. לישנא אחרת: משלש
 איבריו גדולים ומלובן ומזוהר - אין זה מונה. אלא מבעלה. שמתוך תשמש
 וחרור וזולת מלובן ומזוהר - דבאמר מכלל נדה
 (לא.א.): שלשה חרשים אחרונים תשמש יפה
 לאשה ויפה לולד, שנתוך כך הולד מזוהר
 ומלובן. חרשה - איבריו, כמו "החזמי
 נחומיה", עירובין (לא.). ורדוקין דהעניך
 דדנאל. מלי כחאלא - סביבות עיניו, לפותה.
 רמי חזירי - קשרים שעיניהם לפסאה ותולק
 לתניק, דאמרנון מבוססת עליה. ודבנים
 יוצאים בקשרים. תלי פתיקא - קמיע של כתב.
 התי קמיע - של עניקין. אין בו משום אסופי -
 דלא חסה על חייו, והוכיח תחילה שארבתה,
 ולא השליכנה למות. וזה מביאקלא א שביא ליה
 חיה רקח - תכולה למרופח ששם - יש בו משום
 אסופי. כללו דבר דבר. כל מקום שיש לדבק
 דלדעת מיתה השליכתה, ולא חסה עליו - יש
 בו משום אסופי. וירדא דסמיכא למתא - אי
 תלי באילן ששמו ורדא = *שלח'ו בלעז. אי
 סמיכא למתא, אף על גב דלא מטיא ליה חיה
 חיה - בו משום אסופי. דאמר בירעבי ספחיה
 (פסחים ק"א.ב.) ורדא דסמיכא למתא - לא
 פריאת משתיק שרי. כי בגיטשא - כתיב בסוכות
 שלחן ערוך לומר וזה. ואי לא שכיח בה רכבי,
 כן ארוחיים - יש לראג ממוקיים. פייא דסופלי
 - נמצא בחפירה הנשחיה לחטול שם גרעיע
 תמרים למאלל בהמות יש בו משום אסופי.
 דחך עליו עבדי ליה. ושכרדו בהו מוקין.
 חריפא נדרא - נטוהו בעריבה, והשליכתו
 לאמציעת יתרו. מקום שדוכת עברות
 למדי - אין בו משום אסופי. ולכך טרחה
 לחלוכו עד חריפות יתרו - שיעבור סעינת
 שם ומצאוהו. פייא - מקום שפרעו נדחה על
 ידי הפרשת שלמים, שאין דרך סיפנות לעבד
 שם - יש בו משום אסופי. אנדן עליו - לומר
 בנינו הוא. כשני רעבון - שדבריה נשלכין. לא
 רצו הבנים לפוסלם מחמת יציאת קול. נאמנים
 נאמני - ולא לארז זמן. אבל כל שאר
 הנאמני - נאמנים הם אחר זמן. ופירשת
 הבריות - מן הטומאה. כדפירש. זה יצא
 ראשון - ובכור הוא. אם החוקק על עומדה -
 כדפירש. דלא אחרא אפה - נאמנת. ואם לאו
 דאחרא אפה - אינה נאמנת. שהיו ישנות
 מבוססת נדה (א.א.) מוקי לה במשולבת
 ורבותות וכו. כשעויה וסת - לארז נמצאה
 מיד ומבסכת נדה (ו.ו.) מפרש שיעור וסת -
 שעמד העב. הוא הקיטוה, בעד התשוקה. ואש
 מחוסר אלא לקח מיד. זה חזן לוי - שיש
 שילוח בבית אחת. אשת חזן לוי חזן ומנוחה.
 שלא קרא עליה קניח - שלא יצא מעורר על
 הולד. לומר: זה חזן של אשת ממזר. חיבא ידית
 ליה חוקק דכשרות - שהיו מוחקין בו בחתק
 כשר. אבל חיבא ילית ליה חוקק דכשרות -
 שלא נודע לבריות מי הוא הכשר, ולא ינא אחד
 מהם ידי ספק. נאמן בכל החקק - סיפא
 דברייא דלעיל. לזו מברתי כו. - אם עשנים

אין בו משום אסופי, משלשין הרמיה - אין בו משום
 אסופי, שייך משהא ומלא בוחלא. רמי הוהי, תלי
 פתיקא, וכלי קמיעא - אין בו משום אסופי. תלי
 בקיילי, אי מטיא ליה תיה - יש בו משום אסופי, אם
 לאו - אין בו משום אסופי. וירדא סמיכא למתא -
 יש בו משום אסופי, ואם לאו - אין בו משום אסופי.
 כי כנשתא סמיכא למתא, וישכיו ביה רבים - אין
 בו משום אסופי, ואם לאו - יש בו משום אסופי.
 אמר אמכר: האי פירא דסופלי - יש בו משום
 אסופי. הרפיקא דתירא - אין בו משום אסופי, פשרי
 יש בו משום אסופי. צידי רשות הרבים - אין בו
 משום אסופי, רשות הרבים - יש בו משום אסופי.
 אמר רבא: ובשני רעבון אין בו משום אסופי. הא
 דרבא אהיאי? אולימא ארשות הרבים, אידי דשני
 רעבון קטלא ליה! ואלא אצידי רשות הרבים - מאי
 אריאי שני רעבון? אפילו בלא שני רעבון! אלא, כי
 אהמר דרבא, אהא, דאמר ביה והיה אמר רבי
 אבא אמר רבי יהודה רב ובדי אמר רבי: כל זמן
 שישבין - אביו ואמו נאמנים עליו, נאסף מן השוק
 אין נאמנים עליו. מאי טעמא? אמר רבא: הואיל
 ויצא עליו שם אסופי. ואמר רבא: ובשני רעבון,
 אף על פי שנאסף מן השוק - אביו ואמו נאמנים
 עליו. אמר רב תמרא: שלשה נאמנים לאלתה, אלו
 הן: אסופי, היה, ופומרת תברויה. אסופי - הא
 דאמר, תיה - דתניא: תיה נאמנת לומר: זה יצא
 ראשון וזה יצא שני. במה דברים אמורים - שלא
 יתנה ויחודה, אבל יתנה ויחודה - אינה נאמנת. רבי
 אליעזר אומר: החוקק על עומדה - נאמנת, ואם
 לאו - אינה נאמנת. מאי בינויה? איפא בינויהו
 דאתרד אפה. פומרת תברויה מאי היא? דתני:
 שלש גשים שהיו ישנות במבחה אחת, ונמצא בהם
 תחת אחת מוקן - כולן טמאות. בקרה אחת מוקן
 ונמצא טמאה - היא טמאה, וכולן טהורות. אמר
 רב תמרא: שבדקה עצמה פשיעור וסת. חנו רגנו:
 נאמנת היה לומר: זה פתן וזה לוי, זה תנין וזה
 ממו. במה דברים אמורים - שלא קרא עליה שם
 שרדא

ערעך, אבל קרא עליה ערער - אינה נאמנת. ערער דמאי? אולימא ערער חד - והאמר רבי
 יוחנן: אין ערער פחות משנים! אלא ערער תרי. ואיבעית אימא: לעולם אימא לך ערער
 חד. ובי אמר רבי יוחנן אין ערער פחות משנים - הגי מילי היבא דאייתא חוקק דכשרות,
 אבל היבא דאייתא חוקק דכשרות - חד נמי מהימן. נאמן בעל מקח לומר: לזה חברתי וזה
 אין מכרתי. למה דברים אמורים - בזמן שפסקוהו בידו, אבל אין מקוהו בידו - אינו נאמן.
 ונחזי

מעורר על דמקוה. זה אומר, מברת לי, זה אומר. לי מברת, ושלי המוק. לקמן מוקי ליה ששניהם נטלו לו דמים. כל אחד ואחד דמיים שלמים, אחד מרעונו ואחד בעל כרזו. בזמן
 שמתקו בידו - דרמאי עליה למירק שלא לחזור לו חזו להחזירו לו דמיו וזמן מוקח למי שלא נמכר לו. דקס ליה מימי שפיעי. הילכך מירק וייק. אבל בזמן שאין מקוה בידו -
 ושניהם אחוים - בו - אינו נאמן. דכיון דלאו עליה רמיא - ות לא דייק לזכור למי הוא.

1 **הכי** קאמר כל האסורים לבא בקהל כהונה ומאי ניהו גיורת פחותה כר — ואם תאמר:
2 אמאי לא פירך: האי תנא ליה רישא, וגר מותר בממזרה, כדפריך לעיל; ויש לומר:
3 דלאו עיקר קושיא היא דפרך — האי תנא ליה רישא, אלא עיקרה אייך קושיא סמיך רבי
4 יודיה אוסר, שרייא? **והרי** גר מותר בבית מומת ומותר בממזרה — ואם תאמר: מאי פריך?

5 הדי הגעט עמיתא מותר — ולא שלף דהוהר
6 כשרות להנשא לפסוליה, ולא שמי הכשר כר —
7 הוא, דלעילא אמרין רובאן אוסר בגיורת, ומותר
8 אוסר, רוצה לומר: לא בשמותר לבא בקהל, משמע
9 וחס — אוסר ליקח ממזרה וטראה לרישא דהרי גר
10 שנשא בת ישראל, שהבת מותרת לבחן ומותרת
11 בממזר כרבי אליעזר בן יעקב, וכבאי גונאן פריך
12 בסמוך.

13 **דתנא** קמא סבר ממזר מחוץ היתוה ומי ממזר —
14 ואם תאמר: הדיכ משמעטע בתיבתידי
15 ממתנייהו; ופירש הקונטרס, הדיכ קאמר: לא
16 הגרעילא מתיבתי ערוה — ומתריס — ומתריס
17 לבא זה בזה, בני חיביי כריתות בניי חיביי מיתוה,
18 ועד בניי שוטנו, ולא ויהיא, דרוחק הוא, לכך
19 פירש רבאן יעקב: הדיכ קאמר: לא האסורין לבא
20 בקהל, שאפילו קודמין אין תופסין בהם, כגון
21 דיחיבי כריתות — מותרין לבא זה בזה, כלומר, כל
22 שבא מתיבתי תפיסת קודמיהו, הדיכי בני חיביי
23 כריתות אוסרי מיתוה, דאין קודמין תופסין בהם
24 — כולן מותרין לבא זה בזה, דקסברי: יש ממזר
25 מכל דבר ולא הפסי קודמיש, **מאי** קא משמעטע
26 על תנינא כר רבי יהושע אומר כל שחיבינ עלי
27 מיתוה בית דין — ופירשו: בניי ’נתנא דהא זימנא’
28 דלעילא דבאבא שאול, דהיה ליה למיתנייא ההם
29 בני מילתא דרבי יהושע; וכן היה רבי יודיה אומר
30 כדבריה, אמר תאמרה אמאי איימערך למפריך
31 ’נתנאי’ לפירך? ויודיה ארדיבי יודיהו דרבא
32 קאמר רבי יהודה דאין ממזר אלא מחיבי מיתוה
33 בית דין, ובימסכת ביבמות (ט”א), קאמר ילא יגלה
34 כנף אביו איירי באנטות אביו שריא לבא יגלה”
35 ליה ילא יבא ממזר — משמע שממזר היה אפילו
36 מחיבי לאיין, דהא רבי יודיה גמי דרש מביבס
37 במשנת תורה! יש לומר: דרבי יהודה סבר ההם
38 דאשת איש, ובת, בניי ולא יבין ילא יגלה”
39 הוי מותר, דהשתא אנטות אביו לא יקח, כדכתיב
40 ’לא יגלה כנף אביו אשתו מיביעיא; ואם בן
41 לממזרה ולמזר וילא יבא ממזר — ודאק
42 מאשת אביו, ולמאן הכי? מילא יקח’ עד ילא
43 יגלה דהיינו אשת אביו — הוי ממזר, טפי לא הוי
44 ממזר.

45 **ומאובי איפא בנייהו**, והכי קאמר: כל האסורים לבא בקהל, ומאי ניהו — גר עמוני ומאובי —
46 מותרין לבא זה בזה. — אי הכי מאי רבי יהודה אוסר? — הכי קאמר: אף על פי שרבי יהודה
47 אוסר גר בממזרות, הני מילי — גר דראוי לבא בקהל, אגל גר עמוני ומאובי דאין ראויין לבא
48 בקהל — לא, תנו רבנן: בן תשע שנים ויום אחד גר עמוני ומאובי, מצר, ואדומי, כותי, ונתני,
49 חלל וממזר שבאו על התנחת ועל תלוייה ועל בת ישראל — [פסלותה], רבי יוסי אומר: כל
50 שרועו פסול — פוסל, וכל שאין ירועו פסול — אינו פוסל. רבן שמעון בן גמליאל אומר:
51 כל

52 ורבי יודיה אוסר לבא דיחיבי כריתות בניי חיביי מיתוה, דקסברי אין ממזר אלא מחיבי מיתוה, ועמאנא מפרש ביבמות (ט”א), תניא — פלוגנא אחרייהו במתנייהו דבבא ארדיני, ולמא
53 ליה לרבי למיתני לתרתי בב? נתינא תהם לבני רבי יהושע; וכן היה רבי יודיה אומר כדבריה שחאם בלא יבא — אף על פי שאינו אלא לבא — הולד ממזר. כל שחיבינ בן אותה
54 ביאה תרב כרבי שמעון. כל שחיבינ עליו מיתת בית דין — אבל חיביי כריתות — לא, ועמאנא דבדלוהו פפרש ביבמות (ט”א), זה בזה — הם בממזרים, וממזרים הם, אי הכי אמאי רבי
55 יודיה אוסר — הני דרואי לא אייקרי קהל, דהא לא חוו לבא בקהל; הכי קאמר — כלומר, כוליהו חזו תנא רואא — תשע שנים ויום אחד — שהוא גר עמוני וכו', דכבי האי זימנא חזי
56 כריתות, ולכנתא בן התרומה חזי כהונה, ולוהי וישראלת מילגאש ועל לבחן, כל שרועו פסול — מן הכהונה — פוסל את אשתו מן הכהונה. ולקמן מפרש שם באי בנייהו.

1 הכי קאמר — כלומר, לעולם רבי יודיה אגר בממזרת קאי, בשימעה ליה לתנא קמא ארדיי
2 בה, והאי ’בקהל’ דקאמרת — קהל כהונה רואא, דרבא אוסר בגיורת, ואפילו פחותה מבת
3 שלש שנים, דלאו בת ביאה הוא, ואין שם משום חשש זנות — דכתיב (ויקרא מז) ’כי
4 את תולדות מוצרע בית ישראל’, וילא כרבי שמעון — דאמר לקמן בפירוק (שם) יודיה
5 מבת שלש — בקהל לכתובה. והכי

6 קאמרה בן דאסורין לבא בקהל כהונה, ומאי
7 ניהו דמרכי האי כללא יתר על דרשאינים
8 ששש אסורין בקהל ישראל — גיורת פחותה מבת
9 שלש שנים, וכל שכן יודיה על בת שלש שנים
10 — מותרין הנך אסורין, גיורת וממזרם ונתני
11 ושותקין, לבא זה בזה, ועיקבה בבת שלש — ולא
12 בפתוה, וימנא דפתוה מותרת לבחן, ובה לא
13 איירי. — מן — דרביי שמעון מיתוקמא,
14 דפתוה מותרת לכתובה, והוא לא תהדר בה
15 בממזרות אלא האסורין לבא בכהונה — הוי
16 משמעטע האי דפתוה את ליה דאסורין לממזר.

17 מצידה תבה — תשובתו מוכנת לצידו. **אמורין**
18 לבא זה בזה — בתמימה היא בממזר הממזר בה?
19 והרי גיורת וכו', דכיון דקהל גרים לאו קהל הוא,
20 — לא שני פחותה לא שני תיודיה, ועל כדריך
21 תנא דרין מדרשי תיודיה על בת שלש לממזר —
22 שבע מיתא את ליה קהל גרים לא אייקרי קהל,
23 וכללא חוה — בתמימה היא האסורין לבחן
24 מותרין לממזר; ותו חא פותר אסור — מילא
25 הדיכי לבא בממזרה אלא האסורות לכתובים, וא
26 המותר בקהל כהונה — אמר בממזרה, והרי ג

27 בו — כיון דאית ליה קהל גרים לא אייקרי קהל,
28 אלא אביר רב נתן — לא תמנא כל האסורין,
29 דתקשי לך אלימנא לבחן גזול, ותקשי לך גר
30 מדוקא, אלא הכי קאמר תנא קמא: לא שבח
31 אסורה לכתובה, ומאי ניהו דמסיק האי כללא
32 על האסורין ישראל — גר שנשא גיורת, וכרבי
33 מותרין לממזרין קודמין (דקושין ע”א).
34 גר שנשא גיורת בתו מפסלה לכהונה — מותרים
35 לבא זה בזה, והיינו גר מותר בממזרה, וממזר בו.
36 דאילו בגר שנשא ישראלית — אל מצית
37 לאוקמה, דמאן שעתה ליה דאמריהו כהן
38 לישא בתו — רבי יהודה, דאמר במתנייהו (שם)
39 בת זו וכו' כבת חלל וכו', ומדיפסא רבי יודיה,
40 דקתני: רבי יהודה אוסר — רישא לאו רבי

41 יהודה, לכי מקמי לה כרבי אליעזר בן יעקב,
42 ושמעיה רבי יהודה לתנא קמא דאית ליה קהל
43 גרים לא אייקרי קהל, ופליגי עליה, כרבי יודיה
44 רביי יודיה — סבירא ליה לתנא דדיק, דאמר
45 (שם) בנות ישראל מקח טהורא לחללים, ותו חא
46 המזרי — גר שנשא בתה, אוסר לבא באסורין?
47 והוי גר שנשא בת ישראל — ובמזר לא
48 בממזרים, דהא אמר: קהל גרים לאו קהל הוא
49 פסור מאחותו — כריתות. פסור מאשת איש —
50 מיתוה, איבא בנייהו — לאו בגר אפילגו, אלא
51 דקסברי: יש ממזר מחיבי כריתות, והכי קאמרם
52 כל הגרעילא מתיבתי ערוה — ומתריס הם,
53 ומותרים לבא זה בזה, הני חיביי כריתות בניי
54 חיביי מיתוה, כגון אשת איש, ובתא ממזרים. הם

55 פלוגנא אחרייהו במתנייהו דבבא ארדיני, ולמא
56 ליה לרבי למיתני לתרתי בב? נתינא תהם לבני רבי יהושע; וכן היה רבי יודיה אומר כדבריה שחאם בלא יבא — אף על פי שאינו אלא לבא — הולד ממזר. כל שחיבינ בן אותה
57 ביאה תרב כרבי שמעון. כל שחיבינ עליו מיתת בית דין — אבל חיביי כריתות — לא, ועמאנא דבדלוהו פפרש ביבמות (ט”א), זה בזה — הם בממזרים, וממזרים הם, אי הכי אמאי רבי
58 יודיה אוסר — הני דרואי לא אייקרי קהל, דהא לא חוו לבא בקהל; הכי קאמר — כלומר, כוליהו חזו תנא רואא — תשע שנים ויום אחד — שהוא גר עמוני וכו', דכבי האי זימנא חזי
59 כריתות, ולכנתא בן התרומה חזי כהונה, ולוהי וישראלת מילגאש ועל לבחן, כל שרועו פסול — מן הכהונה — פוסל את אשתו מן הכהונה. ולקמן מפרש שם באי בנייהו.

56 **ומאובי איפא בנייהו**, והכי קאמר: כל האסורים לבא בקהל, ומאי ניהו — גר עמוני ומאובי —
57 מותרין לבא זה בזה. — אי הכי מאי רבי יהודה אוסר? — הכי קאמר: אף על פי שרבי יהודה
58 אוסר גר בממזרות, הני מילי — גר דראוי לבא בקהל, אגל גר עמוני ומאובי דאין ראויין לבא
59 בקהל — לא, תנו רבנן: בן תשע שנים ויום אחד גר עמוני ומאובי, מצר, ואדומי, כותי, ונתני,
60 חלל וממזר שבאו על התנחת ועל תלוייה ועל בת ישראל — [פסלותה], רבי יוסי אומר: כל
61 שרועו פסול — פוסל, וכל שאין ירועו פסול — אינו פוסל. רבן שמעון בן גמליאל אומר:
62 כל

63 ורבי יודיה אוסר לבא דיחיבי כריתות בניי חיביי מיתוה, דקסברי אין ממזר אלא מחיבי מיתוה, ועמאנא מפרש ביבמות (ט”א), תניא — פלוגנא אחרייהו במתנייהו דבבא ארדיני, ולמא
64 ליה לרבי למיתני לתרתי בב? נתינא תהם לבני רבי יהושע; וכן היה רבי יודיה אומר כדבריה שחאם בלא יבא — אף על פי שאינו אלא לבא — הולד ממזר. כל שחיבינ בן אותה
65 ביאה תרב כרבי שמעון. כל שחיבינ עליו מיתת בית דין — אבל חיביי כריתות — לא, ועמאנא דבדלוהו פפרש ביבמות (ט”א), זה בזה — הם בממזרים, וממזרים הם, אי הכי אמאי רבי
66 יודיה אוסר — הני דרואי לא אייקרי קהל, דהא לא חוו לבא בקהל; הכי קאמר — כלומר, כוליהו חזו תנא רואא — תשע שנים ויום אחד — שהוא גר עמוני וכו', דכבי האי זימנא חזי
67 כריתות, ולכנתא בן התרומה חזי כהונה, ולוהי וישראלת מילגאש ועל לבחן, כל שרועו פסול — מן הכהונה — פוסל את אשתו מן הכהונה. ולקמן מפרש שם באי בנייהו.

68 **ומאובי איפא בנייהו**, והכי קאמר: כל האסורים לבא בקהל, ומאי ניהו — גר עמוני ומאובי —
69 מותרין לבא זה בזה. — אי הכי מאי רבי יהודה אוסר? — הכי קאמר: אף על פי שרבי יהודה
70 אוסר גר בממזרות, הני מילי — גר דראוי לבא בקהל, אגל גר עמוני ומאובי דאין ראויין לבא
71 בקהל — לא, תנו רבנן: בן תשע שנים ויום אחד גר עמוני ומאובי, מצר, ואדומי, כותי, ונתני,
72 חלל וממזר שבאו על התנחת ועל תלוייה ועל בת ישראל — [פסלותה], רבי יוסי אומר: כל
73 שרועו פסול — פוסל, וכל שאין ירועו פסול — אינו פוסל. רבן שמעון בן גמליאל אומר:
74 כל

75 ורבי יודיה אוסר לבא דיחיבי כריתות בניי חיביי מיתוה, דקסברי אין ממזר אלא מחיבי מיתוה, ועמאנא מפרש ביבמות (ט”א), תניא — פלוגנא אחרייהו במתנייהו דבבא ארדיני, ולמא
76 ליה לרבי למיתני לתרתי בב? נתינא תהם לבני רבי יהושע; וכן היה רבי יודיה אומר כדבריה שחאם בלא יבא — אף על פי שאינו אלא לבא — הולד ממזר. כל שחיבינ בן אותה
77 ביאה תרב כרבי שמעון. כל שחיבינ עליו מיתת בית דין — אבל חיביי כריתות — לא, ועמאנא דבדלוהו פפרש ביבמות (ט”א), זה בזה — הם בממזרים, וממזרים הם, אי הכי אמאי רבי
78 יודיה אוסר — הני דרואי לא אייקרי קהל, דהא לא חוו לבא בקהל; הכי קאמר — כלומר, כוליהו חזו תנא רואא — תשע שנים ויום אחד — שהוא גר עמוני וכו', דכבי האי זימנא חזי
79 כריתות, ולכנתא בן התרומה חזי כהונה, ולוהי וישראלת מילגאש ועל לבחן, כל שרועו פסול — מן הכהונה — פוסל את אשתו מן הכהונה. ולקמן מפרש שם באי בנייהו.

1 **ורבי** ישמעאל סבר לה כרבי עקיבא דאמר נברי ועבד הבא על בת ישראל הולד ממוז -
 2 האריך בקנטרוס, ועריך פירושו לפרושו מזה האיסור. ועריך לפרש: הדינו מחששא
 3 גלומה ממוז בן ישראל ישא בחותו שריא בנרית גמורה, שריא מבתי ובחתי. והיא בנרית
 4 ונרית מאחר דכותים גיירי אריות חן - גמנא שמוזר לוקח בנרית. ואם תאמר: אמאי
 5 איצטריך ליעמוד דקסבר לה כרבי ועבד הבא על בת
 6 ישראל הולד ממוז? לימא הולד כשר, וכל שכן
 7 דרביא למיחש יפוי שלא ענישא לבשרו ושמיא י
 8 לומר: לא הוה כשר - אלא כן הוה חליף אורח
 9 הגברי, כדאמר בסוף פרק דלעיל (קדושין טו,ב)
 10 וליכא למיחש לכך אם ענישא לבשרי. אלא השתא
 11 דקסבר הולד ממוז - אם כן הולך אורח אמו,
 12 ואיכא למיחש שפוי שלא תנשא לבשרי. אי גמי?
 13 דעל כרחיך סבר רבי אלעזר הולד ממוז, מחדשיב
 14 כותי מובחניין ליה פירוש ספיקות - הדינו ספק
 15 ממוזות, מיהו, קשה ליהודי הקוטרס: דשמענו
 16 דבשום עובד עמיה לא ישא בחותי. ולפירושו, אם
 17 מקבלים עליהם גירות גמור - ליכא למיחש
 18 למידי - שדרי גז מותר בגמורתו לכך נראה
 19 לרבינו יצחק לפרש: וכי דהכי דבנות ישראל
 20 נטמעו בהן - הכי גמי נטמעו בהן בני ישראל.
 21 ובין דקסבר נברי ועבד הבא על בת ישראל הולד
 22 ממוז - אלא למיחש שמיא אחר מוק ישראל
 23 גמור שנעל מישראל ארורתי, והאחר שמיא
 24 ממוז והוא מגברי שבא על בת ישראל. ואם תאמר:
 25 הויא אשכח דקסבר רבי עקיבא נברי ועבד הבא
 26 על בת ישראל הולד ממוז? לא אשכח בשום
 27 דוכתא, אלא משום דאמר (בבמות מט,א): יש
 28 ממוז מחייבי לארץ, בשלמא נבד - אית ביה ליה
 29 דלי ידיה קדוש" (הברים בג), אלא נברי הויכ
 30 מצעז לא אבד ארבעה ארורים, דהוה דין של שם מוז
 31 עליו, כדכתיב (בראשית לח) "הוציאנו וחסרף".
 32 ואין סברא לומר דקסבר מידא אית ביה מחזיקא
 33 קרא דהייחא דתוספתא וחסרף וכדכרי שבב. דאמר
 34 (קדושין סח,א): מן הכל היה עושה רבי עקיבא
 35 ממוזים ואפילו חקייא עשה - אין סברא לומר
 36 כן, "דכריי שביב" קאמר, מאחר שאינו מפורש.
 37 ואי משום דכתיב (ברבים י) "ביתך לא תהן לבנו"
 38 ובתו לא תהן לבנך" - היינו אודרהה לתפיסת
 39 קדושין, אבל אודרותו לכיאתו - לא שמענין
 40 גרתיך לומר: דכין דאין קדושין תופסין בתן -
 41 דחי ממוז, דאין הוא תוליד, כדפרישית בסוף פרק
 42 "האומר" (קדושין טו,ב). מיהו קשה: דהיה ליה
 43 ליעמוד: אליבא דרבי עקיבא דומיא דאגוסת אבוי, ולדלייהא לה תפיס קדושין - הא לארחיני תפיס. שדרי רבי עקיבא מאנטוס אבוי ליף דיש ממוז מחייבי לארץ, בסוף פרק "החולץ" (בבמות מט,א). דמוקי "לא יגלה כהן אביו" מאנטוס אבוי. ואם הוה ליה ליעמוד דאין ממוז אלא דומיא דאגוסת אבוי, דכתיבי גמנא אמריןן לישאר גמנאם, דקסברי באשת אב הבתוב מדרב - בעינן דומיא דאשת אב, ולדלייהא לא תפיס בה קדושין, הא לארחיני תפיסו ויש לומר: דעל כרחיך רבי עקיבא לא בעי דומיא דאגוסת אבוי, שדרי רבי עקיבא שי ממוז אפילו מחייבי לארץ ולא ישאר, בנות עמוזי ומוציא, ואין קוץ דומיא דאגוסת אבוי שזאה לאו דשאר. פירושו: דקורברת. אבל רבנן בעי דומיא דאשת אבוי לכל מילי. **השתא** ממוז דחי פוסלי כביאתו מביעא דאם תאמר: תקשה דרבי יוחנן ארביי יוחנן, דהא שמענין לרבי יוחנן דאמר בפרק "החולץ" (שם מד,ב). נברי ועבד הבא על בת ישראל - הולד ממוז. ואם כן אלמנה גורשה למה לי השתא ממוז? ומפסיכ ביה מביעאי? ודאמר רבי יוחנן ורבי יצחק את דאמר רבי יוחנן משום רבי ישמעאל אלמנה גורשה - היינו אליבא דרבי ישמעאל רביה, וליה לא סבידא ליה. ורבינו שמעון מקוצי פירש: דלא את בדה תליא. ואפשר ליהודי ממוז. ואפילו הכי אינו פוסל בביאתו. ואם לא כן בפרק "אלמנה לכהן גדול" (שם טט,א). דפריך לרבי עקיבא. דאמר: אין קדושין תופסין בחייבי לארץ, ומאי "כי תהיה לאיש" זו? כי תבעל אלמנה גורשה למה לי? פירוש: בשלמא לישאר תנאים דאמריו קדושין תופסין בחייבי לארץ, ודרש "כי תהיה" - הכי אבוי רמזנו. אמר רבי יהודה ומפסיכ ארביי קרא - ונדבעלה לפסול לה. וכוונתו: אבל נברי נרית רית בתו ויהי - לא אתחא קרא. ולדרידו איצטריך פרי אלמנה גורשה לנברי ועבד, כדפרישית הבא משום רבי ישמעאל. אלא לרבי עקיבא, דאמר אין קדושין תופסין בחייבי לארץ, ודרש "כי תהיה לאיש" זו? כי תבעל לאיש זה, כמו שאר פסולים - ואם כן אלמנה גורשה למה לי? והשתא לי? קשה מיהו דרבי יוחנן ארביי יוחנן, דאף על גב דאית ליה כרבי עקיבא נגברי ועבד הולד ממוז - מיהו לא סבר כותיהו בשאר חייבי לארץ, ודרש שפיר "כי תהיה" - לא דייא בתו חיה, כמו דרבי עקיבא. ואם כן איצטריך אלמנה גורשה לנברי ועבד. מיהו, הלשון קצת קשה, דקאמר: השתא ממוז חוי. הוה ליה למימר: אלמנה גורשה למה לי? דייא בתו חיה, כדכתיב (שם טט,א): "וראה ליישב הכי: השתא ממוז חוי נגברי ועבד ממוז שאר פסולין, שפסול בביאתו מביעא. כמו בשאר פסולים רבי תבעל", ואם כן אלמנה גורשה למה לי? מבי תבעל? נפקאו הרב רבינו שלמה מטרויא"ש מיישב הכי: השתא ממוז חוי נגברי, ואם כן ביאתו ביאה, ולא חוי בביאת בהמה הדלדל אין ממוז - מפסיכ

1 **ורבי** אלעזר - דאמר כותי לא ישא בחותי - סבר לה כרבי ישמעאל כו. לא איתפיש
 2 הכיא איתמר לא במשנה ולא בברייתא. אלא משמעתיא דרבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי,
 3 דאמריו לקבון שלש מחלוקות דברב. גיירי אריות חן - והרין קוץ בשאר נברים ששנאו בנות
 4 ישראל. ורבי ישמעאל סבר לה כרבי עקיבא שי - והיה חייבי לארץ. חן הולך כותי לא
 5 ודרש - ודרשיתו דרשיתו ספיקו גמורים. ויש
 6 לומר בכל אחד מהם הוא בא משראליה
 7 ונרשאת לבשר דתרי דואו ממוז. וזו אלמנה מבתי
 8 ובחתי מועלס. אי מוז אפמכא ונרשית
 9 "ושבה אל בית אביה" - מי שיש לו אלמנת
 10 וגרושין בה, שיש לו קדושין - הוא דאני
 11 פוסלה בביאתו מלושב. שמיא ממוז חוי -
 12 הולד. מיפסל בביאתו בשתא - ולמה לי האי
 13 קרא? אלא אין הולד ממוז סבידא ליה, ואף על
 14 גב דלא תפסי ליה בה קדושין. והא דתנן
 15 (קדושין סו,ב) לא שאן לה עליו קדושין הולד
 16 ממוז - דוקא בישי לה ולו קדושין על ידי
 17 אחרים, דומיא דאשת אב. דכתיב "לא יבא
 18 ממוז" בגיה. ואף על פי שנתלוק בי שמיא ובי
 19 הלל בצינות - שביט שמיא אומרים צרת עורה
 20 מתיבמת, וביה הלל אסורים ליבם, אלא תינשא
 21 לשוק בלא חליצה, כפרק קמא דבבמות (י,א).
 22 מודים הם לזה שאין ממוז - ובני הערשים
 23 בבית שמיא - ממוזים לבית הלל. ודחו ליה
 24 בני אשת אח שלא במקום מצוה. שריא בנרית.
 25 אבל בני הערשים בבית הלל - לבית שמיא אין
 26 ממוזים, לפי שכן בני יוחנן לאיקו, דבבמות נבמה
 27 לשוק בלא חליצה. שלש מחלוקות ברב -
 28 בכותים ובחתיים האומרים בקרא, שנשמעו בהם.
 29 ברכתינו ועישו להם מקצותם כתיב נמות -
 30 בספר מלכים (ב, ח) בני בתיאם, דבבמות סנתיב
 31 שהגלה השבטים בימי יהושע בן אלה. מן
 32 הקוצים - לשון קוץ, שריא פסולה. לינשא
 33 אדרינא: מוקיעין חן מן העם. לפסול. ופטרין

קידושין. עשרה יחסין – פרק רביעי דף עז עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
רא תוספות

1 ויפטרין את הנשואות. ולרבי עקיבא בני חיבי לאוין ממזרים הם. החיצה
2 – החיצונה, שלא נכנסה עדיין לרשות הבעל לנשואין. ויש אומרים – היינו רבי אליעזר.
3 לפי שאין בקיאות – אסורום. ולקמן מפרש עלעון יחסין מאי בקיאות איכא. הלכה. לרבי
4 אביהו כותי לא ישא כותית – שמא אחד מן הבקיאין שלא אירע פסול בנישואי אבותיו,
5 והשני – מתיבא בקיאות. ואירע ספק אשת איש
6 בקדושי אבותיו. שנתקדשה לאחר ואמרו אינן
7 קדושיה. ושאת לאחרי. בשעת כותי מותרת –
8 לאלבא בפסה. ואין בה צמח חשש הדמיון.
9 וארם יוצא בה – כלילי יום טוב הראשון
10 שהמזגה חובה. ויוצא בה – דלא הוי בקמחון
11 בעיקות: של נכרים של תמצה. דקמיאן –
12 (פסחים מ"א): אדם מנמלא בירוס מים. ובלבד
13 שיאכל כדת מצה אחרת באחרונה. משום
14 הדמנצת מצה עינין שימור מצה מיעה. אבל
15 מצה עתה אינו עריך לאלבא מצה אחרת
16 באחרונה. דבקיאי מניבט שימור. ויאלא חבא –
17 גבי יחסין. ומאי יאן בקיאות שריך למינע? ומאי
18 קא משמע לן – האי ממוז מאתרוז דקא פריש
19 ממזאי הוה. לא תנא ממוז סתמא. ומשני: יש
20 ממוז מתיבי בריהו קא משמע לן – ולאפוקי
21 ממאן דהוה (ביבמות מט"א). אין ממוז אלא
22 מתיבי מיתות בני דין. ויטניא חיא – ממוז
23 מאתרוז ותמרוז. ברב דין. וישפתי תתקיעו
24 – עבר נשא ומתוהתם. ושפתי נשאת לאחד
25 מהם. וקא אתרה משפחה ידועה. ופרכינן –
26 אימורא משום שפחה – דעל ברוך נכרי ועבד
27 הבא על בת ישראל הוליד כשר, אלא שפחה
28 וולדה עבד. וינתי – שפחה לחדת.
29 **משנה** אשה כהנת – חוזקא נקט, כדקתני
30 סיפא: ליה וירשאלית מסיפין בליהן עור אלבא
31 איבענא אמהות שהן שפחה – ברדקן בדרותיה
32 ארבע אמהות. שהם תרים מעל האב ושהים מצד
33 האם. שהם שומענ – לא את האב, אמה אלא
34 אמה. ברדקן – שלא היו ממוזות. או אחת מן
35 הפסולות לקהל. ואם אבי אמה – של אשה ו
36 שהיא נושא. ואמה – של אם אמה. אם אב
37 אמה – של זו שהיא נושא. ואמה – של אם
38 אביה. ואם אבי אביה – של זו שהיא נושא,
39 ואמה. ליה וירשאלית – לבקח. בא לכושר –
40 מוסיפין עליהן עור אחת – אם אחת בלבד וזו
41 חזון. כגון אמה אמה ואמה, או כולם. אין
42 ברדקן מן המזבח ולמעלה – התחיל לבדוק
43 באמהות, ומצא שאבי אביה מן המזבח
44 – בידעו ששוחט הוא. ואם היה שומע ולמעלה
45 – אם הויער עליו שעמד אצל הליים ברדקן
46 לשורר שיר. ולא מן הסנהדרין ולמעלה – אם
47 נמצה בסנהדרין אין עריך לבדוק אותו. וכן
48 שטרי ארבע אבות, שהיו ברדקן אביו אביו אביו – משיאין מותרים
49 לבקח ואין עריכין לבדוק. וטעמא דכולהו מפרש
50 בגמרא. אף מי שהיה חתום בערכי הישנה של
51 ציפורי – ער עומכה לציפורי ששמה "שמה",
52 כדאמרין בעירובין (ט"א). כיער הדרשה
53 שבהרבה. דהיינו ער ששמה "ורשה", כדבתיב (ויחשע טו) "עגן ורשה". בערבי – שהיה כתוב בסדרי היידין, שהיו רגילין לייחס את הראויים לזון שהיו מיוחסין. וכותבין על הדרה:
54 פלני ופלני מיוחסין הן. שאין רגילין בני המקום למנות דיון שאינו מיוחס. באיפסרתיא של מלך – בגמרא מפרש לה. **גמרא** מאי שנא מנשיב בדיקין – כדקתני: ארבע אמהות,
55 ולא קתני ארבע אבות, שהיו ברדקן אביו אביו אביו – אין זו מננה את זו בפסול ייחוס. אלא בנות. ואם אינא יוראיתו בני מילתא – לפסול
56 יחסין – לית ליה קלא. אהוי נש – כהנתא. אמאי לא העריבה לבדוק בתוס בעלה ארבע אמהות? וילמא איכא מילתא בנשי משפחתו ביחסין לא הוורחי כשירות – כהנתא. לינשא
57 לפסולין. כגון חללי גירי ודוריו. ותיין ולא הקפידה תורה עליהם ליחסין – רבנן נמי לא עברו בזה מפעלה לאצרכינתו בדיקה, ואפילו מחמת ממוזות ושותקו, אלא כי איתחוק
58 איסורא בהוה. אבל לחששא לתמירבך – לא אצרכינתו. שהם תשים עשרה – על זון מוסף לבדוק ער אם למעלה. שש עשרה – על כל זון של משנתנו מוסף אמה של עליונה.
59

מצות כותי מותרת – פירושו: מותרת לאלבא בפסה, ואין בה משום חשש הדמיון, ואדם
1 יוצא בה ידי חובתו בפסה כלילי יום טוב ראשון שאמילתה חובה, ולא הויה בקמחון
2 ובעקות על נכרים. דקמיאן לן (פסחים מ"א) אדם מנמלא בירוס מים. ובלבד שיאכל כותי
3 מצה באחרונה. ואם תאמר: והא אמרין (בפסוקי דרבי אליעזר פרק ל"ח) לא האוכל פת כותי
4 כאילו אוכל חזרו ויש לומר: היינו חזקא פת
5 שהכותי לוש ועושה בביתו, אבל העשה שהכותי
6 עשה בביתו של ישראל – מותר. ורואה. לא
7 לכתבה: דהיינו יוצא בה ידי חובתו – היינו חזקא
8 שגם הכותי יאכל ממנה, דאם לא כן לא יצא ידי
9 חובתו, דלא לית ליה "לפני עור לא תתן מכושל".
10 **הנושא** אשה כהנת – פירושו: כן שאם לינשא
11 אשה כהנת. וקאמר ברדקן לבדוק
12 משום שאנו רוצים שבנה ישמש על גבי המזבח.
13 אבל אין לפרש מתיבי שהיא רבא ולא ינשא אשה
14 כהנת. ורורתי שיהא בנה כשר לכהונה – דאם כן
15 אמאי נקט בתנא? ומאי אפילו היתה חללה נמי ודרי דבה
16 כשר לכהונה. דבני ישראל מקוה סתרה לחלולת
17 **צריך** שידוק אחריה ארבע אמהות – פירושו
18 כגונותיה: ברדקן משום חשש הדמיון.
19 ולא נהירא. מדפרין גמרא: ואידי נמי תרדוק
20 בדיקה: ומשני: לא הוורחי כשירת לינשא
21 לפסולים. ומאי קאמר? לא הוורחי לינשא
22 לממוזים. דהא אפילו ומאן דאמר לא הוורחי –
23 היינו חזקא לינשא לחלל קאמר, אבל לממוזים
24 לא לכך צריך לומר: דחששא ותמתניא הוה
25 משום חלולת, אבל משום ממוזות – לא שריך
26 חששא כלל. דמכריזן ישראל ממוזים שביניהם.
27 ומיהו, תימיהו: הא קתני ליה וירשאלית – מוסיפין
28 עור אחת. ואי לא ברקי אלא בפסול חלות –
29 ליה וירשאלית אמאי? עריכין בדיקה מיון דאבא
30 לוי או ישראל – אי אפשר בשום ענין לחיות בה
31 פסול חללה. שדרי כלבוי עלמא בני ישראל מקה
32 סתרה לחלולת, ואם כן ישראלי ששנא חללה –
33 בתו כשרה לכהונה ויש לומר: דעיקר הבדיקה
34 ותקנה משום פסול חלולת, ובאב בדיקה חלולת
35 ברקי נמי היכא דלא שריך אלא פסול ממוזות,
36 כגון ליה וירשאלית. אבל גבי אהוי, דליבא פסול
37 חלולת, דלא הוורחי כשירת לינשא לפסולין –
38 לא צריך לבדוק משום ממוזות. ורבינו תם כתב
39 בספר הדשרי דהיה דערך לבדוק – היינו חזקא
40 להכשיי ביהוה לעבדה. לא נמי להכשיי עצמו
41 לעבדה. אבל לאמילתו בתרומה – אין עריך
42 בדיקה, כדאמר פרק "האשה שנתארמלה"
43 (כתובות כ"א): "אני כתי בתיבך דוק" – נאמן
44 להאכילו בתרומה, ואין נאמן להשיאו אשה.
45

אין
מוקד

1 א"ן בודקין מן המזבח ולמעלה כו' - ואם תאמר: אמאי לא קתני: אין בודקין משטרות
2 ולמעלה דהא אמרין בפרק ב' דבחובות (כ"ב.) מעלים משטרות ליחסין ויש לומר:
3 דהוּן דהוּן רבוחא, דהא עזות מעליא הוא. ואם תאמר: נהניני גמי: אין בודקין בשביעות כפיס
4 ולמעלה, מתרומה ולמעלה, בדאמר בפרק ב' דבחובות (שם) מעלין מתרומה ליחסין ויש
5 לומר: דגם הוּן אינו רבוחא, כיון דלא שייך אלא

6 בחביבוס. אבל הוּן דתנן אין בודקין מן המזבח
7 ולמעלה - רבוחא הוא, ומיירי אפילו בעבודות
8 הכשרות בודים, כגון שחיטה או הפשט, אף על גב
9 דשחיטה כשרה בנשים ובגברים - היינו דיעבד,
10 אבל לכתחילה לא עבדי כו' אם כשרים מוחסין.
11 והקל מעליך ונשאו אתך - הכי גרס רש"י.
12 ולא גרסין 'במשא העם' - שדרי גבי שכנה
13 כתיב כו', דהאי קרא דרבא כתיב ביהוה, ולא כתיב
14 ביה 'במשא העם'.

9 חֲקוּקָת פְּשׁוּתָהּ הֵן עוֹמְדוֹת. אָמַר רב חֲמָא רב גוּרְיָא אָמַר רב: אַם קוֹרְמִים עֲלִיו עוֹרְעַר -
10 צִוְיָה לְבִדּוּק אַחֲרֶיהָ. 'אִין בּוֹדְקִין מִן הַמִּזְבֵּחַ וְלַמַּעֲלָה'. מַאי טַעְמָא? אִי לֹא דְבִרְקָתָהּ
11 לֹא הוּוּ מִסְפֵּי לִיהּ. 'וְלֹא מִן הַיְחוּבִין וְלַמַּעֲלָה' מַאי טַעְמָא? דְאָמַר מר: שֶׁשֶּׁם הוּוּ יוֹשְׁבִים
12 מִיַּחְסֵי כְּהוֹנֵה וּמִיַּחְסֵי לִוְיָהּ. 'וְלֹא מִסְנַדְרִין וְלַמַּעֲלָה'. מַאי טַעְמָא? דְתַנִּי רב יוֹסֵף: כִּשְׁם
13 שְׂבִית דִּין מְנוּקִין בְּצֶדֶק - פֶּד מְנוּקִין מִכָּל מוּם. אָמַר מריר: מַאי קְרָאָה - 'כִּלְקָד יִפֶּה
14 רַעֲיָתִי וּמוֹם אִין בְּךָ'. - אִימָא מוּמָא מְפִישׁוּ - אָמַר רב אַחָא פֶר יַעֲקֹב: אָמַר קָרָא 'וְהִתְחַבְּבוּ
15 שָׁם עַמְקֵךְ' - 'עַמְקֵךְ' - בְּדוֹמִים לָךְ. - וְדִלְמָא מִשּׁוּם שְׂכִינְתָּה? - אָמַר רב נַחְמָן: אָמַר קָרָא
16 'וְהִקַּל מַעֲלִיךְ וּנְשָׂאוּ אִתְךָ' - בְּדוֹמִים לָךְ. 'כֹּל מִי שֶׁהִחֲזִיקוּ אֲבוֹתָיו מִשְׁמִירֵי הַרְבִּים'.
17 לְמִימְרָא דְלֹא מוֹקְמִין מִסְפּוּלִים? וְרַמְיָהוּ: הַכֹּל פְּשִׁירִים לְדוּן דִּינֵי מְמוּנָה, וְאִין הַכֹּל פְּשִׁירִים
18 לְדוּן דִּינֵי נְפֻשׁוֹת. וְהוּוּנָן בַּהּ: הַכֹּל לֹאִיתוּ מַאי? וְאָמַר רב הוּדָה: לֹאִיתוּ מְמוּנֵי! - אָמַר
19 אַבְיִי: בִּירוּשָׁלַיִם. וְכֵן תַּנִּי רב שְׁמַעוֹן פֶר זִירָא בְּקִדּוּשֵׁי דְבֵי לוּי: בִּירוּשָׁלַיִם. 'וְנִבְּאִי צִדְקָה
20 מִשְׁאִים'. מַאי טַעְמָא? כִּיּוֹן דְמַנְעוּ בְּהַר אֵילָנִי, דְאָמַר מר: דְאָמַר מְרִיר: מִשְׁפָּכִים עַל הַצִּדְקָה וְאִפִּילוּ
21 עֲגִיב כְּתָב, וְאִם אִיתָא דְאִיפֵי - אִית לִיהּ אֵילָנִי. אִישְׁפּוּכְיָה דְרַב אִירָא פֶר אַהֲבָה וְזִירָא
22 הוּוּהּ, וְהוּוּ קָא מַנְיָ אִירוּהּ וְרַב בִּיבִי. מַר אָמַר: אֵנָּה עֲבִידְנָא סְרוּרָתָא דְתַמָּא, וְזִמְרָא אָמַר:
23 אֵנָּה עֲבִידְנָא סְרוּרָתָא דְתַמָּא. אַתּוּ לְקַמְיָה דְרַב יוֹסֵף, אָמַר לְהוּי: תַּנִּינָא, 'שְׁמוֹם תְּשִׁים עֲלִיךְ
24 מִלְּךָ... מְקַרְב אַחֲוִיד' - כֹּל מִשְׁמוֹת שְׂאֵתָה מִשִּׁים לֹא יוּדָה אֵילָא מְקַרְב אַחֲוִיד. אָמַר לִיהּ
25 רַב אִירָא פֶר אַהֲבָה: וְאִפִּילוּ אַמּוּ מִיִּשְׂרָאֵל? אָמַר לִיהּ: אַמּוּ מִיִּשְׂרָאֵל - 'מְקַרְב אַחֲוִיד'
26 קְרִינָא בִיהּ. הַלְפֶד, רַב בִּיבִי דְנִבְרָא רַבָּא הוּא - לִיעֲנִין בְּמִילֵי דְשְׁמַיָא, וְזִמְרָא - לִיעֲנִין בְּמִילֵי
27 דְתַמָּא. אָמַר אַבְיִי: הַלְפֶד, מַאי דְמִשְׁרֵי צוּרְבָא מְדַרְבְּנָן בְּאוֹשְׁפּוּזִיכְיָה - לֹאִשְׁרֵי כְרַב אִירָא
28 פֶר אַהֲבָה, דִּיעַבְדַּהּ לְמַתְפִּיד לִיהּ כְּבוֹתִיהּ. רַבִּי זִירָא מְטַפֵּל בְּהוּ, רַבָּה פֶר אַבּוּה מְטַפֵּל בְּהוּ,
29 בְּמַעְרַבָא אִפִּילוּ רִישׁ בּוּרִי לֹא מוֹקְמֵי מִיַּצְיָהוּ. בְּנִתְרַעָא אִפִּילוּ רִישׁ רַגְזוֹתָא לֹא מוֹקְמֵי
30 מִיַּצְיָהוּ. 'רַבִּי יוֹסֵי אִמְרָא אֶף מִי שְׁהִיה וכו'.' מַאי טַעְמָא - דִּיּוֹקֵן וּמְחַתְמֵי. 'רַבִּי תַנִּינָא
31 כֵּן אֲנִימְגִינּוּס וכו'.' אָמַר רב הוּדָה אָמַר שְׂמוּאֵל: בְּחִיּוּלוֹת שֶׁל בֵּית דִּין. אָמַר רב יוֹסֵף:
32 מַאי קְרָא - 'וְהִתְחַשֵּׁם בְּצַבָּא בְּמִלְחָמָה'. וְטַעְמָא מַאי? - אָמַר רב הוּדָה אָמַר רב: כְּדִי
33 שְׂתָהָא וְכִתּוּב וְכוּתָא אֲבוּתָה מְסִיעִיתָן. וְהִיאִפֵּא צִלְקָה עֲפֹמֵי, מַאי לֹא דְאִתִּי מַעְזוּ? - לֹא,
34 דִּיתִיב עֲפֹמֵן. וְהִיאִפֵּא אֲבוּתָה תַחְתִּי, מַאי לֹא דְאִתִּי מַתְחָ? - לֹא, דִּיתִיב בְּתוּ. וְהִיאִפֵּא אִתִּי
35 בְּתוּ! - וְכִי מִימָא חֲכִי גַמִּי דִּיתִיב בְּתוּ - וְהָא אָמַר רב נַחְמָן: אִתִּי תַנִּינָא פֶא וּבְתַשְׁלָא!
36 וְעוּד, אָמַר רב הוּדָה אָמַר רב: אֲרַבְעַ מֵאוֹת יְלָדִים הִיוּ לוֹ לְדוּד, וְכוּלָם בְּגִי יִפֶת תּוֹאֵר
37 הוּוּ, וְכוּלָם מִסְתַּפְּרִים קוּמֵי וּמְגַדְלִים בְּלוּזִית הוּוּ, וְכוּלָם יוֹשְׁבִים בְּקוֹנוֹתָא שֶׁל זֶהָב, וְהוּוּ
38 מְתַלְכִים בְּרִאשֵׁי גַיְסוֹת, וְהוּוּ הֵן פְּעִילֵי אֲגָרופִים שֶׁל בֵּית דִּין - דְאִילוּי לְבַעֲוִיתִי עֲלֵמָא.

מִוְקִים לָהּ בְּלוּזִיהּ וּבֵת יִשְׂרָאֵל. אֵילָא מְתַנִּינָא, נִימָא
פְּלִינָא? - לֹא, מַאי 'עוֹד אַחַת' - זִנּוּ אַחַת. אָמַר
רב הוּדָה אָמַר רב: זוֹ דְבִרֵי רַבִּי מַאֲוִיר, אָבָל חֲכָמִים
אוֹמְרִים: כֹּל מִשְׁפָּחוֹת בְּחֻקֵּת פְּשׁוּתוֹת הֵן עוֹמְדוֹת. -
אִינִי? וְהָאִמַר רב חֲמָא פֶר גוּרְיָא אָמַר רב: מִשְׁתַּנִּינוּ
כְּשִׁקְוִירָא עֲלִיו עוֹרְעַר! - מַאי דְתַנִּינָא הָא - לֹא מְתַנִּי
הָא. אִיפֵּא דְאָמְרֵי, אָמַר רב הוּדָה אָמַר רב: זוֹ
דְבִרֵי רַבִּי מַאֲוִיר, אָבָל חֲכָמִים אוֹמְרִים: כֹּל מִשְׁפָּחוֹת

9 חֲקוּקָת פְּשׁוּתָהּ הֵן עוֹמְדוֹת. אָמַר רב חֲמָא רב גוּרְיָא אָמַר רב: אַם קוֹרְמִים עֲלִיו עוֹרְעַר -
10 צִוְיָה לְבִדּוּק אַחֲרֶיהָ. 'אִין בּוֹדְקִין מִן הַמִּזְבֵּחַ וְלַמַּעֲלָה'. מַאי טַעְמָא? אִי לֹא דְבִרְקָתָהּ
11 לֹא הוּוּ מִסְפֵּי לִיהּ. 'וְלֹא מִן הַיְחוּבִין וְלַמַּעֲלָה' מַאי טַעְמָא? דְאָמַר מר: שֶׁשֶּׁם הוּוּ יוֹשְׁבִים
12 מִיַּחְסֵי כְּהוֹנֵה וּמִיַּחְסֵי לִוְיָהּ. 'וְלֹא מִסְנַדְרִין וְלַמַּעֲלָה'. מַאי טַעְמָא? דְתַנִּי רב יוֹסֵף: כִּשְׁם
13 שְׂבִית דִּין מְנוּקִין בְּצֶדֶק - פֶּד מְנוּקִין מִכָּל מוּם. אָמַר מריר: מַאי קְרָאָה - 'כִּלְקָד יִפֶּה
14 רַעֲיָתִי וּמוֹם אִין בְּךָ'. - אִימָא מוּמָא מְפִישׁוּ - אָמַר רב אַחָא פֶר יַעֲקֹב: אָמַר קָרָא 'וְהִתְחַבְּבוּ
15 שָׁם עַמְקֵךְ' - 'עַמְקֵךְ' - בְּדוֹמִים לָךְ. - וְדִלְמָא מִשּׁוּם שְׂכִינְתָּה? - אָמַר רב נַחְמָן: אָמַר קָרָא
16 'וְהִקַּל מַעֲלִיךְ וּנְשָׂאוּ אִתְךָ' - בְּדוֹמִים לָךְ. 'כֹּל מִי שֶׁהִחֲזִיקוּ אֲבוֹתָיו מִשְׁמִירֵי הַרְבִּים'.
17 לְמִימְרָא דְלֹא מוֹקְמִין מִסְפּוּלִים? וְרַמְיָהוּ: הַכֹּל פְּשִׁירִים לְדוּן דִּינֵי מְמוּנָה, וְאִין הַכֹּל פְּשִׁירִים
18 לְדוּן דִּינֵי נְפֻשׁוֹת. וְהוּוּנָן בַּהּ: הַכֹּל לֹאִיתוּ מַאי? וְאָמַר רב הוּדָה: לֹאִיתוּ מְמוּנֵי! - אָמַר
19 אַבְיִי: בִּירוּשָׁלַיִם. וְכֵן תַּנִּי רב שְׁמַעוֹן פֶר זִירָא בְּקִדּוּשֵׁי דְבֵי לוּי: בִּירוּשָׁלַיִם. 'וְנִבְּאִי צִדְקָה
20 מִשְׁאִים'. מַאי טַעְמָא? כִּיּוֹן דְמַנְעוּ בְּהַר אֵילָנִי, דְאָמַר מר: דְאָמַר מְרִיר: מִשְׁפָּכִים עַל הַצִּדְקָה וְאִפִּילוּ
21 עֲגִיב כְּתָב, וְאִם אִיתָא דְאִיפֵי - אִית לִיהּ אֵילָנִי. אִישְׁפּוּכְיָה דְרַב אִירָא פֶר אַהֲבָה וְזִירָא
22 הוּוּהּ, וְהוּוּ קָא מַנְיָ אִירוּהּ וְרַב בִּיבִי. מַר אָמַר: אֵנָּה עֲבִידְנָא סְרוּרָתָא דְתַמָּא, וְזִמְרָא אָמַר:
23 אֵנָּה עֲבִידְנָא סְרוּרָתָא דְתַמָּא. אַתּוּ לְקַמְיָה דְרַב יוֹסֵף, אָמַר לְהוּי: תַּנִּינָא, 'שְׁמוֹם תְּשִׁים עֲלִיךְ
24 מִלְּךָ... מְקַרְב אַחֲוִיד' - כֹּל מִשְׁמוֹת שְׂאֵתָה מִשִּׁים לֹא יוּדָה אֵילָא מְקַרְב אַחֲוִיד. אָמַר לִיהּ
25 רַב אִירָא פֶר אַהֲבָה: וְאִפִּילוּ אַמּוּ מִיִּשְׂרָאֵל? אָמַר לִיהּ: אַמּוּ מִיִּשְׂרָאֵל - 'מְקַרְב אַחֲוִיד'
26 קְרִינָא בִיהּ. הַלְפֶד, רַב בִּיבִי דְנִבְרָא רַבָּא הוּא - לִיעֲנִין בְּמִילֵי דְשְׁמַיָא, וְזִמְרָא - לִיעֲנִין בְּמִילֵי
27 דְתַמָּא. אָמַר אַבְיִי: הַלְפֶד, מַאי דְמִשְׁרֵי צוּרְבָא מְדַרְבְּנָן בְּאוֹשְׁפּוּזִיכְיָה - לֹאִשְׁרֵי כְרַב אִירָא
28 פֶר אַהֲבָה, דִּיעַבְדַּהּ לְמַתְפִּיד לִיהּ כְּבוֹתִיהּ. רַבִּי זִירָא מְטַפֵּל בְּהוּ, רַבָּה פֶר אַבּוּה מְטַפֵּל בְּהוּ,
29 בְּמַעְרַבָא אִפִּילוּ רִישׁ בּוּרִי לֹא מוֹקְמֵי מִיַּצְיָהוּ. בְּנִתְרַעָא אִפִּילוּ רִישׁ רַגְזוֹתָא לֹא מוֹקְמֵי
30 מִיַּצְיָהוּ. 'רַבִּי יוֹסֵי אִמְרָא אֶף מִי שְׁהִיה וכו'.' מַאי טַעְמָא - דִּיּוֹקֵן וּמְחַתְמֵי. 'רַבִּי תַנִּינָא
31 כֵּן אֲנִימְגִינּוּס וכו'.' אָמַר רב הוּדָה אָמַר שְׂמוּאֵל: בְּחִיּוּלוֹת שֶׁל בֵּית דִּין. אָמַר רב יוֹסֵף:
32 מַאי קְרָא - 'וְהִתְחַשֵּׁם בְּצַבָּא בְּמִלְחָמָה'. וְטַעְמָא מַאי? - אָמַר רב הוּדָה אָמַר רב: כְּדִי
33 שְׂתָהָא וְכִתּוּב וְכוּתָא אֲבוּתָה מְסִיעִיתָן. וְהִיאִפֵּא צִלְקָה עֲפֹמֵי, מַאי לֹא דְאִתִּי מַעְזוּ? - לֹא,
34 דִּיתִיב עֲפֹמֵן. וְהִיאִפֵּא אֲבוּתָה תַחְתִּי, מַאי לֹא דְאִתִּי מַתְחָ? - לֹא, דִּיתִיב בְּתוּ. וְהִיאִפֵּא אִתִּי
35 בְּתוּ! - וְכִי מִימָא חֲכִי גַמִּי דִּיתִיב בְּתוּ - וְהָא אָמַר רב נַחְמָן: אִתִּי תַנִּינָא פֶא וּבְתַשְׁלָא!
36 וְעוּד, אָמַר רב הוּדָה אָמַר רב: אֲרַבְעַ מֵאוֹת יְלָדִים הִיוּ לוֹ לְדוּד, וְכוּלָם בְּגִי יִפֶת תּוֹאֵר
37 הוּוּ, וְכוּלָם מִסְתַּפְּרִים קוּמֵי וּמְגַדְלִים בְּלוּזִית הוּוּ, וְכוּלָם יוֹשְׁבִים בְּקוֹנוֹתָא שֶׁל זֶהָב, וְהוּוּ
38 מְתַלְכִים בְּרִאשֵׁי גַיְסוֹת, וְהוּוּ הֵן פְּעִילֵי אֲגָרופִים שֶׁל בֵּית דִּין - דְאִילוּי לְבַעֲוִיתִי עֲלֵמָא.

משנה
מספרים קוּמֵי וּמְגַדְלִים בְּלוּזִית - מאחזרי ערפם. לבקוּתֵי עלפא - אבל לא היו יורדין בתוך המזבח עם ישראל.
משנה ב'

1 מוקי לה בלוייה וישראלית - דקתני מתניתין: מוסיפין עליון עז אחת. מי לימא פליגי
2 - אמנתניתין? מאי מוסיפין עז אחת - דקתני מתניתין. וזו אחת - שתי אמהות. וזו חברי
3 רבי מאיר - סתם מתניתין, דמעריך בדיקה. כשקרא עליו ערער - אין צריך בדיקה אלא
4 אם קראו עליה שני עדים שמין של ספול. ולא מעשרים עזות מגורה. אלא יציא קול
5 וזכין דקרא עליה ערער - אמאי פליגי רבנן?

6 מאן זמניתי אח - משמיה וירב לא מניתי אח -
7 ואמוראי נענה, רב יהודה וירב תאבא אליבא דרב.
8 צריך לבידוק אחריה - אפילו לרבנן. ששם היו
9 יושבים - בלשכת הגזית היו יושבים מתוך
10 מתמיד של שחר עד תמיד של בין הערבים,
11 מן החברים את הבהנים והלויים, להבדיל ספולים
12 מן העבור ומן הדוקן. ככל מום - פסול יחסין.
13 ובסנהדרין קאמור, ולא גורלה או קטנה. אבל דיעין
14 ולימא משום שכני - מתוך שבאותה עשה
15 הערערו לחרות מוחסין משום שכני, על שם של
16 נבואה נאספו שם, כרתיבי (מבדרי יא) 'ואצלתי
17 מן הרות וכו'.' אבל סנהדרין שחן לרין, כגון
18 סנהדי דיתרו חרות משה - לא. ונשאו אתך -
19 רסנין, ולא רסר 'במשא העם', אלא אסתהדין
20 דיתרו קאי, 'הקל מעליך ונשאו אתך'. שרשי
21 הרבים - דיעין בעלמא, שאינן מניין עשרים
22 ותשל של סנהדי קטנה. בירושלמי - היו
23 מקפידין על כל דיעיהם ליחסין. מספגנין -
24 נטלים ממשנות על דקרק שספגין עליו, ואינו
25 נותני. ואפילו ערעב שבת - שהאדם טרוד,
26 ומתוך כך מרביחן ענות ומבזין אתו, כל שבמות
27 - מרבייא דמשמעת דקרא קא ליק, מישום
28 תשיב' - מקרב אתך תשיב כל שבמות,
29 ואפילו סנהדי קטנה. במילי דשטאי - בנבאי
30 צדקה, ובקבוצתה וחלוקתה, וסדר מטרונגין
31 ונפטרין, במילי דמזא - שאר צרכי עובר
32 לדברי רשאי - לטרוינא. לכריא פתיא,
33 לאנגלי הוהא - 'אשרי' - כמו: 'לחרת להם מתחלה
34 (במדבר ע) - 'אחר בית משרי'. מיספל כהו -
35 מוה - ממונה על הגדות, לשון תוך וכו'.
36 בור - ממונה על הגדות, לשון תוך וכו'.
37 נגותא - להשקות בית השלחין, פעמים שם
38 של רבים, וממנין שחור עליו שלק יסקה איש
39 בינומי של תבירה. בחיילות של רוד - שהיו
40 באים בחלוקה חרש בתרש וחרותי חלילה, והוא
41 לשון איסטריא. ובתבנין שבמות משפת פלוני
42 ופלוני בתרש פלוני. והיו הדיין ליחסין כגל
43 מום, כדמפרשי שתיסיים זכות אבותם
44 במלתמה. ותו ליבא לא רסנין, צלק העניני -
45 בראשי גבורים אשר לרוד נגמה. דאזי מקפני -
46 ותנפרי - אלמא לא הקפיד על הגרים. ותא אבוי
47 רב נחמי - במסכת בבבא זרז (מד.א.) בא אבוי
48 הגזית שדיח כברי ונעלה לעבודתו או של
49 עשרת מלכס, והוא שם שוקץ עמנוים. ילדים -
50 בחורים, היו לרוד בחיולותיו, ולא היו בניו. בני
51 יפת תואר - נשים שלקצו אנשי ישראל
52 במלתמה. כרתיבי (ברבים כא) 'הבאת אל תוך
53 ביתך'. ומתוך כך היו נהגים במשפטי הנרבים.
54

1 מוקי לה בלוייה וישראלית - דקתני מתניתין: מוסיפין עליון עז אחת. מי לימא פליגי
2 - אמנתניתין? מאי מוסיפין עז אחת - דקתני מתניתין. וזו אחת - שתי אמהות. וזו חברי
3 רבי מאיר - סתם מתניתין, דמעריך בדיקה. כשקרא עליו ערער - אין צריך בדיקה אלא
4 אם קראו עליה שני עדים שמין של ספול. ולא מעשרים עזות מגורה. אלא יציא קול
5 וזכין דקרא עליה ערער - אמאי פליגי רבנן?
6 מאן זמניתי אח - משמיה וירב לא מניתי אח -
7 ואמוראי נענה, רב יהודה וירב תאבא אליבא דרב.
8 צריך לבידוק אחריה - אפילו לרבנן. ששם היו
9 יושבים - בלשכת הגזית היו יושבים מתוך
10 מתמיד של שחר עד תמיד של בין הערבים,
11 מן החברים את הבהנים והלויים, להבדיל ספולים
12 מן העבור ומן הדוקן. ככל מום - פסול יחסין.
13 ובסנהדרין קאמור, ולא גורלה או קטנה. אבל דיעין
14 ולימא משום שכני - מתוך שבאותה עשה
15 הערערו לחרות מוחסין משום שכני, על שם של
16 נבואה נאספו שם, כרתיבי (מבדרי יא) 'ואצלתי
17 מן הרות וכו'.' אבל סנהדרין שחן לרין, כגון
18 סנהדי דיתרו חרות משה - לא. ונשאו אתך -
19 רסנין, ולא רסר 'במשא העם', אלא אסתהדין
20 דיתרו קאי, 'הקל מעליך ונשאו אתך'. שרשי
21 הרבים - דיעין בעלמא, שאינן מניין עשרים
22 ותשל של סנהדי קטנה. בירושלמי - היו
23 מקפידין על כל דיעיהם ליחסין. מספגנין -
24 נטלים ממשנות על דקרק שספגין עליו, ואינו
25 נותני. ואפילו ערעב שבת - שהאדם טרוד,
26 ומתוך כך מרביחן ענות ומבזין אתו, כל שבמות
27 - מרבייא דמשמעת דקרא קא ליק, מישום
28 תשיב' - מקרב אתך תשיב כל שבמות,
29 ואפילו סנהדי קטנה. במילי דשטאי - בנבאי
30 צדקה, ובקבוצתה וחלוקתה, וסדר מטרונגין
31 ונפטרין, במילי דמזא - שאר צרכי עובר
32 לדברי רשאי - לטרוינא. לכריא פתיא,
33 לאנגלי הוהא - 'אשרי' - כמו: 'לחרת להם מתחלה
34 (במדבר ע) - 'אחר בית משרי'. מיספל כהו -
35 מוה - ממונה על הגדות, לשון תוך וכו'.
36 בור - ממונה על הגדות, לשון תוך וכו'.
37 נגותא - להשקות בית השלחין, פעמים שם
38 של רבים, וממנין שחור עליו שלק יסקה איש
39 בינומי של תבירה. בחיילות של רוד - שהיו
40 באים בחלוקה חרש בתרש וחרותי חלילה, והוא
41 לשון איסטריא. ובתבנין שבמות משפת פלוני
42 ופלוני בתרש פלוני. והיו הדיין ליחסין כגל
43 מום, כדמפרשי שתיסיים זכות אבותם
44 במלתמה. ותו ליבא לא רסנין, צלק העניני -
45 בראשי גבורים אשר לרוד נגמה. דאזי מקפני -
46 ותנפרי - אלמא לא הקפיד על הגרים. ותא אבוי
47 רב נחמי - במסכת בבבא זרז (מד.א.) בא אבוי
48 הגזית שדיח כברי ונעלה לעבודתו או של
49 עשרת מלכס, והוא שם שוקץ עמנוים. ילדים -
50 בחורים, היו לרוד בחיולותיו, ולא היו בניו. בני
51 יפת תואר - נשים שלקצו אנשי ישראל
52 במלתמה. כרתיבי (ברבים כא) 'הבאת אל תוך
53 ביתך'. ומתוך כך היו נהגים במשפטי הנרבים.
54

אָמַר לִיהוּ: וְהִתְנַיֵּינוּ: נְהִיתוּם שְׁעֵשֶׂה שְׂאוֹר לְחֶלֶק – תְּיִיב בְּחֶלֶה. אָמַר לִיהוּ: לֹא תִתִּיבֵינוּ נְהִיתוּם! נְהִיתוּם – לֹא בְּדַעְתּוֹ הַדְּבָר תְּלוּי, בְּדַעַת תְּלָקוּחוֹת הַדְּבָר תְּלוּי, שְׂמַא יִמְצָא לְקוּחוֹת וְהוּא חוֹזֵר וְעוֹשֶׂה אוֹתָהּ עֵיפָה.

אָמַר לִיהוּ: וְהִתְנַיֵּינוּ: חוֹרֵי הַנְּמָלִים שְׁלָנוּ בְּצַד הַעֲרִימָה תְּיִיבַת – הֲרֵי אֵילוּ תְּיִיבִין. הֵא בְּצַד עֲרִימָה פְּטוּרָה – פְּטוּרִין. אָמַר רַבִּי יוֹנָה, אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: מִשּׁוּם יְאוּשׁ. שְׂמוּאֵל בַּר אֲבָא אָמַר: וְהָן שְׁנִירָרוּ רְאֵשֵׁי שְׁבָלִים.

מִתִּיב רַבִּי יוֹחָנָן לְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ: וְהִתְנַיֵּינוּ: הַקְּדִישָׁן עַד שְׁלֹא נִגְמַר, וְנִמְרָן הַגִּיזְבָּר וְאַחַר כֵּן פְּדִיִין – פְּטוּרִין. הֲרֵי גִזְבָּר כְּאֶחָד הוּא, וְאַתָּה אֲמַרְתָּ מַה שְׁעֵשֶׂה עֲשׂוּי. אָמַר לִיהוּ: תִּיפְתָּר: כְּמֵאן דְּאָמַר: גִּיזְבָּר כְּבָעֲלִים. וְדָלָא כְּרַבִּי יוֹסִי, דְּרַבִּי יוֹסִי אָמַר: הוּא גִיזְבָּר, הוּא אַחַר.

רַבִּי חֲנַנְיָה חֲבוּרָן דְּרַבִּינָן בְּעָי: וְאִפִּילוּ יֵשׁ בְּשַׁל אַחַת מִהֶן כְּשִׁיעוֹר וְעֵשֶׂה בְּדָבָר שְׁלֹא נִגְמְרָה מְלֵאכְתָּן וְיִהְיֶה פְּטוּר מִן הַחֶלֶה! דְּאָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּשֵׁם רַבִּי זְעִירָא, רַבִּי יוֹנָה, רַבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם רַבִּי לְעֹזַר: אַף כִּמְהָ שְׁבָלִין – לֹא נִטְבַּל, מִפְּנֵי שֶׁהוּא עֲתִיד לְהַחְזִיר לְדָבָר שְׁלֹא נִגְמְרָה מְלֵאכְתָּן.

אֵיזְהוּ עֵיפַת כְּלָבִים? רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ אָמַר: כָּל שְׁעִירֵיב בְּהַ מוֹרְסָן. מִתְּנִיתָא אָמַר, בְּזִמְנָן שְׁהַרְוֵעִין אוֹכְלִין מִמְּנָה. פְּעָמִים, שְׂאֵין הַרְוֵעִים אוֹכְלִים מִמְּנָה. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: כָּל שְׁעֵשֶׂה כְּלִימוּדִין.

וְתַנִּי בֶּן: עֲשָׂאן בְּעֵבִין – תְּיִיבַת. עֲשָׂאָה לִימוּדִין – פְּטוּרָה. רַבִּי בָּא בְּשֵׁם שְׂמוּאֵל, רַבִּי אֲמִי בְּשֵׁם רַבִּי הִיִּיה

[דף ט' ע"א]

רוּבָא: אִפִּילוּ עֵשֶׂה קְלוּסְקִין. וְהָא תְּנִינָן: אִם אֵין הַרְוֵעִין אוֹכְלִין מִמְּנָה! תִּיפְתָּר, שְׁעֵשֶׂאָה מִשְׁעָה רְאוּשׁוֹנָה שְׁלֹא יֵאָכְלוּ הַרְוֵעִים מִמְּנָה.

וְנַעֲשִׂית בְּיוֹ"ט. מִתְּנִיתִין – דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר. דְּתַנִּי: אֵין עוֹשִׂין מִיּוֹם טוֹב לְמוֹצָאֵי יוֹם טוֹב. וְהִתְנִי: מִמְּלָאָה אִישָׁה קְדִירָה בְּשָׂר, אַף עַל פִּי שְׂאִינוּ אוֹכְלֵי מִמְּנָה אֵלָא תְּיִיבָה אַחַת. קוּמְקוּם חֲמִיין, אַף עַל פִּי שְׂאִינוּ שׁוֹתָה מִמְּנָה אֵלָא בּוֹם אַחַד. אֲכָל לְאַפּוֹת אוֹתָהּ – אֵינָה אוֹפָה אֵלָא צוֹרְכָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמַר: מִמְּלָאָה הִיא אִשָּׁה אֵת הַתְּנַגּוֹר פֶּת, מִפְּנֵי שֶׁחֶפֶת יָפָה בְּשַׁעָה שֶׁהַתְּנַגּוֹר מְלֵא. תַּנִּי: מַצָּה גְּזוּלָה – אָסוּר לְכַרְךָ עָלֶיהָ. אָמַר רַבִּי הוֹשְׁעִיא: עַל שֵׁם (תהלים י, א) וּבִצְעַ בְּרַךְ נֶאֱמַר ה'. אָמַר רַבִּי יוֹנָה: הֲדָא דְּתִימָא בְּתַחֲוִילָה. אֲכָל בְּפוּף – לֹא דְמִים הוּא תְּיִיב לּוֹ? רַבִּי יוֹנָה אָמַר: אֵין

עבירה מצוה. רבי יוסי אמר: אין מצוה עבירה. אמר רבי הילא: (ויקרא כו, לד) אלה המצוות. אם עשייתן כמצוותן – הן מצוות. ואם לאו – אינן מצוות.

הלכה ו' מתני' החלה והתרומה – תיבין עליהן מיתה, וחמש, ואסורה לזרים. והם נכסי כהן. ועולין באחד ומאה. ומעוניין רחיצת ידים, והערב שמש. ואינן נטליון מן הפהור על הטמא, אלא מן הפקף ומן הדבר הנמור. האומר: "כל גרני

[דף ט' ע"ב]

תרומה" וכל עפתי חלה – לא אמר כלום, עד שישיר מקצת.

גמרא רבי יודה בר פזי, רבי הנזין בשם רבי שמואל בר רב יצחק: "חלה" – חולין הוא. היתיה אומר: מותר לגלגל בהן. לפום בן צריד מימר: החלה והתרומה – תייבים עליהן מיתה וחמש. עשר מצות אדם עושה עד שלא יאכל פרוסה! משום לא תחרוש. כל תזרע. כל תחכום. לקט. שכחה. ופיאה. תרומה. ומעשר ראשון. ומעשר שני. וחלה.

רבי יצחק בידו אתי מיסב לידוי, הוא פשט עשרתי אצבעתייה, ואמר: "הרי קיימתי עשר מצות!" חלה על הכל, תרומה על הכל.

תרומה לה'. זה שם המיוחד.

מניין שלא עשה כלום עד שישיר מקצת? תלמוד לומר (במדבר טו, כא): מראשית – ולא כל ראשית.

הדרן עלה חמשה דברים

פֶּרֶק שֵׁנִי

[דף י' ע"א]

הלכה ז' מתני' פרות הוצה לארץ שנכנסו לארץ – תיבים בחלה. יצאו מיכן לשם – רבי ליעזר מחיב, ורבי עקיבא פומר. עפר הוצה לארץ שבא כספינה לארץ – תיב בפעשרות ובשביעית.

אמר רבי יהודה: אימתי? בזמן שהספינה גוששת. עפה שנלושה במי פרות – תיבת בחלה. ונאכלת בידים מסואבות. האשה יושבת וקוצה חלתה ערמה, מפני שהיא יכולה לכפות את עצמה, אבל לא האיש.

גמרא פירות הוציא לארץ כו'. בתיב (במדבר טו, יט): אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה. שמה אתם תיבינו. אין אתם תיבין חוץ לארץ. תני: זו דברי רבי מאיר. אבל דברי רבי יהודה, פירות חוץ לארץ שנכנסו לארץ – רבי אליעזר פומר, ורבי עקיבא מחייב.

מה טעמו דרבי אליעזר? לחם הארץ. לא לחם חוץ לארץ. מאי טעמא דרבי עקיבא? אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה. שמה אתם תיבין בין בפירות הארץ בין בפירות חוץ לארץ.

מה מקיים רבי אליעזר טעמא דרבי עקיבא? אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה. חברייה בשם רבי לעזר. רבי בא בשם רבי לעזר, רבי הילא בשם רבי שמעון בן לקיש, כך משיב רבי עקיבא את רבי לעזר: אין את מודי לי בשעה שנכנסו ישראל לארץ ומצאו קמחין וסלתות שהן תיבין בחלה? ולא גדולי פטור הן? והוא מקבל מיניה.

אמר רבי יוסי: תמיהני איך רבי עקיבא מוטיב את רבי לעזר והוא מקבל מיניה? תמן – עד שלא נכנסו לה, למפריעה ירשו. דאמר רבי הונא בשם

[דף י' ע"ב]

רבי שמואל בר נחמן: לזרעה אתן אין בתיב כאן, אלא לזרעה נתתי – כבר נתתי.

מה מקיים רבי עקיבא טעמא דרבי לעזר, לחם הארץ? בפנייה שנכנסה לארץ. אם קירמו פניה מן החוט ולפנים – תיבת. מן החוט ולחוץ – פטורה. על דעתיה דרבי עקיבא – היא ספינתה, היא עיפת הגוי, היא הכנסתן – שהכל הולך אחר קרימה בתנור.

מודין חכמים לרבי עקיבא בהכנסתן לארץ – שהכל הולך אחר קרימה בתנור. מן מה דרבי עקיבא מטיב לרבי לעזר, והוא מקבל מיניה.

רבי יונה בעא קומי רבי ירמיה: בשעה שנכנסו ישראל לארץ ומצא קמה לחה, מהו שתהא אסורה משום חדש? אמר ליה: למה לא? עד בדין לחה. אפילו יבישה? אמר ליה: אפילו יבישה, אפילו קצורה. מעתה, אפילו היטין בעליה! כך אני אומר. לא יאכלו ישראל מצה בלילי הפסח!

אמר רבי יונה: מן דנפקות תהית. דלא אמרת ליה, שנייא היא שמצות עשה דוחה למצות לא תעשה.

על דעתיה דרבי יונה דו אמר מצות עשה דוחה בלא תעשה אף על פי שאינה בתוכה בצידה – ניחא. על דעתיה דרבי יוסי דו אמר אין מצות עשה דוחה למצות בלא תעשה אלא אם בן היתה בתוכה בצידה?

מה שיהיו תגרי גוים מוכרין להם. וכרבי ישמעאל. דרבי ישמעאל אומר: כל ביאות שנאמרו בתורה – לאחר ארבע עשרה שנה נאמרו, שבע שפיבשו, ושבע

[דף י"א ע"א]

שהילקו.

התיב רבי בון בר כהנא: והכתיב (יהושע ה, יא): **וַיֹּאכְלוּ מֵעֵבֹר הָאָרֶץ מִמַּחֲרַת הַפֶּסַח**. לא בששה עשר? התיב רבי לעזר בי רבי יוסי קומי רבי יוסי: והכתיב (במדבר לג, ג): **מִמַּחֲרַת הַפֶּסַח יֵצְאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּיַד רְמָה לְעֵינֵי כָל מִצְרַיִם**. לא בהמשה עשר? יצאו מיבן לשם – רבי אליעזר מחייב, ורבי עקיבה פוטר.

אמרי רבי לעזר מן אתריה, ורבי עקיבה מן אתריה. רבי לעזר מן אתריה. מאי טעמא דרבי לעזר? **לחם הארץ** – בכל מקום שהוא. רבי עקיבה מן אתריה. מאי טעמא דרבי עקיבה? **אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה**. שמה אתם תיבין, ואין אתם תיבין הויץ לארץ.

רבנין דקיסרין בשם רבי הנינה:

[דף י"א ע"ב]

במחלוקת. (יהושע א, א) **כָּל מְקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ כַּף רַגְלְכֶם בּוֹ, לָכֵם יְהִי**. אין בכלל אלא מה שבפרט. וכרבי יודה. מתיבין לרבי יודה: אם בספרי ארץ ישראל? והכתיב (יהושע א, ח): **מִהַמְדָּבָר וְהַלְבָנוֹן הַזֶּה וְעַד הַנְּהַר הַגָּדוֹל נְהַר פְּרַת, כָּל אֶרֶץ הַחֲתִים וְעַד הַיָּם הַגָּדוֹל מִבּוֹא הַשְּׁמֶשׁ, יְהִי גְבוּלְכֶם! אֵלָּא, אִם אֵינּוּ עֲנִין לְסַפְרֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, תְּנִיחוּ עֲנִין לְסַפְרֵי הַוִּיץ לְאֶרֶץ**.

מעתה, מה שהיה דוד הולך ומכבש בארם נהרים ובארם צובה – והו תיבין בחלה! שנייא היא שהיה דוד מניח ספרי ארץ ישראל ומכבש ספרי הויץ לארץ.

הוי בעיי מימר: מה דאמר תמן חייב – אוף הכא חייב. מה דאמר תמן פטור – אוף הכא פטור. אפילו כמאן דאמר תמן פטור – הכא חייב. פיון שנכנסו ישראל נתחייבו.

כתיב (מלכים ב' יד, כח): **הוּא הָשִׁיב אֶת גְּבוּל יִשְׂרָאֵל מִלְּבֹא חֲמַת עַד יַם הָעַרְבָה כְּדָבַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר דָּבַר בְּיַד עַבְדּוֹ יוֹנָה בֶן אֲמֵתִי הַנְּבִיא אֲשֶׁר מָגַת הַחֶפֶר**.

רבי הנינה ורבי מנא. חד אמר: כל מה שפיבש יהושע – פיבש זה. והרנה אומר: יותר ממה שפיבש יהושע – פיבש זה.

[דף י"ב ע"א]

תנא רבי סידור: מסייע לרבי מנא ימים קלים עשו ישראל באותה הארץ.

עפר הוין לארץ שבא לסוריא – נעשה בסוריא. יצא משם לכאן – נתחייב.

אמר רבי יודה: אימתי? בזמן שהספינה גוששית. אמר רבי חגי: רבי יודה – פדעתייה. דרבי יודה פומר במים, לפי שאין בהן ממש.

אמר רבי אבין: לא מסתברא דלא מהלפא שימתייה! לא היתה הספינה גוששית כמו שהספינה גוששית!

לא היתה ספינה גוששית, מעשרותיה – מהלכה. תורמין ממונה על עציץ שאין נקוב, ומעציץ שאין נקוב עליה. בהדא דתני: עציץ שאינו נקוב – מעשרותיו מהלכה, ותרומוהו אינה מדמעת, ואין תיבין עליו הומש.

רבי הילא בשם רבי לעזר: הקונה עציץ נקוב בסוריא, אף על פי שלא קנה עפר שתחתיו וקרקע שעל גביו – קנה לחיבו למעשרות ולשבועיות. אפילו נתון על גבי שתי יתידות. אף רבי יודה מודי בה. מה בינו לבין הספינה? ספינה – עולה ויורדת, וזה – במקומו הוא.

רבי יוסי בי רבי חנינה אמר: דרבי אלעזר בן יהודה איש בירתותא היא דתנינן תפוז: רבי לעזר בן יהודה איש בירתותא אומר משם רבי יהושע: פסל את פולה. ורבי עקיבה אומר משמו: לא פסל אלא מקום מגעו.

רבי שמעון בן לקיש אמר: מה פליגינן? בשוהבשרה ואחר כך נילושה, שמי פירות מהוורין להכשיר. אבל אם נילושה ואחר כך הוכשרה – אין מי פירות מהוורין להכשיר.

רבי חייה בשם רבי יוחנן: דברי הכל היא! אף על גב דרבי עקיבה אמר תפוז: אין מי פירות מהוורין לטומאה, מודי הוא הכא שמי פירות מהוורין לחלה. רבי בא,

[דף י"ב ע"ב]

רבי חייה בשם רבי יהושע בן לוי: אין לך מחנור אלא שבעת המשקין בלבד. רבי יוסי בעי: מה איתאמרת? לחלה? לטומאה? אין תימר לחלה – כל שבין לטומאה. אין תימר לטומאה, הא לחלה – לא.

רבי יונה – פדעתייה. דרבי יונה תני דרבי שמעון בן יוחי. רבי יהושע בן לוי תני דרבי שמעון בן יוחי. דתני רבי שמעון בן יוחי: רבי טרפון אומר: נאמר כאן חלה, ונאמר להלן (ויקרא ה, כו) חלת לחם שמון. מה חלה שנאמר להלן – עשויה בשמן. אף חלה שנאמר כאן – עשויה בשמן. ושמן – אחד משבעת המשקין הוא!

רבי יוסי בשם רבי שבתי, רבי חייא בשם רבי שמעון בן לקיש: לחלה, ולגטילת ידים – אדם מהלך ארבעת מילין. רבי אבהו בשם רבי יוסי בן הנינה: הדיא דתימר, לפניו. אבל לאחריו – אין מטריחין עליו.

שומרי גנות ופרדיסין, מה את עבד לזן? בלפניהן? בלאחריהן? נישמעניה מן הדא: האשה יושבת וקוצה חלתה ערומה. והדיא אשה, לא בתוך ביתה יושבת? ותימר: אין מטריחין עליה. והכא – אין מטריחין עליו.

תני: המים שלפני המזון – רשות. ושל אחר המזון – חובה. אלא שבראשונים – נוטל ומפסיק, ובשניים – נוטל ואינו מפסיק. מהו מפסיק? רבי יעקב בר אהא אמר: נוטל ושונה.

רבי יעקב בר רב יצחק בעי: נוטל ושונה, ואת אמרת רשות? אין דבעי מימר: ארבעת מילין, ואת אמרת רשות.

אמר רבי יעקב בר אידי: על הראשונים – נאכל בשר חזיר. ועל השניים – יצאת אשה מביתה. ויש אומרים: שנהרגו עליה נפשות.

הדיא אמרה: ענבות – אין בהן משום ערוה. הדיא דאת אמר: לברכה. אבל להביט, אפילו כל שהוא – אסור.

בהדיא דתני: המסתפל בעקיבה של אשה – במסתפל בבית הרחם. והמסתפל בבית הרחם – כילו בָּא עליה.

שמואל אמר: קול באשה – ערוה. מה טעם? (ירמיה ג, ט) **והיה מקל זנותה ותחנף הארץ וגומר**. רב הונא אמר: עומד הוא אדם על הצואה, ומתפלל. ובלבד שלא יהא בשרו נוגע בצואה. ישב ולא קינה – אסור.

אמר רבי מנא: אף על גב דלא אמר רבי יוסי הדיא מילתא, אמר דכוותיה. דרב הונא אמר: עומד הוא אדם על גבי צואה, ומתפלל. ובלבד שלא יהא בשרו נוגע בצואה. ישב ולא קינה – הרי בשרו נוגע בצואה.

[דף י"ג ע"א]

הלכה ב' מתני' מי שאינו יכול לעשות עפתו במהרה – יעשנה קבין, ואל יעשנה בטמאה. ורבי עקיבא אומר: יעשנה בטמאה ואל יעשנה קבין. שכל ששהוא קורא לפהורה, כך הוא קורא לטמאה. לזו קורא חלה בשם, ולזו קורא חלה בשם, אבל קביים – אין להן חלק בשם.

הַעוֹשָׂה עִשְׂתּוֹ קִבִּין וְנָגְעוּ זֶה בְּזֶה – פְּטוּרִין מִן הַחֲלָה עַד שִׁישׁוּכּוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: אַף הַרְוָה וְנִתְּנָן לֶסֶל – הַסֵּל מִצָּרְפָן לַחֲלָה.

גמרא מה? פחות מארבעת מיל – יַעֲשֶׂנָה בְּטַהֲרָה. ארבעת מיל – יַעֲשֶׂנָה קִבִּין. אי ארבעת מיל – יַעֲשֶׂנָה בְּטַהֲרָה. יותר מארבעת מיל – יַעֲשֶׂנָה קִבִּין? נִשְׁמָעִינָה מִן הַדָּא דְאָמַר רַבִּי הֵיִיא בַר וּוּא: כְּגוֹן קִיסְרִין. וְקִסְרִין לֹא אַרְבַּעַת מִלִּין הֵיִיא? הַדָּא אָמַרְה אַרְבַּעַת מִיל – יַעֲשֶׂנָה בְּטַהֲרָה, יוֹתֵר מֵאַרְבַּעַת מִיל – יַעֲשֶׂנָה קִבִּין.

רַבִּי אֲמִי הוֹרִי בְּכַפֵּר שְׁמִי, לַעֲשׂוֹת עֵיפָה גְדוּלָה בְּטוֹמְאָה. וְהֵלֵא אֵין שָׁם אַרְבַּעַת מִלִּין? מִכִּין דְּנַהֲרָא מִפְּסִיק – כְּמִי שִׁישׁ שָׁם אַרְבַּעַת מִיל.

מִתְּנִיתִיה דְּרַבִּי עֲקִיבָא? דְּרַבִּי עֲקִיבָא אָמַר: יַעֲשֶׂנָה בְּטוֹמְאָה, וְאֵל יַעֲשֶׂנָה קִבִּין! עֵיפָה גְדוּלָה הֵיִיתָה, נֹחַ הֵיִיה לֹא לַחֲלָה כְּמִיה, וְלֹא לַעֲשׂוֹתָה קִבִּין.

מַחֲלֵפָה שִׁיטְתִּיה דְּרַבִּי עֲקִיבָא! תַּפְּנִין הוּא אָמַר – נֹמְלֵל מִקַּב חֲלָה. וְכֹא הוּא אָמַר הָכִין! תַּפְּנִין – לְשַׁעֲבֵר. בְּרַם הָכֹא – לְכַתְּחִילָה.

רַבִּי יוֹנָה, רַבִּי הֵיִיה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן, רַבִּי יוֹסִי, רַבִּי אִימִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: וְהֵן שִׁישׁוּכּוֹ. אֵיתַ תַּנְיִי תַּנְיִי: הַסֵּל מִצָּרְפָר, וְאֵין הַתְּנִיר מִצָּרְפָר. וְאֵיתַ תַּנְיִי תַּנְיִי: הַתְּנִיר מִצָּרְפָר וְאֵין הַסֵּל מִצָּרְפָר.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אֵיתִיתִיה מִדְּחִילְפִי, נִשְׁכּוֹ כָּאֵן וְכָאֵן – מִצָּרְפָר. לֹא נִשְׁכּוֹ כָּאֵן וְכָאֵן – אֵינוֹ מִצָּרְפָר. מִתְּנִיתָא, כְּגוֹן אֵילִין רִיפְתָא דְּכָבֵל.

הַלְכָה ג'

מתני' הַמְּפָרִישׁ חֲלָתוֹ קִמַּח – אֵינָה חֲלָה, וְנִזְלָ בִּיד כְּהֵן. הַעֲסָה עֲצָמָה – תִּיבַת בַּחֲלָה. וְהַקְּמָה, אִם יֵשׁ בּוֹ כִּשְׁעוֹר – תִּיבַת בַּחֲלָה, וְאִסּוּרָה לְזוֹרִים; דְּכָרִי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. אָמְרוּ לוֹ: מַעֲשֶׂה וּקְפֻשָׁה זָקֵן זָר! אָמַר לְהֵן: אַף הוּא קַלְקַל לַעֲצָמוֹ וְתַקֵּן לְאַחֵרִים.

הַמְּשִׁתַּת רְבָעִים קִמַּח – תִּיבִים בַּחֲלָה. הֵם, וְשִׁאֲרוֹן, וְסִבִּין, וּמְרַסְנֵן הַמְּשִׁתַּת רְבָעִים – תִּיבִין. נִטְלָ מְרַסְנֵן מִתּוֹכָן, וְחֹזֵר לְתוֹכָן – הָרִי אֵלָו פְּטוּרִין.

שְׁעוֹר הַחֲלָה – אֶחָד מַעֲשָׂרִים וְאַרְבַּעַת. הַעוֹשֶׂה עִפָּה לַעֲצָמוֹ, וְהַעוֹשֶׂה לְמִשְׁתָּה כְּנֹ – אֶחָד מַעֲשָׂרִים וְאַרְבַּעַת. נְחֵתוּם שְׁהוּא עוֹשֶׂה לְמַכּוֹר לְשׁוּק, וְכֵן הָאִשָּׁה שְׁהוּא עוֹשֶׂה לְמַכּוֹר בְּשׁוּק – אֶחָד מֵאַרְבָּעִים וְשִׁמּוֹנָה. נְטִמָּאת עִשְׂתָּה, שׁוֹנְגָת אוֹ אֲנוּסָה – אֶחָד מֵאַרְבָּעִים וְשִׁמּוֹנָה. נְטִמָּאת מוֹיָדָה – אֶחָד מַעֲשָׂרִים וְאַרְבַּעַת, כְּדִי שְׁלֹא יְהֵא חוּטָא נִשְׁכֵּר.

רבי ליעזר אומר: נפולת מן הפהור על הטמא. ביצד? עפה טהורה ועפה טמאה – נטיל כדי חלה מעפה שלא הורמה חלתה, ונתן פהות מכביצה באמצע, כדי שיפול מן המקף. והכמים אוסרין.

[דף י"ג ע"ב]

גמרא אָמַר לְחֵן: אֵף הוּא קִילְקַל לְעֻצְמוֹ וְתִישָׁן לְאַחֲרֵיב. קִילְקַל לְעֻצְמוֹ, דְּאִכְלָה וְאִיתְעַנְשֵׁי. וְתִישָׁן לְאַחֲרֵיב, דְּאִינֵן אֲכָלִין וְתִלְיִי בֵיהּ. אִית תַּנְיִ תַּנְי: תִּישָׁן לְעֻצְמוֹ וְקִילְקַל לְאַחֲרֵיב. תִּישָׁן לְעֻצְמוֹ, מִכָּל מְקוֹם אֲכָלָה. וְקִילְקַל לְאַחֲרֵיב, דְּאִינֵן סְבָרִין מִימֵר: הוּא פְטוּר. וְהִיא – חֵיבָתָא.

רבי אימי בשם רבי ינאי: קב מיכרני – חייב בחלה. חד חליטר שאל לרבי יוחנן, אמר: איזיל עביד ארבע ופליגי. ויאמר ליה תלתא ופליגי! אמר רבי ועירא: קבייא באתריהון רובעיא אודרעון. ויאמר ליה: חמושה פרא ציבחה! שלא יבוא לידי ספק חייב חלה.

אמר רבי יוחנן: דרף עיפה שנו. אמר רבי שמעון בן לקיש: דרבן שמעון בן גמליאל היא! דרבן שמעון בן גמליאל אומר: לעולם אינה חייבת בחלה עד שיהא בה דגן בשיעור.

תלמידוי דרבי חיייה רובא, בר לוליתא בשם רבי יהושע בן לוי: דברי הכל היא! אמר רבי מנא: אף על גב דלא

[דף י"ד ע"א]

אמר רבי יוסי רבי הדיא מילתא, אמר דכוותה. דאמר רבי יוחנן: דרף עיפה שנו. וכאן, מכיון שניטל מורסנן וזור לתוכן – אין זה דרף עיפה.

תני: אמר רבי יודה: מפני מה אמרו: בעל הבית – אחד מעשרים וארבעה, ונתתום – אחד מארבעים ושמונה? אלא, שהנתתום – עינו רעה בעיפתו. ובעל הבית – עינו יפה בעיפתו.

וחכמים אומרים: לא משום הוא זה, ולא מטעם זה. אלא (במדבר יח, כח) ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן. עשה שינתנו לפהון בכהונתו. אלא, שהנתתום – עיפתו מרובה, ויש בה כדי מתנה לפהון. ובעל הבית – עיפתו מעוטה, ואין בה כדי מתנה לפהון.

והתנינן: העושה עיפה לעצמו, והעושה למשתה בנו – אחד מעשרים וארבעה! שלא תחלוק לעיפת בעל הבית.

והתנינן: וכן האשה שהיא עושה למכור בשוק – אחד מארבעים ושמונה! בשעה שהיא עושה לביתה – עינה רעה בעיפתה. בשעה שהיא עושה למכור בשוק – עינה יפה בעיפתה.

אמר רבי: מתניתא – בלימודת להיות מפרשת אחד מעשרים וארבעה. אבל בלימודת להיות מפרשת אחד מארבעים ושמונה – ניתני כדי שלא יהא החומא נשכר. ואין הבית מצטרף דבר שהוא מקפיד על תערוכתו – אין הבית מצטרף. ושאינו מקפיד על תערוכתו – הבית מצטרף.

[דף י"ד ע"ב]

עיסה ממאה, עיסה מהורה – עשו כדבר שהוא מקפיד על תערוכתו

ועיסתה תחלה. אבל בעיסה שניה – אין לשני מנע אצל הטבל.

תני: רבי לעאי אמר משום רבי ליעזר: תזרמין מן תההור על הטמא בלח. ביצד? כבש זיתין בטומאה, והוא מבקש לתזרמן בטהרה – מביא משפך שאין בפיו כביצה, וממלא אותו זתים ונותנו על פי חבית, ונמצא תזרמן מן המוקף.

למה לי פחות מכביצה? אפילו כביצה, ולא פירורין אינון? שלא לטמאות זיתים הרבה.

אמרו לו: אין לך קרוי לח אלא יין ושמן בלבד. היד עבידא? קורה אחת לשתי בורות, שתי קורות לבזר אחד, מבין שנטמא מקצתו – אין פולו טמא!

רבי הילא בשם רבי יסא: תיפתר שהיה בדתו לעשותו תפיסה אחת, ונמלך ועשאן שתי תפיסות.

אמר רבי יוסי בי רבי בון: הוה דתימר: בשניטמא מששיליה ומשקיפה, שכבר נראה לתזרמן בטהרה. אבל אם ניטמא עד שלא שיליה ועד שלא קיפה – לא בדיא.

רבי מבי, רבי יאשיה בשם רבי ינאי: הלכה כרבי ליעזר. רבי יצחק בר נחמן בשם רבי הושעיה:

הלכה כרבי ליעזר. רבי הונא בשם רבי חנינא: אין הלכה כרבי ליעזר. רבי יוסי בי רבי בון, רב

יהודה בשם שמואל: אין הלכה כרבי ליעזר. אתא עובדא קומיה, ולא הורי. אמר: תרתני כל קבל

תרי אינון. אמר ליה: וקא רבי יצחק בר נחמן מוריו אפילו בן לא הורי.

הדרן עלה פירות חויצה לארץ

פרק שלישי

מתני' אוכלין עראי מן העפה עד שתגלגל בהמים ותטמטם בשעורים.

גלגלה בהמים וטמטמה בשעורין, האוכל מפנה – הויב מיתה.

בין שהיא נותנת את הפנים – מגבהת חלתה. ובלבד שיהא שם חמשת רבעים קמה.

גמרא אוכלין עראי מן העיפה בוי. אמר רבי חיי: לא שנו אלא עראי, אבל קבע –

[דף ט"ו ע"א]

אָסוּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַעְרִים לְפִטְרָה מִן הַחֵלְהָ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: אִי מִן הַדָּא – לִית שְׁמַע מִינָהּ בְּלוּם. שְׁאֵפִילוּ שֶׁהוּא נוֹטֵל מִמֶּנָּה שְׁתֵּים שְׁלֹשׁ מִקְרָצוֹת, מִכִּיּוֹן שֶׁהוּא עֲתִיד לְהַחְזִירוֹ לְדַבֵּר שְׁלֹא נִגְמְרָה מְלֹאכְתּוֹ – מוֹתֵר. דְּאָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּשֵׁם רַבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם רַבִּי לִיעֲזָר: אִף מַה שְׁבִלְגִין – לֹא נִטְבַּל, מִפְּנֵי שֶׁהוּא עֲתִיד לְהַחְזִירוֹ לְדַבֵּר שְׁלֹא נִגְמְרָה מְלֹאכְתּוֹ.

וְהָדָא אָמְרָה: מִי שְׂאִינוּ יוֹכֵל לַעֲשׂוֹת עֵיסָתוֹ בְּמַהֲרָה. מִפְּנֵי שְׂאִינוּ יוֹכֵל. הָא אִם הָיָה יוֹכֵל – לֹא בְּדָא. הָדָא אָמְרָה: שְׂאֵסוּר לְאָדָם לַעֲשׂוֹת עֵיסָתוֹ קִבּוּן.

וְשָׂאֵר כָּל הַדְּבָרִים – אֵת מַהֲלָךְ בְּהֵן אַחַר הַפּוּימָטוּם. עָשָׂה עֵיסָה מִן הַחַפְּסִים וּמִן הָאוּרִי, אַחַר מִי אֵת מַהֲלָךְ. אַחַר הַגִּילְגוּל אוֹ אַחַר הַפּוּימָטוּם?

תַּנִּי רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: חֵלְהָ – כְּמוֹן גְּבִילוּל. מִשְׁתַּגְּלַל בְּחַפְּסִים וּתְמַמְטִים בְּשַׁעוּרִים. רַבִּי לִיעֲזָר בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: מִשְׁתַּעֲשֶׂה גְּבִילוּלִין גְּבִילוּלִין. מַה? וּפְלִיגָ? כָּאֵן – לְהִלְכָה. כָּאֵן – לְדַבֵּר תּוֹרָה.

תַּנִּי רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָה אוֹמֵר: מִשְׁתַּעֲשֶׂה מִקְרָצוֹת מִקְרָצוֹת. מַה טְעֵמָא דְרַבִּי יוֹדָה בֶּן בְּתִירָה? (בְּמַדְבַּר טו, ב) **כְּתִירוּמַת גֶּרֶן בֶּן תְּרִימוֹ אֲתָה.** מַה תְּרוּמַת גֶּרֶן – נִיטְלַת מִן הַגְּמוּר, אִף זוּ – נִיטְלַת מִן הַגְּמוּר. מַעֲתָה, לְכַשְׁתַּאֲפָה! רַבִּי מַתְנִיָה לֹא הוֹקְשָׁה לְתִירוּמַת הַגְּמוּר, אֲלָא

[דף ט"ו ע"ב]

לְמִלְאכְתָּה הַעִירוּם בְּלֶבֶד. רַבִּי יוֹסִי בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ: דְּרַבִּי עֲקִיבָה הִיא. דְּתַנִּינָן תַּמּוֹן: הַנוֹטֵל חֵלְהָ מִן חֶסֶד, רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: חֵלְהָ. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵינָה חֵלְהָ. בְּלוּם אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה אֲלָא לְשַׁעֲבֵר. שְׂמָא בְּתַחֲלָה? וְהָא – בְּתַחֲלָה נֵן קִימִין.

רַבִּי יוֹנָה, רַבִּי חֵייה בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ: יִרְדּוּ לָהּ בְּשֵׁיטַת רַבִּי עֲקִיבָא. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: דְּבָרֵי הַכֹּל הִיא. כִּיּוֹן שֶׁהִיא נוֹתֶנֶת אֵת הַמַּיִם – זוּ הִיא רֵאשִׁית עֲרִיסוֹתֵיכֶם.

תַּנִּי: מַעֲשֵׂר טָבֵל שְׁנַתְעָרַב בְּחַוִּילִין – אוֹסֵר כָּל שְׁהוּא. אִם יֵשׁ לוֹ פְּרָנְסָה מִמָּקוֹם אַחַר – מוֹצִיא לְפִי חֶשְׁבוֹן. וְאִם לֹא, רַבִּי לִיעֲזָר בֶּן עֶרְדָּא אוֹמֵר: יִקְרָא שֵׁם לְתִירוּמַת מַעֲשֵׂר שְׁבוּ, וְיַעֲלֶה בְּאַחַת וּמְאָה.

רַבִּי יַעֲקֹב גְּבוּלְיָא בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָה: הִלְכָה בְּרַבִּי אֲלִיעֲזָר בֶּן עֶרְדָּא. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מִמַּה שְׁלִמְדוּ אֵת הַכְּהֻנּוֹת, הָדָא אָמְרָה: אִין הִלְכָה בְּרַבִּי לִיעֲזָר בֶּן עֶרְדָּא.

מַה לְּמַדּוּ אֵת הַכְּהֻנּוֹת? הֲרִי זֶה חֵלְהָ עַל הַעֵיפָה הוֹאֵת, וְעַל שְׂאוֹר הַמַּתְעָרַב בָּהּ, וְעַל חֶסֶד שְׁנַשְׁתִּיר בָּהּ, וְעַל הַקְּרִיץ שְׁנִיתוֹן תַּחְתֵּיהָ, וְלְכַשְׁתַּעֲלָה בּוֹלָה גּוֹשׁ אֶחָד הוֹקֵדֵשׁ זֶה שְׁבִידֵי לְשֵׁם חֵלְהָ.

הויץ מן הטמא שְׁבֵה, וְאָמַר הוּא וְהַטְּמָא שְׁבֵה, וְיַעֲלֶה בְּאֶחָד וּמֵאַהּ! רַבִּי יוֹנָה אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל קְפוּדְקִינְיָ, וְחָד מִן רַבְנֵינוּ, חָד אָמַר: בָּאֵן – בְּשֵׁישׁ בּוּ כְּדִי לְהַעֲלוֹת, וְכֵאֵן – בְּשֵׂאִין בַּהּ כְּדִי לְהַעֲלוֹת. וְחֲרָנָא אָמַר: מַכִּינּוּן שְׁהוּא זָקוּק לְהַעֲלוֹת – כְּמִי שֵׁישׁ לוֹ פְּרָנְסָה מִמְּקוֹם אַחֵר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: נִרְאִין דְּכָרִים בְּעָרְבֵי

[דף ט"ז ע"א]

שְׁבֵתוֹת, שְׁזַה מְבִיאָה וְזַה מְבִיאָה, כְּמַפְרִישׁ מִחַיִּיב עַל חַיִּיב, אֲכָל בַּחֹל, תִּקְנֵנוּ בַּחֲלָה – שְׁתֵּהָא נִיפְלַת מִן הַטְּהוֹר עַל הַטְּמֵא, וְשֵׁלָא מִן הַמוּקְרָה. שְׁמָא מַפְטוֹר עַל הַחַיִּיב?

אָמַר רַבִּי יוֹנָה: לֹא מִסְתַּבְּרָא דְלָא בַּחֹל. אֲכָל בְּעָרְבֵי שְׁבֵת – צְרִיכָה לִזְמַר הוּא וְהַטְּמָא שְׁבֵה. לְמַה? עַד שֵׁלָא תַעֲשֶׂה גוֹשׁ אַחַד, הוּא נִיפְלַת לְשׁוּם חֲלָה. מִשְׁתַּעֲשֶׂה גוֹשׁ אַחַד – הוּא קְדִישָׁה לְשֵׁם חֲלָה. אִם אוֹמַר אֵת: הוּא מִן הַטְּמֵאָה שְׁבֵה, נִמְצָא טָבֵל טְמֵא מְעוֹרָב בְּעִיסָה וּבַחֲלָה. מִתּוֹךְ שְׂאֵת אוֹמַר: הוּא וְהַטְּמָא שְׁבֵה – הוֹלִין טְמֵאִין הֵן, לֹא מוּטָב לְהַפְרִישׁ מִטְּהוֹר עַל הַטְּמֵא? וְלֹא יְהֵא טָבֵל טְמֵא מְעוֹרָב בְּחִילִין.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר אַבְדּוּמָא: וְלֹא לְמַפְרִיעוּ הוּא קְדִישָׁה? מַכִּינּוּן שְׁהוּא קְדִישָׁה

[דף ט"ז ע"ב]

לְמַפְרִיעָה – כְּמַפְרֶשֶׁת מִחַיִּיב עַל חַיִּיב.

לְמַה לִּי, וּבִלְבַד שֵׁלָא יְהֵא שֵׁם חֲמוּשֵׁת רַבְעִים קַמָּה? אָמַר רַבִּי מַתְנִיָא: מַתְנִיתָא – קוֹדֵם עַד שֵׁלָא לְמַדוּ אֵת הַכְּהֻנּוֹת.

הַלְכָה ב' מַתְנִי' נִדְמָעָה עֲפָתָה עַד שֵׁלָא גִלְגְּלָה – פְּטוּרָה, שְׁהַפְדָּמַע – פְּטוּר. וּמִשְׁגֻּלְגְּלָה – הַיְבֵת. נוֹלַד לָהּ סַפֵּק טְמֵאָה, עַד שֵׁלָא גִלְגְּלָה – תַעֲשֶׂה כְּטְמֵאָה. וּמִשְׁגֻּלְגְּלָה – תַעֲשֶׂה כְּטְהוֹרָה.

גַּמְרָא אָמַר רַבִּי יוֹנָה: תַרְתִּינִן מִלִּין תַנִּי רַבִּי חֵיָא רֹבָא, וְאִינוּן פְּלִיגִין חֲדָא עַל חֲדָא! טָבֵל מַנְיָנוּ בַּחֹלִין. וְכֵל הַסַּפֵּק פּוֹסֵל אֵת הַתְּרוּמָה וּפּוֹסֵל אֵת הַחֹלִין מִלְעֲשׂוֹת תְּרוּמָה. וְקָשְׁיָא, אִם טָבֵל מַנְיָנוּ בַּחֹלִין, לְמַה לִּי פּוֹסֵל אֵת הַתְּרוּמָה, וְאֵת הַחֹלִין מִלְעֲשׂוֹתֵן תְּרוּמָה, וְהֵא מַנְיָנוּ בַּחֹלִין?

אָמַר רַבִּי יוֹנָה: אוֹף אֲנִן תַנִּינִן תַרְתִּיהוֹן. טָבֵל מַנְיָנוּ בַּחֹלִין. דְּתַנִּינִן תַפְּסִין: אוֹכֵל מַעֲשֵׂר שְׁהוּכְשֵׁר כְּמוֹשָׁקָה, וְנִנְעֵ בּוּ טְבוּל יוֹם אוֹ יְדִים מְסוּאֲבִין – מַפְרִישִׁין מִפְּנֵי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר בְּטְהוֹרָה, מַפְנֵי שְׁהוּא שְׁלִישִׁי. חֲדָא אָמַרְה: שְׁהַטָּבֵל מַנְיָנוּ בַּחֹלִין.

מִסְכַּת פְּלָאִים פָּרָק שְׁלִישִׁי

כָּרַם. אַחַת נִכְנַסְתָּ וְאַחַת יוֹצֵאת - הֲרִי זֶה אֵינוֹ כָּרַם :

ו. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: חֲרִיץ שְׁנֵטוּעַ כְּהַלְכָתוֹ, אוֹ שֶׁהִיָּה מִקֵּץ כְּשׁוֹכֵךְ הִזָּה עָגוּל - הֲרִי זֶה אֵינוֹ חֲרִיץ. כָּרַם שְׁנֵטוּעַ עֲרֻבֹכֵיא, אִם יֵשׁ בוֹ לְכוּן שְׁתִּים כְּנֶגֶד שְׁלֵשׁ - הֲרִי זֶה כָּרַם, וְאִם לָאוּ - אֵינוֹ כָּרַם. זֶה הִיָּה מַעֲשֶׂה, וּבָאוּ וְשָׁאלוּ אֶת רַבִּין גְּמַלְיָאֵל, אָמַר לָהֶם: צָאוּ וְשָׁאלוּ אֶת יוֹסִי בֶן גִּילָאִי, שֶׁהוּא בֵּר וּבְקִי בְּהַלְכוֹת הַכָּרַם. יֵצְאוּ וְשָׁאלוּהוּ, אָמַר לָהֶן: אִם יֵשׁ בוֹ לְכוּן שְׁתִּים כְּנֶגֶד שְׁלֵשׁ - הֲרִי זֶה כָּרַם, וְאִם לָאוּ - אֵינוֹ כָּרַם. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: כָּרַם שְׁנֵטוּעַ עַל פְּחוֹת מְאַרְבַּע אַמּוֹת, אוֹ יוֹתֵר עַל שְׁמוֹנֶה אַמּוֹת - הֲרִי זֶה אֵינוֹ כָּרַם:

ז. כָּרַם שְׁנֵטוּעַ שְׂאִינוֹ כְּהַלְכָתוֹ, וְשׁוּרָה אַחַת נִכְנַסְתָּ וְאַחַת יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ, כְּשֶׁהוּא מוֹדֵד - נוֹתֵן לְכָרַם אַרְבַּע אַמּוֹת, וְלִשְׁוּרָה שְׁשֶׁה טְפָחִים. הִיָּה נְטוּעַ כְּהַלְכָתוֹ, וּגְפָנִים הַחֲצִיזוּנִים כְּנֶגֶד בֵּינְתֵימִים, כְּשֶׁהוּא מוֹדֵד מִבְּפָנִים, נוֹתֵן לְכָרַם מִבְּפָנִים - אַרְבַּע אַמּוֹת, וְלְגְפָנִים - שְׁשֶׁה טְפָחִים:

ח. גֶּפֶן שְׁנֵטוּעָה בַּמְדֻרְגָה - נוֹתֵנִין לָהּ עֲבוּדְתָהּ. הַזֹּרְעִים וְהַיִּרְקוֹת שְׁנֵטוּעֵין בַּמְדֻרְגָה - נוֹתֵנִין לָהֶן עֲבוּדְתָן. הִיָּה שְׁתֵּי שָׂדוֹת זוֹ לְמַעַלָּה מִזוֹ, הַתְּחַתּוֹנָה נְטוּעָה כָּרַם, וְהָעֲלִיוֹנָה אֵין נְטוּעָה כָּרַם - זוֹרַע אֶת הָעֲלִיוֹנָה עַד שְׁמִינֵי עָשָׂרָה שָׁל תְּחַתּוֹנָה. הָעֲלִיוֹנָה נְטוּעָה כָּרַם, וְהַתְּחַתּוֹנָה אֵין נְטוּעָה כָּרַם - זוֹרַע אֶת הַתְּחַתּוֹנָה וְאֶת הַמְדֻרְגָה עַד שְׁמִינֵי עָשָׂרָה לְעַקֵּר גְּפָנִים:

ט. גֶּפֶן שְׁנֵטוּעַ בְּנִקְעַ עֲמוּק עֲשָׂרָה וָרַחֵב אַרְבַּעַה - נוֹתֵנִין לָהּ עֲבוּדְתָהּ לְמִטָּה. פְּחוֹת מִכֵּן - נוֹתֵנִין לָהּ עֲבוּדְתָהּ לְמַעַלָּה:

י. חֲרִיץ שְׁעוֹכֵר בְּכָרַם עֲמוּק עֲשָׂרָה וָרַחֵב אַרְבַּעַה, רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר: זוֹרְעִין בְּתוֹכָהּ שְׁלֹשָׁה זְרַעוֹנִין אֶחָד מִכָּאֵן וְאֶחָד מִכָּאֵן, וְאֶחָד בְּאֶמְצַע. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן יַעֲקֹב אָמַר: נִרְאִין דְּבָרֵי רַבִּי אֶלְעָזָר בְּחֲרִיץ מִכָּרֵץ:

א. אֵיזוֹ הִיא קִרְחַת הַכָּרַם? כָּרַם שְׁחָרֵב אֶמְצָעוֹ, וְנִשְׁתִּירוֹ אַרְבַּע וְחֲמֵשׁ שׁוּרוֹת גְּפָנִים, בֵּין מְאַרְבַּעַה רִוּחוֹת, וּבֵין מְשֻׁלְשָׁה רִוּחוֹת, וּבֵין מְשֻׁפֵּי רִוּחוֹת, זֶה כְּנֶגֶד זֶה:

ב. אֵיזוֹ מִחֹל הַכָּרַם? בֵּין שְׁנֵי כְרָמִים; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אִם אֵין שֵׁם אֶלָּא שְׁתִּים עֲשָׂרָה אִמָּה - לֹא יָבִיא זֶרַע לְשֵׁם. הִיָּה שֵׁם שְׁתִּים עֲשָׂרָה אִמָּה - נוֹתֵנִין לוֹ עֲבוּדָתוֹ, וְזוֹרַע אֶת הַמּוֹתֵר:

ג. יֵשׁ בְּמַחֲיצַת הַכָּרַם לְהַקֵּל וְלְהַחְמִיר. כִּיצַד? מַחֲיצָה סְמוּכָה לְגְפָנִים - זוֹרַע חוּצָה לָהּ, עַד שְׁמִינֵי עָשָׂרָה לְעַקֵּר מַחֲצִיפָה, שְׂאֵלוֹ אֵין שֵׁם - נוֹתֵנִים לְכָרַם אַרְבַּע אַמּוֹת וְזוֹרַע אֶת הַמּוֹתֵר. הִיָּתָה מְשׁוּכָה אַחַת עֲשָׂרָה אִמָּה - לֹא יָבִיא זֶרַע לְשֵׁם, שְׂאֵלוֹ אֵין שֵׁם מַחֲצִיפָה - נוֹתֵן לְכָרַם אַרְבַּע אַמּוֹת וְזוֹרַע אֶת הַמּוֹתֵר:

ד. מַחֲצִיפַת הַכָּרַם שְׁנַפְרָצָה, אוֹמְרִים לוֹ: 'גְּדוּר'. גְּדוּרָה וְנַפְרָצָה, אוֹמְרִים לוֹ: 'גְּדוּר'. אִם נִתְיָאֵשׁ הִימְנָה - הֲרִי זֶה קִדָּשׁ וְחֵיב בְּאַחֲרִיּוּתָהּ. כִּמָּה תֵּהֵא מְטַעָתָה? שְׁלֹשׁ כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ. נִטְלָה אַחַת מִן הַקִּיצוֹנָה - הֲרִי זֶה כָּרַם. כִּמָּה יֵהֵא בֵּינֵיהֶן? שְׁתִּים כְּנֶגֶד שְׁתִּים, מְאַרְבַּע אַמּוֹת וְעַד שְׁמוֹנֶה. וְהַזֵּנֵב - מְאַרְבַּע אַמּוֹת וְעַד שְׁמוֹנֶה. הִיָּה שְׁתִּים כְּנֶגֶד שְׁתִּים, מְאַרְבַּע אַמּוֹת וְעַד שְׁמוֹנֶה, וְהַזֵּנֵב פְּחוֹת מְאַרְבַּע אַמּוֹת, אוֹ יֵתֵר עַל שְׁמוֹנֶה, אוֹ שְׁתִּים כְּנֶגֶד שְׁתִּים פְּחוֹת מְאַרְבַּע אַמּוֹת עַד שְׁמוֹנֶה, אוֹ יֵתֵר עַל שְׁמוֹנֶה, וְהַזֵּנֵב מְאַרְבַּע אַמּוֹת עַד שְׁמוֹנֶה - הֲרִי זֶה אֵינוֹ כָּרַם, עַד שִׁיְהִי שְׁתִּים כְּנֶגֶד שְׁתִּים מְאַרְבַּע אַמּוֹת עַד שְׁמוֹנֶה, וּמִזֵּנֵב, מְאַרְבַּע אַמּוֹת וְעַד שְׁמוֹנֶה:

ה. כְּנֶגֶת מִכָּוֵן וְנוֹף אֵין מִכָּוֵן - הֲרִי זֶה כָּרַם. נוֹף מִכָּוֵן וְכְנֶגֶת אֵין מִכָּוֵן - הֲרִי זֶה אֵינוֹ כָּרַם. הִיָּה דִקְוֹת וְלֹא הִיָּה מְכֻנּוֹת, הָעֵבֹב וְנִעֲשׂוּ מְכֻנּוֹת - הֲרִי זֶה כָּרַם. כִּיצַד יוֹדַע אִם הִיָּה מְכֻנּוֹת אִם לָאוּ? מוֹתֵחַ אֶת הַחוּט לְעַקֵּר גְּפָנִים, אִם הִיָּה כְּלָן נּוֹגְעוֹת בַּחוּט - הֲרִי זֶה

בזרעים - לא תהא כלאים בכרם. אלו ואלו מוידם: שחיב בערלה:

מסכת כלאים פרק רביעי

א. רבן גמליאל ובית דינו התקינו: שיהו מרחיקין ארבע אמות מעקר גפנים ולשדה. העושה מחיצה לכרם גבוהה עשרה ורחבה ארבעה - בטל ארבע אמות שבכרם. העושה מחיצה לגפן גבוה עשרה ורחבה ארבעה - בטל ששה טפחים שבגפן. העושה מחיצה לכרם גבוה עשרה ואינה רחבה ארבעה - לא בטל ארבע אמות שבכרם. העושה מחיצה לכרם גבוה עשרה ואין רחבה ארבעה - לא בטל ששה טפחים שבגפן:

ב. בכל עושין מחיצה, באבנים ובמחצלות, בקשים ובקנים ובקולחות, אפלו שלשה חבלים זה למעלה מזה וזה למעלה מזה, ובלבד שלא יהא בין חבל לחברו שלשה טפחים, כדי שיכנס הגדי. רבי אליעזר אומר: רעפים שהעביר על גבי חריץ - הרי הרעפים כמחיצה, ובלבד שלא יהא בינו לבין חברו כמלאו. רבי יהודה אומר: קנים שהעבירו על גבי חריץ - הרי הקנים כמחיצה צריך שלא יהא בין קנה לחברו שלשה טפחים כדי שיכנס הגדי. רבי יוסי אומר: אם היו קנים מדוקרנין ועשה להם פאה מלמעלה - מתר:

ג. נמצאת אומר, שלש מדות במחצה. כל שפחות משלשה - צריך שלא יהא בינו לחברו שלשה טפחים כדי שלא יכנס הגדי. וכל שהן שלשה, משלשה עד ארבעה - צריך שלא יהא בינו לבין חברו כמלאו, כדי שלא יהו פרוצות כבנין. היו יתרות על בנין, אף כנגד הבנין - אסור. כל שהן ארבעה, מארבעה ולמעלה - צריך שלא יהא בינו לבין חברו כמלאו, כדי שלא יהא פרוץ פעומד. אם הפרוץ מרבה על העומד, כנגד העומד - מתר, כנגד הפרוץ - אסור. אם הייה עומד מרבה על הפרוץ, אף כנגד הפרוץ - מתר. ובלבד שלא תהא פרצה יתרה על עשר אמות. אם היו קנים מדוקרנין ועשה להם

יא. הנוטע ירק בכרם, או המקים - הרי זה מקדש ארבעים וחמשה גפנים. אימתי? בזמן שנטועות על ארבע ארבע, או על חמש חמש. היו נטועות על שש שש, או על שבע שבע - הרי זה מקדש שש עשרה אמה לכל רוח, עגלות לא מרבעות. רבי שמעון בן אלעזר אומר: תוקע יתד בארץ ומודד שש עשרה אמה לכל רוח, עגלות לא מרבעות, מפני שנוראית כקרן טבלא. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי אלעזר בר שמעון: הזורע, וסערתו הרוח לאחוריו - מתר, מפני שהוא אנס. סערתו הרוח לפניו - אסור:

יב. בעל הבית שקים ירקות שדה בכרם - אסור לו ואסור לכל אדם. אחר מכל מקום שקים ירקות שדה בכרם - אסור לו ומתר לכל אדם:

יג. הלשישות, והלביצין, והברמיר, והבולפסין, והפרכוס, והקינרה, והחמיתה, והתלמית, והסיאה, והאזוב, והקורנית, והקשוואין, והדלועין, והאבטיחין, והמלפפונות, ופול המצרי - מיני זרעים, הרי הן כלאי הכרם. האירוס, והקיסוס, ושושנת המלך - מיני זרעים, ואינן כלאים בכרם. רבי דוסתאי בן יהודה אומר: מיני דשאים, והן כלאים. החשיפה, והאוסין, והגמי, וכל הגדלין באפר - מיני דשאים, והן כלאים בכרם. הקנים, והחבין, והורד, והאטדין - מין אילן, ואינן כלאים בכרם. זה הכלל: כל המוציא עלין מעקרו - הרי זה ירק. וכל שאין מוציא עלין מעקרו - הרי זה אילן:

יד. החצב, רבי ישמעאל אומר: כלאים. וחכמים אומרים: אין כלאים. פשות, רבי טרפון אומר: אין כלאים. וחכמים אומרים: כלאים. צלף, בית שמאי אומרים: כלאים בכרם ואינם כלאים בזרעים. ובית הלל אומרים: אינן כלאים, לא בכרם ולא בזרעים. אמר רבי טרפון: אם כלאים בכרם - תהא כלאים בזרעים, ואם אין כלאים

פֶּאָה מְלַמְעֵלָה, אֶפְלוּ יִתְרָה עַל עֶשֶׂר אֲמוֹת – מִתָּר:

ד. כָּל מַחִיצָה שֶׁעֲשׂוּיָה שְׁתֵּי וְאֵין עֲשׂוּיָה עֶרֶב, עֶרֶב וְאֵין עֲשׂוּיָה שְׁתֵּי – הָרִי זֶה מַחִיצָה. רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין מַחִיצָה אֲלָא עַד שֶׁתְּהֵא עֲשׂוּיָה שְׁתֵּי וְעֶרֶב. מַעֲשֵׂה שְׁהֶלֶךְ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֲצֵל רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּכַפֵּר עֲזוּז, הִרְאָהוּ גִפֶּן שְׁמִדְלָה עַל מִקְצֵת תְּאַנְהָ, אָמַר לוֹ: מָה אֲנִי לְהִבִּיא זֶרַע תַּחַת הַמּוֹתָר? אָמַר לוֹ: מִתָּר, שְׂאֵין אָדָם מְבַטֵּל תְּאַנְתּוֹ מִפְּנֵי גִפֶּנוּ. הֵעֲלָהוּ מִשֶּׁם לְבֵית הַמְּגִנִּים¹, וְהִרְאָהוּ גִפֶּן שְׁמִדְלָה עַל מִקְצֵת קוֹרָה וְכוּ סִדֵּן שֶׁל שְׁקָמָה וְכוּ קוֹרוֹת הֶרְבֵּה, אָמַר לוֹ: תַּחַת קוֹרָה זֶה – אֶסוּר, וְהִשְׁאָר – מִתָּר, שְׂאֲנִי רוֹאָה שֶׁכָּל קוֹרָה וְקוֹרָה בְּאֵילָן – אֵילָן בְּפִנֵּי עֲצָמוֹ. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אִם הִיָּה מִפְּסִיק בֵּין קוֹרָה לְחִבְרָתָה – כְּאֵלוֹ אֵילָן אַחַד:

ה. אֵלוֹ הֵן פְּסָקֵי עָרִים: עָרִים שֶׁחָרַב אֲמַצְעוּ, וְנִשְׁתַּיְרוּ בּוֹ חֲמֵשׁ גִּפְנִים מִכָּאֵן וְחֲמֵשׁ גִּפְנִים מִכָּאֵן, אִם אֵין שָׁם שְׁמוֹנָה אֲמוֹת – לֹא יִבִּיא זֶרַע לְשָׁם. אִם הִיָּה שָׁם שְׁמוֹנָה אֲמוֹת וְעוֹד – נוֹתְנִין לוֹ עֲבוּדָתוֹ וְזוֹרַע אֶת הַמּוֹתָר. כִּמָּה הוּא 'וְעוֹד'? אַחַד מִשְׁשֵׁה טְפָחִים בְּאֵמָה:

ו. הַעוֹשֶׂה מַחִיצָה לְכָרֶם גְּבוּהַ עֲשָׂרָה וְאֵין רְחֻבָה אַרְבַּעָה – לֹא בִטֵּל אֶת אַרְבַּע אֲמוֹת שֶׁבְּכָרֶם. הַעוֹשֶׂה מַחִיצָה לְגִפֶּן, גְּבוּהַ עֲשָׂרָה וְאֵינָה רְחֻבָה אַרְבַּעָה – לֹא בִטֵּל שְׁשֵׁה טְפָחִים שֶׁבְּגִפֶּן:

ז. זְמוּרָה שֶׁל גִּפֶּן שֶׁהִיתָה מְדֻלָּה עַל גִּבֵּי תְּבוּאָה, אֶפְלוּ הִיא מֵאָה אֵמָה – כָּל הַגִּפֶּן אֶסוּרָה, הִיא וּפְרוֹתֶיהָ. תְּבוּאָה שֶׁנִּשְׁטַעָה תַּחַת הַגִּפֶּן – מַחֲזִיר וְאֵינוֹ מְקַדָּשׁ. הַגִּפְנִים וְהִירִקוֹת שְׁנוּטִין לְתוֹךְ הַגִּפֶּן, אֲבָא שְׂאוּל אוֹמֵר, רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: יַחֲזִיר. וְכֵן עֲזָאֵי אוֹמֵר: יִסְפֵּר:

ח. הִיָּו שְׂרָשִׁין יוֹצְאִין בְּתוֹךְ אַרְבַּע אֲמוֹת שֶׁבְּכָרֶם – הַכֵּל מוֹדִים שְׂעֵקֶר. שְׂרָשֵׁי פֶּאָה יוֹצְאִין בְּתוֹךְ אַרְבַּע אֲמוֹת שֶׁבְּכָרֶם, אֶפְלוּ לְמִטָּה מִשְׁלֹשָׁה טְפָחִים – מִתָּר:

ט. הַמְּבַרְיָךְ אֶת הַגִּפֶּן בְּאַרְץ, וְאֵין עַל גִּבֵּי עֶפֶר, אֲלָא כָּל שֶׁהוּא – מִתָּר לְזוֹרַע מִכָּאֵן וּמִכָּאֵן, וְאֶסוּר לְזוֹרַע עַל גִּבֵּיו. הִיָּה עַל גִּבֵּיו עֶפֶר שְׁלֹשָׁה טְפָחִים – מִתָּר לְזוֹרַע עַל גִּבֵּיו. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, בֵּית שְׂמַאֵי אוֹמְרִים: עֲשָׂרָה טְפָחִים, וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: שְׁשֵׁה טְפָחִים. הַבְּרַכָּה שֶׁבְּסֻלַּע, אָף עַל פִּי שְׂאֵין עֶפֶר עַל גִּבֵּיו אֲלָא שְׁתֵּי אֲצַבְעוֹת – מִתָּר לְזוֹרַע עַל גְּבֵה; דְּבַרִּי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: שְׁלֹשׁ אֲצַבְעוֹת:

י. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: תְּבוּאָה שֶׁהִשְׂרִישָׁה – הָרִי זֶה אֶסוּרָה וּמְקַדָּשֶׁת וּמִתְקַדָּשֶׁת. גִּפְנִים שֶׁהִשְׂרִישוּ – הָרִי אֵלוֹ אֶסוּרִין וּמְקַדָּשִׁין, אֲבָל אֵין מִתְקַדָּשִׁין עַד שְׂעֵשׂוּ כְּפוּל הַלְבָּן. מְקַצְתֶּם עֲשׂוּ כְּפוּל הַלְבָּן, וּמְקַצְתֶּן לֹא עֲשׂוּ, אֶת שְׂעֵשׂוּ כְּפוּל הַלְבָּן – אֶסוּרִין, וְאֶת שְׂלֹא עֲשׂוּ כְּפוּל הַלְבָּן – מִתָּרִין:

יא. הַמַּעֲבִיר עֲצִין נְקוּב בְּכָרֶם, אִם הוֹסִיף מְאֵתִים – אֶסוּר, אֲבָל אֵין מִתְקַדָּשׁ עַד שְׂעֵינְחָנוּ תַּחַת הַגִּפֶּן. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אֵין בֵּין עֲצִין נְקוּב לְשְׂאֵינוֹ נְקוּב, אֲלָא הַכֶּשֶׁר זֶרְעִים בְּלִבָּד:

מִסְכַּת כְּלָאִים פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. כְּלָאֵי הַכָּרֶם – מִתָּרִין מִשּׁוּם גִּזְל, וּפְטוּרִין מִן הַמַּעֲשֵׂר. כְּלָאֵי זֶרְעִים – אֶסוּרִין מִשּׁוּם גִּזְל, וְחִיבִין בְּמַעֲשֵׂרוֹת:

ב. סוּס שֶׁיֻּלְּדָה מִין חֲמוֹר – מִתָּר עִם אִמּוֹ. וְאִם הִיָּה אֲבִיו חֲמוֹר – אֶסוּר עִם אִמּוֹ. חֲמוֹר שֶׁיֻּלְּדָה מִין סוּס – מִתָּר עִם אִמּוֹ. רַחֵל שֶׁיֻּלְּדָה מִין עֵז – מִתָּר עִם אִמּוֹ. אִם הִיָּה אֲבִיו עֵז – אֶסוּר עִם אִמּוֹ. עֵז שֶׁיֻּלְּדָה מִין רַחֵל – מִתָּר

¹ בַּמּוֹשְׁבֵינִיּוֹת (כְּלָאִים ו, ד): 'הַמְּגִנִּיה'.

תּוֹסֶפֶת

הַשָּׁלֵם

עם אמו. אם היה אביו רחל - אסור עם עמו, ואין קרב לגבי מזבח. כוי - מטילין עליו שני חומרין:

ג. אין קושרין את הסוס לצדי הקרון, ולא לאחר הקרון. ולא את הלכדקים לגמלים. רבי מאיר מתיר. אם היו מסייעין בירידה ובעליה - הכל מודים שהוא אסור:

ד. לא יקשר סוס לפרד, ופרד לחמור, וחמור לערוד, מפני שמנהגין זה את זה. אם עשה כן - רבי מאיר מחיב, וחכמים פוטרין. רבי יהודה אומר: בני סוסה ובני חמורה - אסורין זה עם זה. וחכמים אומרים: כל הפרדות מין אחד הן. אסי הבבלי אומר: אסור לרכב על גבי הפרדה מקל וחמר, ומה אם במקום שמתר ללבש שני חלוקות כאחד - הרי הוא אסור בתערובתן, מקום שאסור לנהג שתי בהמות - אינו דין שיהא אסור בתערובתן?! אמרו לו: הרי הוא אומר (מלכים-א א, לג): "והרפבתם את שלמה בני על הפרדה אשר לי והורדתם אתו אל גחון". אמר להן: אין משיבין מתקוע². אמרו לו: הרי הוא אומר (מלכים-א טו, ה): "אשר עשה דוד את הישר בעיני ה' ולא סר מכל אשר צוהו כל ימי חייו רק בדבר אוריה החתי":

ה. כלב - מין חיה. רבי מאיר אומר: מין בהמה. מה הפרש בין רבי מאיר וחכמים? אלא: שהכותב חיתו לבנו, רבי מאיר אומר: כתב לו כלב. וחכמים אומרים: לא כתב לו כלב. הכותב בהמתו לבנו, רבי מאיר אומר: לא כתב לו כלב. וחכמים אומרים: כתב לו כלב. כופרי - מין חיה:

ו. הירודין והנעמות - הרי הן כעופות לכל דבר. ואין בהמה טמאה יולדת מן טהורה, ולא טהורה מן טמאה, ולא גסה מן דקה, ולא דקה מן גסה, ולא אדם מן בלן, ולא בלן

מן אדם. כל שיש בישוב - יש במדבר. הרבה יש במדבר מה שאין בישוב. כל שיש ביבשה - יש ביים. הרבה יש ביים מה שאין ביבשה. אין מין חלדה ביים:

ז. החוסם את הפרה, והמזוג את הכלאים - פטור, שאין לה שהוא חיב אלא הנוהג והמנהיג בלבד:

ח. צמר הגמלים וצמר הרחלים שטרפן זה עם זה, אם הרב מן גמלים - מתר. במה דברים אמורים? בזמן שטרפן זה בזה והביא פשתן ביניהם. אבל העושה חלוק שכולל צמר הגמלים וכולל צמר הארנבים, וארג בו חוט אחד של צמר בצד זה, וחוט אחד של פשתן בצד זה - אסור. בגד שיש בראשו אחד כלאים - לא יתכסה בצד השני, אף על פי שהכלאים מנח בארץ:

ט. חלוק של צמר שנפרם ופרפו בחוט של פשתן, ושל פשתן שנפרם ופרפו בחוט של צמר - אין בו משום כלאים, ואין יוצאין בהם בשבת. תפרן - אסורין משום כלאים, ויוצאין בהן בשבת:

י. לובש אדם שתי חלקות של צמר ושל פשתן זו על גב זו, אף על פי שפנדתו חגורה עליו מבחוץ, ובלבד שלא יתן את המשיחה ויקשר בין שתי כתפיו. בלארי נשים - אין בהן משום כלאים. תפרן - מקבלות הטמאה ואסורות משום כלאים. מטפחות תבה - אין בהן משום כלאים. מטפחות ידים, ומטפחות ספרים, ומטפחות ספוג - אין בהם משום כלאים. רבי אליעזר אומר: דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, רבי אליעזר מתיר, וחכמים אוסרין:

יא. לא יתן את המרדעת על כתפו אפלו להוציא עליה את הזבל. ורבי אלעזר ברבי שמעון מתיר. בגד שאבד בו כלאים - לא

² פרוש: מן המלכות. ויש אומרים: שהפגנה על

עירא רבו של דוד שהיה מעיר תקוע.

ימְכַרְנוּ לְנִכְרִי, וְלֹא יַעֲשֶׂנוּ מַרְדְּעַת לַחֲמוֹר.
 רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֱלֵעָזָר אוֹמֵר: לֹא יַעֲשֶׂה
 הַיִּמְנוּ טְלָאי לְבָגָד אִימְרָא הַמְּפָרְסַמַּת. אָבֵל
 יַעֲשֶׂה הַיִּמְנוּ תַכְרִיף לַמֵּתִים:

יב. כִּפָּה שֶׁל צֹמֵר שֶׁנִּתְּנוּ בַּפְּשֵׁתָן - מִתֵּר.
 עָשָׂה שְׁנֵי רֵאשֵׁי בְּצַד אֶחָד - אֶסּוּר. צֹמֵר
 שֶׁנִּתְּנוּ בַּפְּשֵׁתָן לְהִיּוֹת אוֹרֵג עֲלָיו - הָרִי זֶה
 אֶסּוּר, שֶׁבִּשְׂעָה שֶׁהוּא אוֹרֵג הִיּה נְטוּה. אָמַר
 רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֱלֵעָזָר: לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ
 שֶׁעֲטוּטָו? מִפְּנֵי שֶׁמְלִיז אֶת אָבִיו שֶׁבִּשְׂמִים
 עָלָיו:

יג. רַבִּי חֲנִינְיָה בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: לֹא יִקְשֹׁר
 סָרֵק שֶׁל צֹמֵר וְשֶׁל פְּשֵׁתָן לַחֲגוּר בּוֹ אֶת
 מִתְּנָיו, אֲפִי עַל פִּי שֶׁהִרְצוּעָה בְּאֻמְצַע.
 הַפּוֹקְרִית וְהַצִּיפָּה - אֵין בָּהֶם מִשּׁוּם כְּלָאִים.
 וְאִם תִּפְרֹן - מִקְבָּלִין טִמְאָה וְאֶסּוּרִין מִשּׁוּם
 כְּלָאִים. פְּשֵׁתָן שֶׁצָּבְעוּ בַּחֲרַת - לֹא יִמְכְּרוּ
 לְנִכְרִי, וְלֹא יַעֲשֶׂנוּ אִימְרָא לַפְּשֵׁתָן
 הַמְּפָרְסַמַּת. בְּכָרִים וּבְכִסְתּוֹת - הָרִי זֶה מִתֵּר:

יד. אֶסְפָּלְנִית מְלוּגְמָא וּרְטָיָה - אֵין בָּהֶן
 מִשּׁוּם כְּלָאִים. הַמַּת, וְהַבְּהֵמָה, וְהַהֲהֵלִין,
 וְהַאֶפְסָלִים, וְהַאֶסְטָמָא, וְקִלְעַ, וְוִילוֹן, וּבִגְדֵי
 כְּהֻנִּים, וּבִגְדֵי כֹהֵן גְּדוּל - אֵין בָּהֶן מִשּׁוּם
 כְּלָאִים. בִּגְדֵי כֹהֵן גְּדוּל, הַיּוֹצֵא בָּהֶן לַמְּדִינָה
 - חֵיב. וּבִמְקַדֵּשׁ, בֵּין לְשֵׁרֵת וּבֵין שְׁלֵא
 לְשֵׁרֵת - פְּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁהֵן רְאוּיִן לַעֲבוּדָה:

מִסְכַּת שְׁבִיעִית פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

א. שְׁלֹשָׁה אֵילָנוֹת בַּתּוֹךְ בֵּית סָאָה - הָרִי אֵלּוּ
 מְצַטְרְפִין, וְחוֹרְשֵׁין כָּל בֵּית סָאָה בְּשִׁבְלִין.
 וּבִלְבָד שֶׁתְּהֵא מְטַעֲתָן מִמְטַע עֲשָׂרָה לְבֵית
 סָאָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה. וְרַבִּי יוֹסִי
 וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים: אֵין חוֹרְשֵׁין לָהֶם אֱלָא
 צָרְפָן. כִּמְהָ רֹחַ יְהֵא בִּינְיָהֶן? רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן
 גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כִּדִּי שִׁיְהָא בְּקֶר עוֹבֵר בְּכָלְיוּ.
 רַבֵּן גַּמְלִיאֵל וּבֵית דִּינּוֹ הִתְקַיְּנוּ: שִׁיְהוּ מִתְרִין
 בְּעַבּוּדַת הָאֶרֶץ עַד רֵאשׁ הַשָּׁנָה:

ב. אֵילָן הָעוֹמֵד בְּבֵית קַבִּים, וְשִׁנִּים
 הָעוֹמְדִים בְּבֵית אַרְבַּע קַבִּים - אֵין חוֹרְשֵׁין
 לָהֶם אֱלָא צָרְפָן. שְׁלֹשָׁה אֵילָנוֹת שֶׁל שְׁלֹשָׁה

בְּנֵי אָדָם, אֵילָנוֹת שֶׁל אַחַר, וְהַשְּׂדֵה שֶׁל
 אַחַר, אֲפִי עַל פִּי שֶׁבִּעַל הַשְּׂדֵה חוֹרֵשׁ מִפְּנֵי
 צָרְף שְׂדֵהוּ - הָרִי זֶה מִתֵּר. זִקְנָה שֶׁהִיא
 נִרְאִית בְּנִטְעָה - כְּנִטְעָה. נִטְעָה שֶׁהִיא
 נִרְאִית בְּזִקְנָה - כְּזִקְנָה. מַה בֵּין זִקְנָה
 לְנִטְעָה? זִקְנָה - עַד עֲצָרַת. נִטְעָה - עַד
 רֵאשׁ הַשָּׁנָה. זִקְנָה - מִעֵין שְׁלֹשָׁה, וְנִטְעָה -
 מִעֵין עֶשֶׂר. וְשְׂדֵה קַנִּים - גְּדוּן כְּנִטְעָה:

ג. שְׁלֹשָׁה קְשׁוּאִין שְׁלֹשָׁה דְלוּעִין וְאַרְבַּע
 נְטִיעוֹת - הָרִי אֵלּוּ מְצַטְרְפִין, וְחוֹרְשֵׁין כָּל
 בֵּית סָאָה בְּשִׁבְלִין. וּבִלְבָד שֶׁתְּהֵא מְטַעֲתָן
 עֲשָׂרָה לְבֵית סָאָה. כִּמְהָ רֹחַ יְהֵא בִּינְיָהֶן?
 רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כָּל שֶׁתְּחַתּוּ
 וְחוּצָה לוֹ - מְלֵא צֹמֵד וְכָלְיוּ:

ד. אֵיזוֹ הִיא נְטִיעָה? רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: בַּת
 חֲמֵשׁ, בַּת שֵׁשׁ, בַּת שְׁבַע. אָמַר רַבִּי: מִפְּנֵי מַה
 אָמְרוּ בַּת חֲמֵשׁ בַּת שֵׁשׁ וּבַת שְׁבַע? אֱלָא
 גְּפָנִים - בְּנֵי חֲמֵשׁ, תְּאֵנִים - בְּנֵי שֵׁשׁ, וְזִיתִים
 - בְּנֵי שְׁבַע:

ה. מוֹכְרִין וּמוֹצִיאִין זְבָלִים עָרֵב שְׁבִיעִית
 מִיִּשְׂרָאֵל הַחֲשׂוּד עַל הַשְּׁבִיעִית, וּמֵן הַנִּכְרִי
 וּמֵן הַכּוֹתֵי, אֶפְלוּ בְּשִׁבְעִית - מִתֵּר. עַד מַתִּי
 מִתֵּר לְזָבֵל? כָּל זְמַן שֶׁמִּתֵּר לַחֲרֵשׁ - מִתֵּר
 לְזָבֵל:

ו. מִשְׁקִין אֶת הַנְּטִיעוֹת - עַד רֵאשׁ הַשָּׁנָה.
 רַבִּי יוֹסִי בֶּן כִּיפּוֹר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר:
 בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים: מִשְׁקָה עַל הַנוֹף וְיוֹרֵד
 עַל הָעֵקֶר. בֵּית הֵלֵל אוֹמְרִים: עַל הַנוֹף וְעַל
 הָעֵקֶר. אָמְרוּ בֵּית הֵלֵל לְבֵית שְׂמַאי: אִם
 אִתְּהָ מִתֵּר לוֹ מִקְצָתוֹ - תִּתֵּיר לוֹ אֶת הַכֵּל.
 אִם אֵין אִתְּהָ מִתֵּיר לוֹ הַכֵּל - אֵל תִּתֵּיר לוֹ
 מִקְצָת:

ז. וּמִכְּנִיז אֶת הַנְּטִיעוֹת עַד רֵאשׁ הַשָּׁנָה. רַבִּי
 יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הָיוּ מְכוֹרְכוֹת לְפָנָי
 שְׁבִיעִית - נוֹטְלִין אֲפִי בְּשִׁבְעִית. אֵלּוּ הֵן
 עוֹגִיּוֹת, אֵלּוּ בְּדִידִין שֶׁבַעֲקָרֵי אֵילָנוֹת.
 מוֹתְרִין וּמְשַׁמְטִין בְּקַנִּים. מְקוּם שֶׁנִּהְיָ לְאוֹתָר
 וְלִשְׁמֵשׁ לְפָנָי הַחֵג - מוֹתְרִין וּמְשַׁמְטִין לְפָנָי

הַחֵג. לְאַחַר הַחֵג – מוֹתְרִין וּמִשְׁמָשִׁין לְאַחַר הַחֵג:

ח. פּגִי עָרַב שְׁבִיעִית שְׁנֹכְנָסוּ לְשְׁבִיעִית – רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מְקוֹם שְׁנֵהֲגוּ לְסוּף – אֵין סְכִין מִפְּנֵי שֶׁהֵיא עֲבוּדָה. מְקוֹם שֶׁלֹא נִהְגוּ לְסוּף – סְכִין. וְשָׁל שְׁבִיעִית שִׁיצָאוּ לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית – הַכֹּל שׁוֹיִן שְׁאֵין סְכִין אוֹתָן, וְאֵין מְקַנְחִין אוֹתָן. וְכֵן הָיָה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַלּוֹקַח פְּגִים מִחֵבְרוּ בְּשָׂאָר שְׁנֵי שָׁבוּעַ, אָף בְּמְקוֹם שְׁנֵהֲגוּ לְסוּף – סְכִין. לֹא יִקְנַח שְׂרָף בְּעֵקֶר, מִפְּנֵי שְׁמֵתְרִין. אֲבָל מְקַנְחוּ בְּעֵלִין:

ט. תֵּאנָה שְׁנֵתְקַלְפָה – אֵין טוֹחִין אוֹתָהּ בְּטִיט, שֶׁהֵיא מְלֹאכְתָהּ. אֵין תּוֹלִין תְּחוּמִין בְּתֵאנָה, וְאֵין מְרַכִּיבִין בְּתֵאנָה, מִפְּנֵי שֶׁהֵיא עֲבוּדָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֵעָזָר אוֹמֵר: בְּמוֹעֵד – צוֹרְרוּ, בְּשְׁבִיעִית – הוֹפְךָ:

י. סוֹקְרִין אֵת הָאֵילָן בְּסִקְרָא, וְטוֹעֲנִין אוֹתוֹ בְּאֲבָנִים, וְאֵין חוֹשֵׁשׁ לֹא מִשּׁוּם שְׁבִיעִית וְלֹא מִשּׁוּם דְּרָכֵי הָאֲמוּרִי. מְסַלְקִין, מְקוֹצִין, מְקַטְפִין,³ מְסַתְּתִין,⁴ וּמִצְדִּדִין,⁵ וּמְגַמְזִין – עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְנוֹטֵל אֵת הַרוּאָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֵעָזָר אוֹמֵר: אֵין אוֹכְלִין אֵת הַפְּגִים בְּשְׁבִיעִית:

יא. חוֹרְשִׁין שְׂדֵה בֵית הַשְּׁלַחִין, וּמִשְׁקִין אוֹתָן שְׁלֹשִׁים יוֹם לְפָנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה. רַבִּי אוֹמֵר: עַד לְפָנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה שְׁלֹשָׁה יָמִים כְּדֵי שְׁיִטַע וַיִּשְׂרִישׁ:

יב. אֵין בּוֹדְקִין אֵת הַזְּרַעִים בְּאֲדָמָה בְּגִלְלִים וּבְעֵצִין. אֲבָל דּוֹבְקִין אוֹתָם בְּגִלְלִים וּבְעֵצִין, וּמִשְׂרִין מִשְׁבִּיעִית לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. וּמְקִימִין אֵת הָעֵלוּם⁶ שְׁבַגָּה, אֲבָל אֵין מִשְׁקִין אוֹתָן:

מִסְכַּת שְׁבִיעִית פָּרָק שְׁנֵי

א. מְרַבִּיצִין שְׂדֵה בְּעָרַב שְׁבִיעִית כְּדֵי שְׁתַּעֲלֶה יְרֻקוֹת בְּשְׁבִיעִית. וְלֹא עוֹד: אֲלֹא אָף בְּשְׁבִיעִית, וּמְרַבִּיצִין אוֹתָהּ כְּדֵי שְׁתַּעֲלֶה יְרֻקוֹת לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית:

ב. בְּצֵלִים שְׁנֹכְנָסוּ מִעָרַב שְׁבִיעִית לְשְׁבִיעִית, או שִׁיצָא מִשְׁבִּיעִית לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית – מְרַבִּיצִין עֲלֵיהֶן מִים כְּדֵי שֶׁהֵיוּ נוֹחִין לְעֵקֶר. הַלּוֹף שֶׁהֲעֵלָה תְּמֵרוֹת בְּשְׁבִיעִית – לֹא יִטְלוּ הֵימָנוּ בְּשְׁבִיעִית מִפְּנֵי מְרֵאִית הָעֵין:

ג. הַנוֹטֵעַ וְהַמְּבָרֵךְ וְהַמְּרַכִּיב שְׁלֹשִׁים יוֹם לְפָנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה – עֲלָתָהּ לוֹ שָׁנָה, וּמֵתֵר לְקִימָן בְּשְׁבִיעִית. פְּחוֹת מִכֵּן – לֹא עֲלָתָהּ לוֹ שָׁנָה, וְאֶסוּר לְקִימָן בְּשְׁבִיעִית. פְּרוֹת נְטִיעָה זוֹ – אֶסוּרִין עַד חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּשָׁבָט. אִם עָרְלָה – עָרְלָה. אִם רְבִיעִי – רְבִיעִי:

ד. אָמַר רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: לֹא נִחְלַקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל עַל הַגְּמוּר – שֶׁהוּא לְשַׁעֲבֵר. וְעַל שֶׁלֹא הִנִּיחַ – שֶׁהוּא לְעֵתִיד לְבוֹא. עַל מָה נִחְלַקוּ? עַל הַתּוֹרָמֵל, שְׁבִית שְׁמַאי אוֹמְרִים: לְשַׁעֲבֵר, וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: לְעֵתִיד לְבוֹא.

ה. פּוֹל הַמְּצָרִי שְׁמַנַּע מִמֶּנּוּ מִים שְׁלֹשִׁים יוֹם לְפָנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה – מִתְּעַשֵּׂר לְשַׁעֲבֵר וּמֵתֵר לְקִימָן בְּשְׁבִיעִית. וְאִם לֹאוּ – אֶסוּר לְקִימָן בְּשְׁבִיעִית, וּמִתְּעַשֵּׂר לְשָׁנָה הַבָּאָה. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּשָׁל שְׁקִיא. אֲבָל בְּשָׁל בַּעַל – שְׁמַנַּע הֵימָנוּ שְׁתֵּי מְרַבְּעוֹת: דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמֵים אוֹמְרִים: שְׁלֹשׁ. רַבִּי יוֹסֵי בֶּן כִּיפּוֹר אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁזוּרִי: בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן שְׁזָרְעוּ לִירֵק וְחָשַׁב עֲלָיו לְזָרְעוֹ. אֲבָל אִם זָרְעוּ מִתְּחִלָּה לְזָרַע, וּמְקַצְתִּין הַשְּׂרִישׁ לְפָנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וּמְקַצְתִּין הַשְּׂרִישׁ לְאַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה – אֵין מַעֲשִׂרִין מִזּוֹ

⁵ שְׁמֵתְקָנִים אֵת הַמִּצַּר וְהַצֵּד.

⁶ מִין פְּרִי

³ כֹּל אֵלוֹ הֵם לְשׁוֹנוֹת שֶׁל סְלוֹךְ הַקּוֹצִים מִהַשְּׂדֵה

בְּשְׁבִיעִית.

⁴ נְקִי הָאֲבָנִים.

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

על זו, אלא כונס גרנו לתוכו ומעשר הימנו עליו. נמצא מעשר מן החדש על החדש, ומן הישן על הישן.

ו. מעשר עני ומעשר שני לפי חשבון - נוטל את העישור ועושה אותו מעשר, ופודה אותה, ועושה אותה מעשר עני. אם זרעו מתחלה לזרע וירק, או שזרעו לזרע וחשב עליו לירק, זרעו - מתעשר לשעבר, וירקו - משעת לקיטתו. נמצאת אומר, שש מדות בפול המצרי: זרע לזרע - מתעשר לשעבר. וזרע לירק - מתעשר לעתיד לבוא. זרע לזרע ולירק, או שזרע לזרע ואחר כך חשב עליה לירק - מעשר מירקו על זרעו ומזרעו על ירקו. בשלקט לפני ראש השנה. אבל אם לקט לאחר ראש השנה - זרעו מתעשר לשעבר, וירקו בשעת לקיטתו. פשהביא שלישי לפני ראש השנה. אבל הביא לאחר ראש השנה, בין זרעו בין ירקו - מתעשר לבוא. זרע לזרע, וחשב עליו לירק - באה במחשבה. זרע לירק וחשב עליו לזרע - לעולם אין מחשבת זרע חלה עליו, אלא אם כן מנע ממנה שלש מרביות. עשה כלן קצצן גמורין לפני ראש השנה, זרעו - מתעשרת לשעבר, וירקו - בשעת לקיטתו. לא עשה קצצן - צובר לתוכו, ונמצא מעשר מזרע על ירק ומירקו על זרעו. השבת והכוסבר שזרעו לירק, אף על פי שהשרישו לפני ראש השנה ולקטן לאחר ראש השנה, בשעת לקיטתן - עישורן. ומתעשרין מזרעו על ירקו ומירקו על זרעו. ואם הביאו שלישי לפני ראש השנה זרעו מתעשר לשעבר וירקו בשעת לקיטתו. השבת שזרע לזרע - מתעשרת זרע, ופטורה זירין וירק. זרעה ירק

- מתעשר זרע וירק. (זירין⁸, ופטור). זרעה זירין - מתעשר זרע וירק וזירין⁹.

ז. כל ירקות שזרען לזרע - בטלה דעתו. ירקן - חיב, וזרען - פטור. התבואה והקטניות שזרען לזרע - בטלה דעתו. זרען - חיב, וירקן - פטור. הפול והשעורין והתלתן שזרען לירק - בטלה דעתו. זרען - חיב, וירקן - פטור. השחלים והגרגיר שזרען לזרע - מתעשרין זרע וירק. זרע לירק - מתעשרין ירק וזרע:

ח. רבן שמעון בן גמליאל אומר: בצלים הקיצונין שרביצין לפני ראש השנה - מתעשרין לשעבר ומתירין בשביעית. ואם לאו - אסורין בשביעית, ומתעשרין לשנה הבאה. היתה שניה ונכנסה שלישית - אין מודכין, ואין מונעין מהן מים, כדי שיהא מעשר שני. היתה שלישית ונכנסה רביעית - מודכין ומונעין מהן, כדי שיהא מעשר עני. ומתיר לדכן ברגל. וכן כל אדם נוהגין:

ט. כל ירקות שהוקשו לפני ראש השנה - מתיר לקימן בשביעית. אם היו רכין - אסור לקימן בשביעית מפני מראית העין. אין מחיבין אותו לשרש את הלוף, אלא מניחן כמות שהיא. אם צומח למוצאי שביעית - מתיר. אין מחיבין אותו לשרש את הקונדס, אבל גוזזה בעלים. אם צמחה למוצאי שביעית - מתרת:

י. התבואה והקטניות שהביאו שלישי לפני ראש השנה - מתעשרין לשעבר, ומתירין בשביעית. ואם לאו - אסורין בשביעית, ומתעשרין לשנה הבאה. רבי שמעון שזורי אומר: פול המצרי שזרעו לזרע בתחלה, וכן פולין הגמלונין וכל כיוצא בהן שהשרישו

⁷ פרוש: מעשר שני.

⁸ גבעולין - קנים.

⁹ ב'חזון יחזקאל' גרם לפי גרסת הירושלמי

(מעשרות סוף פרק ד'): זרע לזרע - מתעשרת

זוה גוֹזֵז לְתוֹכָהּ, וּמְכַנֵּס וּמוֹצִיא בְּדֶרֶךְ
עֲלֶיהָ:

טו. בכל עוֹשִׂין סְהָרִין: בְּאַבְנִים, וּמְחַצְלוֹת,
בְּקֶשׁ, בְּקִנִּים, וּבְקַלְחוֹת, אֶפְלוּ שְׁלֹשָׁה
חֻבְלִים זֶה לְמַעַלָּה מִזֶּה וְזֶה לְמַעַלָּה מִזֶּה,
וּבְלִבָּד שְׁלֵא יֵהָא בֵּין חֻבֵּל לְחֻבְרוּ שְׁלֹשָׁה
טְפָחִים, כְּדִי שְׂיִכְנֵס הַגְּדִי:

טז. אִין מְדִירִין לֹא בְּשַׁבְּתוֹת וְלֹא בְּיָמִים
טוֹבִים וְלֹא בְּחֹלוֹ שֶׁל מוֹעֵד, אֶפְלוּ בְּטוֹכָהּ.
אִם בָּאוּ מְאֲלִיָּהֶן - מִתָּר. אִין מְסִיעִין אוֹתָן,
וְאִין מִתָּר לְהוֹשִׁיב שׁוֹמֵר וְלִנְעָר אֶת הַצֶּאֱן.
אִם הָיוּ מְדִירִין לְשַׁבְּתוֹת, לְחֻדְשִׁים, וְלִשְׁנַיִם
- מִתָּר לְהוֹשִׁיב שׁוֹמֵר וְלִנְעָר אֶת הַצֶּאֱן. רַבִּי
אוֹמֵר: מְדִירִין בְּשַׁבָּת - בְּטוֹכָהּ. בְּיוֹם טוֹב -
בְּמוֹנוֹ. בְּחֹלוֹ שֶׁל מוֹעֵד - אֶפְלוּ נוֹטֵל
שְׁכָרוֹ:

מִסְכַּת שְׁבִיעִית פְּרָק שְׁלִישִׁי

א. לֹא יִפְתַּח אָדָם מְחַצֵּב בְּתַחֲלָה בְּתוֹךְ
שְׂדֵהוּ, עַד שְׂיֵהוּ שְׁלֹשׁ מְרִבִּיּוֹת שְׁהֵן שְׁלֹשׁ
עַל שְׁלֹשׁ עַל רוּם שְׁלֹשׁ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה:
בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן שְׁמַתְכּוֹן לְעִשׂוֹת
שְׂדֵה. אָבֵל בְּזִמְן שְׂאִין מִתְכַּנּוֹן לְעִשׂוֹת שְׂדֵה
- אֶפְלוּ דְּבָר מְעֻט מִתָּר. אָמַר רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן
גַּמְלִיאֵל: בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן שְׂאִין
מִתְכַּנּוֹן לְעִשׂוֹת שְׂדֵה. אָבֵל בְּזִמְן שְׁמַתְכּוֹן
לְעִשׂוֹת שְׂדֵה - אֶפְלוּ כֹּל שֶׁהוּא אָסוּר:

ב. סֵלַע שְׂצָף עַל גְּבֵי הָאָרֶץ, וְאִיגַד יוֹצֵא
מִמֶּנָּה, אִם יֵשׁ בּוֹ כְּשַׁעוֹר הִזָּה - מִתָּר, וְאִם
לֹא - אָסוּר. אֲבָנִים תּוֹשְׁבוֹת שֶׁהִמְחַרְשָׁה
מְזוּעָצֶתָן, אִם יֵשׁ בְּהֵן שְׁתִּים שֶׁל מְשׁוּי שְׁנַיִם
שְׁנַיִם - הָרִי אֵלָיו יִנְטֵלוּ. רַבִּי נַחֲמִיָּה אוֹמֵר:
בוֹנִין מְדִרְגוֹת עַל גְּבֵי גְּאִיּוֹת כְּעֵרֵב שְׁבִיעִית,
וּבְשִׁבְעִית סוּמָךְ לָהֶם עֶפֶר וְנוֹתְנָן עַל גְּבֵי
גְּאִיּוֹת:

ג. מְסַלֵּין דֶּרֶךְ רְשׁוֹת הַרְבִּים; דְּבָרִי רַבִּי
יְהוֹשֻׁעַ. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: כְּשֵׁם שְׂאִין לוֹ

לְפָנַי רֹאשׁ הַשְּׁנָה - מִתְעַשְׂרִין לְשַׁעֲבָר,
וּמִתְרִין בְּשִׁבְעִית. וְאִם לֹא - אָסוּרִין
בְּשִׁבְעִית, וּמִתְעַשְׂרִין לְשְׁנָה הַבְּאָה. אָמַר בֶּן
עֲזַאי לְפָנַי רַבִּי עֲקִיבָה מְשׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:
אִף מִשְׁהַשְּׂרִישׁוֹ. חֲזוֹר רַבִּי עֲקִיבָה לְהִיּוֹת
שׁוֹנֵה כְּדָבְרִי בֶּן עֲזַאי:

יא. אִין מְלַקְטִין עֲשָׂבִים מִגְּבֵי זָבֵל, אָבֵל
מְלַקְטִין מִמֶּנּוּ קְשׁוּשׁוֹת. נוֹתְנִין עֲלֵיו קֶשׁ אוֹ
חֶבֶן, כְּדִי שְׂיִרְבֶּה. נוֹתְנִין עֲלֵיו מִים, כְּדִי
שְׂיִפְרַח. וְעוֹדְרִין אוֹתוֹ, כְּדִי שְׂיִתְפַּח:

יב. אִין מוֹסִיפִין לֹא עַל הַמְשַׁפְּלוֹת וְלֹא עַל
הָאֲשָׁפוֹת; דְּבָרִי רַבִּי מְאִיר. רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר: מוֹסִיפִין עַל הַמְשַׁפְּלוֹת וְאִין מוֹסִיפִין
עַל הָאֲשָׁפוֹת. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אִף עַל
הָאֲשָׁפוֹת. וּבְלִבָּד שְׁלֵא יִפְחוֹת מְשַׁלֵּשׁ
אֲשָׁפוֹת לְבֵית סָאָה:

יג. הַמְדִיר אֶת שְׂדֵהוּ - עוֹשֶׂה סְהָר¹⁰ לְבֵית
סְאִתִּים. נִתְמַלֵּאת - עוֹקֵר מִתּוֹךְ הַסְּהָר, וְחוֹזֵר
וְעוֹשֶׂה בֵּית הַסְּהָר אַחֵר, וְעוֹשֶׂה אֲשָׁפוֹת
בְּתוֹךְ שְׂדֵהוּ כְּדֶרֶךְ הַמְּזוּבְּלִין. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה: בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן שְׂהִיָּתָה
צֹאנֹו מְעֻטָּה. אָבֵל אִם הִיָּתָה צֹאנֹו מְרַבָּה,
אֶפְלוּ בֵּית כּוֹר אֶפְלוּ בֵּית כּוֹרִים - מִתָּר. רַבִּין
שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: תּוֹקֵעַ יְתֵד
בְּאֲמָצַע, וּמְקִיף לָהּ אַרְבַּע סְהָרִים מְאֲרַבַּע
רוּחוֹתֶיהָ:

יד. הִיָּתָה כֹּל שְׂדֵהוּ בֵּית סְאִתִּים - לֹא יַעֲשֶׂה
כֹּלָּה סְהָר, אֲלֵא מְשִׁיר הִימְנָה מְקַצֵּת מִפְּנֵי
מְרֵאִית הָעֵין; דְּבָרִי רַבִּי מְאִיר. רַבִּי יוֹסִי
מִתִּיר. עוֹקֵר מִסְּהָר זֶה וְנוֹתֵן לְתוֹךְ סְהָר אַחֵר,
וּבְלִבָּד שְׁלֵא יַחֲזִיר לְרֹאשׁ; דְּבָרִי רַבִּי מְאִיר.
וְחֻכְמִים מִתִּירִין. עוֹקֵר מִסְּהָר זֶה וְנוֹתֵן לְתוֹךְ
סְהָר אַחֵר, וּבְלִבָּד שְׁלֵא יֵהָא בֵּינוּ לְחֻבְרוּ בֵּית
שְׁמוֹנָה סָאִין; דְּבָרִי רַבִּי דוֹסְתָאִי בְּרַבִּי
יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי בֶּן כִּיפָר אָמַר מְשׁוּם רַבִּי
אֲלֵיעֶזֶר: בֵּית סְאִתִּים וּבֵית סְאִתִּים - זֶה חוֹלֵב

¹⁰ הַקָּף מוֹחִיצָה.

דְּקָה. אֲבָל מְגַדְלִין בְּהֵמָה גְּסָה, שְׁלֵא גְדָרוּ אֲלֵא גְדָר שְׂיֹכֵל לְעַמְדָּ:

ח. הַקּוֹצֵץ קוֹרֵה שֶׁל שְׁקָמָה - הַרִי זֶה לֹא יַחְלִיק וְלֹא יִדְרִיג, אֲלֵא מְצִין כְּדֵי שְׁתַּהַּא קִיצְתָּהּ שָׁהּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מְקוּם שְׁנֵהֲגוּ לְדֹרֵג - יַחְלִיק. לַחְלִיק - יִדְרִיג. הַרִי זֶה מְגַבִּיָּה טַפַּח וְקוֹצֵץ טַפַּח. וְכֵן הָיָה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַלּוֹקַח בְּתוּלָה שֶׁל שְׁקָמָה מְחַבְּרוּ, בְּשֶׁאֵר שְׁנֵי שְׁבוּעֵ - הַרִי זֶה מְגַבִּיָּה עֲשֶׂרֶה טַפָּחִים וְקוֹצֵץ. נִמְצְאָתָּ אוֹמֵר: שֶׁלֹּשׁ בְּתוּלוֹת הֵן: בְּתוּלַת אֲדָם. בְּתוּלַת אֲדָמָה. בְּתוּלַת אֵילָן. בְּתוּלַת אֲדָם - כֹּל שְׁלֵא נִבְעֵלָה מִיָּמֶיהָ. בְּתוּלַת אֲדָמָה - כֹּל שְׁלֵא נִעְבְּדָה מִיָּמֶיהָ. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כֹּל שְׁאִין בְּהַ חֲרָס. בְּתוּלַת אֵילָן - כֹּל שְׁלֵא נִקְצָצָה מִיָּמֶיהָ:

ט. אֵין עוֹקְרִין גְּדָר שְׁבִין שְׁתֵּי שְׁדוֹת, אַחַד גְּדָר שֶׁל עֲצִים, וְאַחַד גְּדָר שֶׁל אֲבָנִים. בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּזִמָּן שֶׁמִּתְכַּוֵּן לְעֲשׂוֹת שְׂדֵה. אֲבָל עֲצִים - מִתָּר. הַמְּשַׁרֵּשׁ עֵקֶר חֲרוּב וְסֹדֵן שְׁקָמָה, לְעֲצִים - מִתָּר, וְלִשְׂדֵה - אָסוּר:

י. מַחְפְּרִיּוֹת שְׁנוּטֵל מֵהֵן אֵילָן¹¹ - הַרִי זֶה לֹא יִכָּסֵם בְּעַפְרָ. אֲבָל מְכָסֵם בְּאֲבָנִים אוּ בְּקֶשׁ. הַקּוֹצֵץ בְּקָנִים - הַרִי זֶה מְגַבִּיָּה טַפַּח וְקוֹצֵץ. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מְקוּם שְׁנֵהֲגוּ לְקוֹץ - יַחְתֹּף. לַחְתֹּף - יְקוֹץ. הַרִי זֶה מְגַבִּיָּה טַפַּח וְקוֹצֵץ:

יא. אֵין מְדַלִּין אֶת הַקָּנִים בְּחִיצוֹת הַקָּנִים, מִפְּנֵי שֶׁהֵיא מְלֹאכְתָּן. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מַתִּיר. וְכֵן הָיָה רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מִתָּר אֲדָם לִיטַע אֵילָן סָרֵק כְּדֵי לְעֲשׂוֹת סִיגָ:

יב. בְּשִׁבְעִיעִית - אֵין מְלַמְדִין אֶת הַפְּרָה אֲלֵא בַּחִילַת¹² בְּלִבָּד. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵף בְּתוֹךְ שְׂדֵה חֲבָרוּ מִתָּר. וּבְלִבָּד

רְשׁוֹת לְקַלְקַל - כִּךְ אֵין לוֹ רְשׁוֹת לְסַקֵּל. וְאֵם סַקֵּל - יוֹצִיא לִים אוּ לְנֶהֱר, אוּ לְמַקּוּם הַטְּרָשִׁין. מְסַקֵּלִין מִפְּנֵי דְרָךְ הַיְחִיד, וּמִפְּנֵי דְרָךְ הַרְבִּים, וּמִפְּנֵי דְרָךְ הַסַּפֵּק, וְעוֹשִׁין סְפִיחִים שְׁבָרָאשׁ גְּגוֹת, וּמְקַיְמִין אוֹתוֹ, וְאֵין חוֹשְׁשִׁין, לֹא מִשׁוּם שְׁבִיעִית וְלֹא מִשׁוּם עֲבוֹדַת הָאָרֶץ:

ד. זִיתֵי עָרֵב שְׁבִיעִית שְׁנִכְנְסוּ לְשִׁבְעִיעִית - מְסַלְקִין מְקוּמָן. מְמַלְאִין נִקְעִין שְׁתַּחֲתִיָּהֵן עֶפֶר, וְעוֹשִׁין עוֹגִיּוֹת לְגִפְנִים מִזוּ לְזוּ. וְלֹא עוֹד: אֲלֵא אֵף זִיתֵי שְׁבִיעִית שְׁיוֹצְאִים לְמוֹצְאֵי שְׁבִיעִית - מִתָּר לְעֲשׂוֹת כֵּן:

ה. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים: מְלַקֵּט אֲדָם זִיתִים מִתּוֹךְ שְׁלוֹ, כְּדֶרֶךְ שְׁמַלְקֵט מִתּוֹךְ שֶׁל חֲבָרוּ. אֶת הַגֶּס - הַגֶּס. חֲזָרוּ לְהִיּוֹת נוֹתְנִין זֶה לְזֶה בְּטוּבָה. הַתְּקִינוּ: שִׁיהוּ מְבִיאִין מִן הַמְּצוּי וּמִן הַקְּרוּב. וְהֵלֵב יוֹדַע, אִם לְעַקֵּל וְאִם לְעַקֵּלְקָלוֹת. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים: מְלַקֵּט אֲדָם צְרוּרוֹת וְחֲרָסִין מִתּוֹךְ שְׁלוֹ, כְּדֶרֶךְ שְׁמַלְקֵט מִתּוֹךְ שֶׁל חֲבָרוּ. אֶת הַגֶּס - הַגֶּס. מְשֻׁרְבוּ עוֹבְרֵי עֲבָרָה - חֲזָרוּ לְאִסוּר:

ו. שְׂדֵה שְׁנִטְיָבָה - אֵין זוֹרְעִין אוֹתָהּ בְּמוֹצְאֵי שְׁבִיעִית. אֵיזוֹ הֵיא שְׂדֵה שְׁנִטְיָבָה? כֹּל זִמָּן שְׁבִי אֲדָם חוֹרְשִׁין חֲמֵשׁ וְהוּא חוֹרֵשׁ שֵׁשׁ, שֵׁשׁ וְהוּא חוֹרֵשׁ שְׁבַע. שְׁמַאי הִזְקֵן אוֹמֵר: אֵלוֹ הֵיְתָה שְׂעָה פְּנוּיָה, גּוֹזְרֵי עֲלִיָּה שְׁלֵא תִזְרַע. בֵּית דִּין שֶׁל אַחֲרָיו גְּזָרוּ עֲלִיָּה שְׁלֵא תִזְרַע:

ז. אֵין חוֹכְרִין גִּרְיָן מִיִּשְׂרָאֵל הַחֲשׁוּד עַל הַשְׁבִּיעִית. אֲבָל לּוֹקְחִין הֵימְנוּ שְׂדֵה זְרוּעָה, שְׁלֵא גְזָרוּ אֲלֵא עַד מְקוּם שֶׁהֵן יְכוֹלִין לְזַרְע. הַמְּקַבֵּל שְׂדֵה מִן הַנְּכָרִי - פּוֹסֵק עִמּוֹ עַל מְנַת שְׁהַנְּכָרִי זוֹרְעָה. הַנְּכָרִי וְהַכּוֹתֵי שְׁחָרְשׁוּ - אֵין עוֹשִׁין אוֹתָן בֵּית הַפְּרָס, שְׁלֵא גְזָרוּ אֲלֵא עַד מְקוּם שֶׁהֵן יְכוֹלִין לְגַזֵּר. אֵין מְגַדְלִין בְּהֵמָה

¹² מְקוּם חוֹל שְׁאֵי אֶפְשָׁר לְזַרְע שֵׁם.

¹¹ בְּמִנְהַת בְּכּוֹרִים הֵבִיא גְרָסַת הַגֶּרֶא:

שלא יסמך לה מענה. אבא שאול אומר: מגדר בחרשין, וגוממין מעם הארץ, ובלבד שלא יקוץ בקורדום:

יג. פגין של ערב שביעית - אין חולקין אותן בשביעית, מפני שהיא מלאכתן. ובספנות - מתר. בקר ובכפניות - מתר. מאימתי אדם רשאי לקוץ את האילן בשאר שני שבוע? משכבא לעונת המעשרות:

יד. אין מוכרין שדה אילן לחשוד על השביעית, אלא אם כן פוסק עמו על מנת שאין לו באילן. וכן לא ימסר בשאר שני שבוע למי שחשוד על המעשרות. רבי שמעון מתיר, מפני שהוא אומר לו: 'אני מכרתי את שלי, צא ותבע את שלך':

מסכת שביעית פרק רביעי

א. רבי יהודה אומר: הפרסאות - שביעית שלהן מוצאי שביעית, שהן עושין לשתי שנים. אמר לו: הרי הן אצלך בטבריא ואינן עושות אלא בנות שנתן. הטומן את הלוף בשביעית, רבי אומר: דרוך ארץ טמנו בעציץ כדי שלא יצמח, אף על פי שאין ראיה לדבר - זכר לדבר, שנאמר (ירמיה לב, יד): "ונתתם בכלי חרש למען יעמדו ימים רבים":

ב. הלוף שעברה עליו שביעית, רבי אליעזר אומר: אם שהה שלש שנים - נותן לעניים רביע. אם שהה שתי שנים - נותן לעניים שלישי. שנה אחת - נותן לעניים מחצה. מאימתי מתר אדם לקח הלוף במוצאי שביעית מכל מקום? רבי יהודה אומר: מיד. אמר רבי יהודה: מעשה והיינו בעין כושי, והיינו אוכלין לוף במוצאי החג של שביעית, על פי רבי טרפון. אמר לו רבי יוסי: משם ראיה? עמכם הייתי, ומוצאי פסח היה:

ג. אין מוכרין פרות שביעית לחשוד על השביעית. אחד זרעים הנאכלין, ואחד זרעים שאינן נאכלין. בית שמאי אומרים: לא ימכר לו שדה בשביעית, ובית הלל מתיירין:

ד. ואיזו היא ארץ ישראל? מנהר¹³ דרומה של כזיב ואילך עד כזיב. סמוך¹⁴ לעמון ומואב, ארץ מצרים - שתי ארצות הן, או נאכל ונעבד, או לא נאכל ולא נעבד. עירות ארץ ישראל הסמוכות לספר - מושביין עליהן שומר, כדי שלא יפוצו נכרים, ויבזו פרות שביעית:

ה. עירות המתרות בתחום ביתו¹⁵ ונאסרו: - כגון ציר, וציר, ונשמי, וזיוון, ויגרי טב, ודגב, חורפתא, וברכה דבית חרב. עירות האסורות בתחום צורא: שניץ, וכצת, ופומא ציבא, וחניתא עליתא, וחניתא ארעיתא דאשמיעא, ובית מזיל פריא, ועמק מזיל. עירות שחייבות במעשרות בתחום: ציציתה, ועינישת, ועין תרעא, ורומברך, עין יערים, וכפר יערים, דכב, חצפניא, וכפר צמת. רבי התיר כפר צמת. תחום ארץ ישראל: פרשת אשקלון, ואומר, מגדל, שרשינה, ידור, ושורא דקיסרא, שורא דעכו, וריש מייא דגעתין, וזעתין, גרמא, וכברתא, וכזניתא, וקצטרי דגלילה, וקושעאיא דראתיין, ומלתא דכור, וטריי רבתא, ותפנית, וסנפתה, וסוחרתתא דיתר, ומצאיא דגתא, ומדפה וטרחשה, ונחלה דיפצאל, ועולשתא, ואולם רבתא, ומגד¹⁶ חרוב, ורקנתא דעיון, ומישא, ותקרא כרבא סינגורא, ותרנגלא עיליאי דקסרין, וקנת, ורפה, וטרכתא דמתחת לבצרת, ויגר שהודתא, ונמרים, מלח דחראי, ויבקא, וחסבון, ונהלא, ורפח, וחונדא, ועמון

¹³ יש גורסים: 'צווי' (אור הגנוז).

¹³ צריך לומר: 'מוצד דרומה' (חסדי נוד).

¹⁶ בירושלמי: 'ומגדל'.

¹⁴ יש גורסים: 'שימון'.

וּמוֹאָב, וְרַקְס גָּאָה, וְנִגְנִיָּה דְאַשְׁקְלוֹן, וְדַרְךְ הַגְּדוּלָה הַהוֹלֶכֶת לַמִּדְבָּר:

ו. מוֹדָה רַבִּי עֲקִיבָה: שְׂאִין זוֹרְעִין, וְאִין חוֹרְשִׁין, וְאִין מְנַכְשִׁין בְּסוּרְיָא, לְפִי שְׂאִין כִּיּוּצָא בְהֵן. הַנוֹתֵר בְּאַרְץ, שְׁכָל כִּיּוּצָא בּו מִתֵּר בְּאַרְץ - עוֹשִׂין אוֹתוֹ בְּסוּרְיָא. אִין עוֹשִׂין אוֹתוֹ בְּמִחְבֵּר בְּקַרְקַע בְּסוּרְיָא. אֲבָל עוֹקְרִין וְאוֹגֵר עַל יְדִיהֶן. וְכַלְכַּד שְׁלָא יְהֵא הוּא מְלַקֵּט, וְהֵן אוֹגְדִין עַל יְדֵיו. בּוּצְרִין וְדוֹרְךְ עַל יְדִיהֶן. מוֹסְקִין וְאוֹטֵם עַל יְדִיהֶן. בְּמָה דְכָרִים אֲמוּרִים? בְּמוּצִיא פְרוֹת לַחֲבֵרוֹ מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ, אוֹ שְׁשֵׁלַח לוֹ חֲבֵרוֹ פְרוֹת. אֲבָל הַלוֹקֵחַ לוֹ מִן הַשּׁוּק - הֲרִי זֶה מִתֵּר, מְלַקֵּט בְּיַד וְאִינוֹ חוֹשֵׁשׁ:

ז. בְּצִלִּים שְׁנַכְסוּ מִעֲרַב שְׂבִיעִית לְשְׂבִיעִית, אוֹ שְׁעִצּוֹ מִשְׂבִּיעִית לְמוּצָאֵי שְׂבִיעִית, אִם עָשׂוּ כִּיּוּצָא בְהֵן - מִתְרִין, וְאִם לֹא - אֲסוּרִין. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: מַעֲשֵׂה שְׁזָרְעוּ כְרָם גְּדוֹל בְּצִלִּים בְּצִיפּוּרֵי לְמוּצָאֵי שְׂבִיעִית. זְרַעוּהוּ שְׁעוּרִין, וְהָיוּ פּוֹעֲלִין יוֹרְדִין וּמְנַכְשִׁין בְּתוֹכוֹ וּמְבִיאִין יָרֵק בְּתוֹךְ קְפוּתֵיהֶן. וְכֹא מַעֲשֵׂה לְפָנֵי רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, וְאָמַר: אִם עָשׂוּ כִּיּוּצָא בְהֵן - מִתְרִין, וְאִם לֹא - אֲסוּרִין:

ח. אוֹכְלִין עֲלֵי יָרֵק, מִן הָאֶפֶיל עַל הַכִּכּוֹר, מִן הָרְחוּק עַל הַקְּרוֹב. הַתֵּר מְקוּם אֶחָד - הַתֵּרוֹ כֹּל הַמְקוּמוֹת. הַלוֹף וְהַשּׁוֹם וְהַבְּצִלִּים, הַתֵּרוֹ יְבֵשִׁים - הַתֵּרוֹ לַחֲזִין. לֹא הַתֵּרוֹ יְבֵשִׁים עַד שְׁתַּגִּיעַ הַגֶּרֶן. אִין מֵינוּ מִתֵּר אֶת שְׂאִין מֵינוּ, וְאִין מִתֵּרִין אֶת מֵינָן אֲלֵא עַל פִּי חֶכֶם, וְכֻלָּן לְמוּצָאֵי שְׂבִיעִית - חֲזִיבּוֹת בְּמַעֲשָׂרוֹת:

ט. יָרֵק שְׁנִטְעוּ בְּעֵרַב רֵאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל שְׂבִיעִית - הֲרִי זֶה לֹא יִטוּל מִמֶּנּוּ בְּשְׂבִיעִית עַד שִׁירְבָה חֲדָשׁ. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֵעָזָר אוֹמַר: נוֹטֵל הֵימְנוּ שְׁלוֹ, וּמְכַנֵּס לַתּוֹךְ בֵּיתוֹ, אִף עַל פִּי שְׂאִין כִּיּוּצָא בְהֵן נִמְכָּר בְּשׁוּק:

י. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים: אִין כּוּבְשִׁין וְאִין מִיבְשִׁין יְבֵשֶׁת וְכַבְשֶׁת מַחוּצָה לְאַרְץ לְאַרְץ. אִין מְבִיאִין יָרֵקוֹת מַחוּצָה לְאַרְץ לְאַרְץ.

רְבוּתֵינוּ הַתֵּירוֹ שִׁיהוּ מְבִיאִין יָרֵקוֹת מַחוּצָה לְאַרְץ לְאַרְץ. וְכִשֶּׁם שְׂמִבִּיאִין יָרֵקוֹת מַחוּצָה לְאַרְץ לְאַרְץ - כִּךָּ מְבִיאִין תְּבוּאָה וְקִטְנִיּוֹת מַחוּצָה לְאַרְץ לְאַרְץ. רַבִּי וְבֵית דִּינּוֹ הַתֵּירוֹ לִקַּח יָרֵק בְּמוּצָאֵי שְׂבִיעִית מִיַּד:

יא. פְרוֹת שְׂבִיעִית שְׁבָאוּ לְאַרְץ - אִין מוֹכְרִין אוֹתָם, לֹא בְמַדָּה, וְלֹא בְמִשְׁקָל, וְלֹא בְמִנְיָן, אֲלֵא הֲרִי הֵן כְּפְרוֹת הָאֶרֶץ:

יב. מְבִיאִין שְׁחֵלִים וְקְרוּסְטְמִלִין מַחוּצָה לְאַרְץ לְאַרְץ, אֲבָל לֹא מַחוּצָה לְאַרְץ לְאַרְץ לְעִשׂוֹתָן בְּאַרְץ. אִין מְבִיאִין עֲנָבִים מַחוּצָה לְאַרְץ לְאַרְץ, וְדוֹרְכִין אוֹתָן בְּאַרְץ. וְלֹא זִיתִים מַחוּצָה לְאַרְץ לְאַרְץ, וְעוֹטְנִין אוֹתָן בְּאַרְץ. וְלֹא הוּצִי פֶשֶׁתָן מַחוּצָה לְאַרְץ לְאַרְץ, וְשׁוּרִין אוֹתָן בְּאַרְץ. מְבִיאִין גְּרוֹגְרוֹת וְצִמּוּקִין מַחוּצָה לְאַרְץ, אֲבָל לֹא מַחוּצָה לְאַרְץ לְאַרְץ לְעִשׂוֹתָן בְּאַרְץ. רַבִּי הַתֵּיר, שִׁיהוּ מְבִיאִין אוֹתוֹ מַחוּצָה לְאַרְץ לְעִשׂוֹתָן בְּאַרְץ:

יג. כָּל אֵילָן שְׁחָנְטוּ פְרוּתוֹ קֹדֶם חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּשָׁבָט - הֲרִי הֵן לְשַׁעֲבֵר. לְאַחַר חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּשָׁבָט - הֲרִי הֵן לְעֵתִיד לְבֹא. רַבִּי נַחֲמִיָּה אוֹמַר: בְּמָה דְכָרִים אֲמוּרִים? בְּאֵילָן שְׁעוּשָׂה שְׁתֵּי בְרֻכּוֹת בְּשָׁנָה, אֲבָל אֵילָן שְׂאִינוֹ עוֹשֵׂה אֲלֵא בְרֵךְ אַחַת, כְּגוֹן: הַזֹּתִים וְהַתְּמָרִים וְהַחֲרוּבִין, אִף עַל פִּי שְׁחָנְטוּ פְרוּתוֹ קֹדֶם חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּשָׁבָט - כְּאֵלוֹ לֹא חָנְטוּ אֲלֵא לְאַחַר חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּשָׁבָט:

יד. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: מֵהוּצָאת עֲלִין עַד הַפְּגִים - חֲמִשִּׁים יוֹם. מִן הַפְּגִים וְעַד שִׁיְהִיוּ נוֹבְלוֹת - חֲמִשִּׁים יוֹם. וּמִשֶּׁהֵן נוֹבְלוֹת עַד הַתְּאֲנִים - חֲמִשִּׁים יוֹם. רַבִּי אוֹמַר: כֻּלָּן - אַרְבַּעִים אַרְבָּעִים יוֹם. וְכֻלָּן קֹדֶם הַזְּמַן הַזֶּה - הֲרִי הֵן לְשַׁעֲבֵר. לְאַחַר הַזְּמַן הַזֶּה - הֲרִי הֵן לְעֵתִיד לְבֹא:

טו. מַעֲשֵׂה בְרַבִּי עֲקִיבָה שֶׁלֶקֶט אֶתְרוֹג בְּאֶחָד בְּשָׁבָט, וְנִהְגָה בּוֹ כְּדַבְּרֵי בֵית שְׁמַאי וְכַדְּבָרֵי בֵית הַלֵּל. רַבִּי יוֹסִי בְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: כְּדַבְּרֵי רַבִּין גְּמִלְיָאֵל וְכַדְּבָרֵי רַבִּי

אַלְיַעֲזָר. אַבְטוּלְמוּס בְּרַבִּי יוֹסִי הַעִיד מִשּׁוּם
חֲמִשָּׁה זְקָנִים: שְׂאֲתְרוּג - כִּשְׁעַת לְקִיטָתוֹ
לְמַעֲשֵׁר. וְרַבּוּתֵינוּ נִמְנּוּ עָלָיו בְּאוֹשָׁא:
שְׂאֲתְרוּג - כִּשְׁעַת לְקִיטָתוֹ לְמַעֲשֵׁר וּלְבַעוֹר:

טז. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אֲתְרוּג שְׁנִכְנַס מֵעַרְב
שְׁבִיעִית לְשְׁבִיעִית, אוֹ שִׁיֶּצֵּא מִשְׁבִּיעִית
לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית - פְּטוּר מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת,
וּפְטוּר מִן הַבַּעוֹר. שְׂאִין לֶךְ דְּבַר שְׁחִיב
בְּמַעֲשָׂרוֹת, אֶלֶּא דְּבַר שְׁגָדֵל בְּחוּבָה וְנִלְקַט
בְּחוּבָה. אִין לֶךְ דְּבַר שְׁחִיב בְּבַעוֹר, אֶלֶּא דְּבַר
שְׁגָדֵל בְּשְׁבִיעִית וְנִלְקַט בְּשְׁבִיעִית:

<p>22</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>ז 7</p>	<p>עלות השחר _____ 6:02 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:21 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:27 שקיעה _____ 6:05 בבלי: קידושין ע. • ירושלמי: חלה ט • תוספתא: כלאים ג נ"ך: יחזקאל כב-כג • רמב"ם: קדוש החודש ה</p>
<p>23</p>	<p>שני Monday</p>	<p>ח 8</p>	<p>תענית שני קמא עלות השחר _____ 6:03 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:21 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:27 שקיעה _____ 6:04 בבלי: קידושין עא • ירושלמי: חלה י • תוספתא: כלאים ד נ"ך: יחזקאל כד-כה • רמב"ם: קדוש החודש ו</p>
<p>24</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>ט 9</p>	<p>עלות השחר _____ 6:04 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:22 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:28 שקיעה _____ 6:02 בבלי: קידושין עב • ירושלמי: חלה יא • תוספתא: כלאים ה נ"ך: יחזקאל כו-כז • רמב"ם: קדוש החודש ז</p>
<p>25</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>י 10</p>	<p>עלות השחר _____ 6:05 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:22 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:28 שקיעה _____ 6:01 בבלי: קידושין עג • ירושלמי: חלה יב • תוספתא: שביעית א נ"ך: יחזקאל כח-כט • רמב"ם: קדוש החודש ח</p>
<p>26</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>יא 11</p>	<p>תענית חמישי עלות השחר _____ 6:06 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:23 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:28 שקיעה _____ 6:00 בבלי: קידושין עד • ירושלמי: חלה יג • תוספתא: שביעית ב נ"ך: יחזקאל ל-לא • רמב"ם: קדוש החודש ט</p>
<p>27</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>יב 12</p>	<p>עלות השחר _____ 6:08 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:23 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:28 שקיעה _____ 5:58 בבלי: קידושין עה • ירושלמי: חלה יד • תוספתא: שביעית ג נ"ך: יחזקאל לב-לג • רמב"ם: קדוש החודש י</p>
<p>28</p>	<p>שבת Shabbos</p>	<p>יג 13</p>	<p>עלות השחר _____ 6:09 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:24 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:29 שקיעה _____ 5:57 בבלי: קידושין עו • ירושלמי: חלה טו • תוספתא: שביעית ד נ"ך: יחזקאל לד-לה • רמב"ם: קדוש החודש יא</p>

Candle Lighting 5:40 הדלקת הנרות

הפטרה: למה תאמר

Shabbos Ends 7:10 זמן מוצש"ק

דָּאָם זָאגן אַמֶת בְּרַעֲנַנְט דִּי גַאָוְלָהּ.

(ספֿר המדות אות מְשִׁיחַ סִימֵן ד')